

Gwada ta sabi da Mata

*Mndəra dzidzīha Yesu
Luk 3:23-38*

¹ Wya ka tva saba mndəra taŋ ma Yesu Kristi zivra Dawuda. Dawuda guli ná, zivra Abraham ya. ² Abraham ta yatá Izak, Izak ta yatá Yakubu, Yakubu ta yatá Yuda nda zwanamani. ³ Yuda ta yatá i Peres nda Zara (Tamar na ma taŋ,) Peres ta yatá Isrum, Isrum ta yatá Aram, ⁴ Aram ta yatá Aminadap, Aminadap ta yatá Nasuŋ, Nasuŋ ta yatá Salmuŋ, ⁵ Salmuŋ ta yatá Buwaz (Rahab na mani,) Buwaz ta yatá Ubet (Rut na mani,) Ubet ta yatá Yesay, ⁶ Yesay ta yatá Dawuda.

Ka yatá mgham Dawuda ta Salumuŋ (si markwa Uriya na mani,) ⁷ Salumuŋ ta yatá Rubuwam, Rubuwam ta yatá Abiya, Abiya ta yatá Asa, ⁸ Asa ta yatá Yusafat, Yusafat ta yatá Yuram, Yuram ta yatá Uziyas, ⁹ Uziyas ta yatá Yuwatam, Yuwatam ta yatá Akaz, Akaz ta yatá Izekiyas, ¹⁰ Izekiyas ta yatá Manasa, Manasa ta yatá Amuŋ, Amuŋ ta yatá Yuziyas, ¹¹ Yuziyas ta yatá Yukwaniyas nda zwanamani. Ta tsa fitik ya, hlaghata lu ta la Isra'ila ta hadika Babila.

¹² Tahula hlaghata lu ta həŋ ta hadika Babila, ka yatá Yukwaniyas ta Salatiyel, Salatiyel ta yatá Zwarubabel, ¹³ Zwarubabel ta yatá Abiyuda, Abiyuda ta yatá Iliyakim, Iliyakim ta yatá Azura, ¹⁴ Azura ta yatá Saduka, Saduka ta yatá Akim, Akim ta yatá Iliyuda, ¹⁵ Iliyuda ta yatá Iliyazar, Iliyazar ta yatá Mataŋ, Mataŋ ta yatá Yakubu, ¹⁶ Yakubu ta

yatá Yusufu ta nzakway ka zə'ala Mari. Tsa Mari ya ta yatá Yesu ta hgə lu ka Kristi*.

¹⁷ Zrafta ta Abraham ka sagha ta Dawuda ná, ghwanpɔdə fwaɔ da mida. Zrafta ta Dawuda ka lagha ta fitika hlaghatá la Isra'ila ta hadika Babila guli ná, ghwanpɔdə fwaɔ da mida. Zrafta ta fitika hlaghatá la Isra'ila ta hadika Babila ka sagha ta Kristi guli ná, ghwanpɔdə fwaɔ da mida.

Yakwa Yesu

Luk 2:1-7

¹⁸ Wya ka lu yatá Yesu Kristi. Mari mani ma Yesu ná, Yusufu ta dzugway. Ta kul kluvtá həŋ ta vgha, ka zlgghanavatá Sulkum nda ghuɔa ta huɔi ta Mari. ¹⁹ Tsa zwanja midzani Yusufu ya ná, ɲərma mndu ya. Va a ta pghanaghatá hula ta makumidzani wa. Ka kumə tsi ta zlanavatá tsa makwa ya ma kɔɔk ma kɔɔk. ²⁰ Tata ndanay ndanay tsatsi ta zlanavata, ka lagha duhwala Mgham Lazglafta da sunani. «Yusufu zivra Dawuda, ma zləŋ ka ta kla Mari ɲa nzakway ka markwa ghuni. Tsa huɔi zlg haf tsi ya ná, Sulkum nda ghuɔa ta zlgghanavata. ²¹ Zwanja zgun dza'a tsi yatá, ɲa tsanaftá gha ta hgani ka Yesu†, kabga tsatsi dza'a mbanaftá mnduhani ma dmakuha taŋ,» ka'a nda tsi.

²² Inda tsaya ná, magu maga ɲa dzanaghatá ghəŋa skwi ya mnigij Mgham Lazglafta nda ma wa anabi kazlay:

²³ «Wya dza'a zlg haf zlg ha daghala makwa ta kul snanɲá zgun ta huɔi, ɲa yatani ta zwanja zgun, ɲa tsanaftá hgani ka Emanuwel,» manda mnay kazlay:
Kawadaga Lazglafta nda amu‡ kə'a ya.

* 1:16 Kristi na: Manda mnay Mgham tɲanagha Lazglafta ta wi kə'a ya.

† 1:21 Yesu: Manda mnay kazlay: Lazglafta ta mba mndu kə'a ya. ‡ 1:23 Ngha ta Isaya 7:14 nda 8:8, 10.

²⁴ Sli'avata Yusufu, ka snatá tsi ta tsa gwada mnana duhwala Mgham Lazglafta ya. Ka klaftá tsi ta Mari ña nzakway ka markwa tañ. ²⁵ Walañ a Yusufu ta ksantá tsa makwa ya wa. Tahula dgatani zlra tsi ta ksanta. Ka tsanaftá tsi ta hga tsa zwañ ya ka Yesu.

2

Sli'agafta gwal ma mndëra luwa da vla glaku ña Yesu

¹ Ma luwa Batlehem ta hadika Zudiya yatá lu ta Yesu, ma fitika gay Hiridus ta mghamani hada. Tahula yata, ka sli'aftá gwal nda sna ta skwi ta ghëña tekwatsa daga ma mndëra luwa ka safi da luwa Ursalima. ² Ka dawantá hëj: «Ga tsa zwañ yaga lu ka lfid Mghama la Yahuda ya na? Nda ngha ñni ta tekwatsani ta zlagapta daga ma mndëra luwa kël ñni ka safi da tsëlbu ta këmani.»

³ Snañta mgham Hiridus ta tsa gwada ya, tsibak ma vghani. Mantsaya inda gwal ma luwa Ursalima guli. ⁴ Ka tskanatá tsi ta inda gwal mali ta ghëña gwal dra skwi ña Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ña mnduha. Ka dawu tsi da hëj: «Ga tsa vli dza'a yata lu ta Kristi* ya na?» ka'a nda hëj. ⁵ Ka hëj nda tsi mantsa: «Ma luwa Batlehem ta hadika Zudiya dza'a yatá lu, kabga wya ka anabi vindafta: ⁶ «Kagha luwa Batlehem ta hadika Yahuda.

Hta a nzakwa gha mataba luwaha ya ta hadika Yahuda wu, kabga ga ghuni dza'a saba Mgham dza'a ngha mnduha da la Isra'ila,†» ka'a.

⁷ Ka hgaftá mgham Hiridus ta tsa gwal nda sna ta skwi ta ghëña tekwatsa ya ma kdek ma kdek, ka dawantá tsi da hëj: «Yawu zlagapta tsa tekwatsa ya na?» ka'a. ⁸ Ka ghunaftá tsi ta hëj da Batlehem, ka'a mantsa: «Lawala, ka zbapta kuni dina ta gwada ta tsa zwañ ya. Ka slafsla

* 2:4 Kristi na: Tsaya Mgham tfanagha Lazglafta ta wi. † 2:6 Ngha ta Mika 5:1, Yuhwana 7:42.

kuni tida katsi, ka vrakta kuni da mnihata ña dza'a vërda i'i guli da tsëlbu ta kəmani,» ka'a.

⁹ Kđakwa tañ ta snamtá tsa gwada mgham ya, ka sli'aftá həñ ka dza'a. Ka nghəglantá həñ ta tsa tekwatsa si nghəñ həñ daga ma mndəra luwa ya kay ta mbadá ta kəma tañ. Bħadaghatani da tsa vli nda tsa zwañ ya, ka sladata tsi.

¹⁰ Nghay tañ ta sladata tsa tekwatsa ya, ka tuta ñudufa tañ da rfu katakata. ¹¹ Ka lamə həñ da həga. Ka slanaghatá həñ ta tsa zwañ ya nda Mari ta nzakway ka mani. Ka tsəlbatá həñ ta kəma tsa zwañ ya, ka vlantá həñ ta glaku. Ka palanaptá həñ ta zlibiha tañ, ka mbəhatá həñ nda dasu, nda urdi ña dray nda dra, nda mandabaya urdi.

¹² Tahula tsa ka mnanatá Lazglafta ta həñ nda ma suni kazlay: Yahayaha həñ da vradaghata nda da Hiridus kə'a. Ka sli'aftá həñ ka vraghata da luwa tañ nda ta sana tvi.

Kđikintá Yesu da luwa Masar

¹³ Tahula laghwa tañ, ka lagha sana duhwala Mgham Lazglafta da suna Yusufu. Ka'a nda tsi mantša: «Sli'afslí'a, kla ta na zwañ na nda mani ka hwayaghata ka nda həñ ta hadika Masar, ka nzata ka hada. I'i dza'a mnaghata kada vrakta ka. Ya dza'a zbay Hiridus ta na zwañ na ña dzata,» ka'a.

¹⁴ Ka sli'aftá Yusufu, ka hlaftá tsi ta i tsa zwañ ya nda mani girvidik ka laghwi ta hadika Masar. ¹⁵ Ka nzatá tsi hada ha ka sagha fitika mta ta mgham Hiridus. Mantša kə'a maguta ña dzanaghatá ghəña gwada mna Mgham Lazglafta nda ma wa anabi, ka'a mantša: «Ma hadika Masar[‡] hgagapta yu ta zwaña dá,» kə'a ya.

Pslatá zwani ma luwa Batlehem

¹⁶ Kə'a ka Hiridus ná, hidaku hidanagha tsa gwal nda snatá skwi ta ghəña tekwatsa ya. Ka kuzlanaftá tsi ta

[‡] 2:15 Ngha ta Huseya 11:1.

ɲuduf. Tsaw mnanamna tsa gwal nda sna ta skwi ta ghəŋa tekwatsa ya kay ta fitika zlagapta tsa tekwatsa ya, kəl tsi ka mnay: Lawa pslihatá inda zwana zgwana yaga lu hadahada ha ka klaftá imi his ma luwa Batlehem, nda ya ma inda vli ta wanafta kə'a. ¹⁷ Ma tsa fitik ya dzatá ghəŋa gwada ya mna anabi Irmiya. Ka'a mantsa:

¹⁸ «Ta snaku hlawi ma Rama.

Ta snaku lili nda ɲaɗa ghəŋ.

Rahila ya ta tawa zwanani,

va a ta lbanatá ɲuduf wu kabga rwurwa həŋ§,» ka'a.

Sli'afta ma luwa Masar ka vru da luwa Nazaret

¹⁹ Manda mtatá mgham Hiridus, ka læglagha duhwala Mgham Lazglafta da suna Yusufu ma hadika Masar. ²⁰ Ka'a mantsa: «Sli'afslí'a, ka kla ka ta na zwaŋ na nda mani, ka dza'a ka ta hadika Isra'ila kabga nda rwa tsa gwal ta zba dzatá na zwaŋ na ya,» ka'a.

²¹ Ka sli'aftá Yusufu, ka hlaftá tsi ta i tsa zwaŋ ya nda mani, ka laghwí ta hadika la Isra'ila. ²² Ama snanɲani kazlay: Zwaŋa Hiridus ta nzakway ka Arkilayus ta ga mgham ta hadika Zudiya kə'a, ka zləŋaftá tsi ta dza'a da hada. Tahula mnananɲa Mgham Lazglafta nda ma suni, ka mbəɗaghatá tsi ta vgha ta hadika Galili. ²³ Ka laghu tsi nzata ma sana luwa ta hgu lu ka Nazaret. Nda nza mantsaya ɲa dzanaghatá ghəŋa gwada ya mana la anabiha, ka həŋ mantsa: «Mnda la Nazaret dza'a hga lu,» ka həŋ.

3

«Mbəɗanafwa nzakwa ghuni» ka Yuhwana
Mak 1:1-8, Luk 3:1-18, Yuh 1:19-28

§ 2:18 Ngha ta Irmiya 31:15.

¹ Ma tsa fitik ya, ka zlagaptá Yuhwana mnda maga batem ma mtak ta hadika Zudiya, ka'a mantsa:
² «Mbəđanafwa mbəđa ta nzakwa ghuni, kabga ndusa ga mghama Lazglafta ka sagha,» ka'a.

³ Ka anabi Isaya mnuta mantsa:
 «Mamu sana mndu ta gugudaku ma mtak. Ka'a mantsa:
 "Payanawa tva Mgham Lazglafta, ka lele'anata kuni ndəđap,*"» ka'a.

⁴ Gatá lguta swida ɲalibwa ta sudə Yuhwana ta vgha nda hbatá ɓanava huta misti. Hi'i nda zuduma mtak skwa zayni. ⁵ Ka sli'adaghatá gwal ta sli'aftha ma luwa Ursalima, nda inda gwal ta hadika Zudiya, nda inda gwal ta hadikha ta wanafta ghwa Zurdeɲ, ka lagha da tsi. ⁶ Ka maniginjtá həɲ ta dmakuha taɲ, ka maganaftá tsi ta batem ta həɲ ma ghwa Zurdeɲ.

⁷ Nghay Yuhwana ta ndəghadaghata la Farisa nda la Sadukiya ta sli'adaghata da tsi, ɲa maganaftani ta batem ta həɲ ná, ka'a nda həɲ mantsa: «Mndəra la mupuhwa! Waya ta mnaghunatá hwayapta ma tsa ɓasatá ɲudufa Lazglafta dza'a sagha ya na? ⁸ Ka maga kuni tama ta slna dza'a maraɲtá mbəđata nzakwa ghuni. ⁹ Ma fa kuni ta ndana ghuni kazlay: Abraham na Da ɲni kə'a. Ka yu ta mnaghunata na: laviɲlava Lazglafta ta mbəđanaftá na palaha na ɲa nzakwa taɲ ka zwana Abraham. ¹⁰ Nda ghada fata wa slpađa mista fuha ɲa ratsiɲta nda slrəɲ nda slrəɲ. Inda fu kul zɗaku yakwani, dza'a tsiɲtsa lu ka vzamta ma vu. ¹¹ I'i ná, nda imi ta magaghunaftha yu ta batem ɲa maraɲtá ta mbəđata nzakwa ghuni. Ama tsa mndu ta sagha nda hula ɗa ya ná, mal ɲani glaku ka ɲa ɗa. Slaghu a yu dər ɲa hlaptá ɓabəh ma səlaní wa. Tsatsi ná, dza'a magaghunafmaga ta batem nda Sulkum nda ghuɓa nda ya nda vu. ¹² Mamu kuwatavihi ma dzvani ta wa blikwi

* 3:3 Ngha ta Isaya 40:3.

ɲa vihaptá hyani, ɲa dganatá sabatbat nda hənziila hya ɲa pghamtani ta hyani ma guvur. Ama ɲa driɲtani ta sabatbat, nda vu kul haɗ ta mtavata dekdək,» ka'a.

Maganaftá batem ta Yesu

Mak 1:9-11, Luk 3:21-22

¹³ Ka sli'aftá Yesu ta haɗika Galili, ka lagha ta wa ghwa Zurdeɲ slanaghatá Yuhwana ɲa maganaftani ta batem. ¹⁴ Ka Yuhwana nda tsi mantsa: «Nawanawa mantsa a tsa wu! I'i ta kuma magidifta kagha ta batem guli ná, da i'i ta sagha kagha guli?» ka'a. ¹⁵ «Maga maga mantsa ya ndanana kaku, kabga mantsa ya dza'a magata u ta inda skwi ya kumaɲ Lazglafta,» ka Yesu nda tsi. Gi dzəglamə a Yuhwana ta wi mida wa. ¹⁶ Kɗakwa lu ta maganaftá batem ta Yesu, ka sabə tsi ma imi. Ka gi gunatá luwa buwaɲ, ka nghə tsi ta Sulkuma Lazglafta ta saha manda ghərbu' ta ghəɲani. ¹⁷ «Nanana zwaɲa ɗa ya ɗvu yu, ya ta zɗfigihata katakata,» ka sana lwi snagata daga ta luwa.

4

Dzəghaɲta halaway ta Yesu ma mtak

Mak 1:12-13, Luk 4:1-13

¹ Tahula tsa, ka klaghatá Sulkuma Lazglafta ta Yesu da mtak ɲa dzəghay halaway. ² Tahula magatani ta fitik fwaɗ mbsak nda rvidik tani nda fitik tani ta suma*, ka kuzlanaftá maya. ³ Ka gavanavatá halaway, ka'a nda tsi mantsa: «Ka si Zwaɲa Lazglafta ka katsi ná, mnanamna ta na palaha na ka mbəɗavafta həɲ ka skwa zay,» ka'a nda tsi. ⁴ Ka Yesu mantsa: «Ka lu vindafta ma gwaɗa Lazglafta na: “nda skwa zay kweɲkweɲ yeya a ta nzata mndu nda

* 4:2 Suma: Tsaya fitik ya dza'a kurata mndu ta zlanatá za skwa zay nda sa skwa say ka vaghay nda hanay ma fitik ya dza'a kura mndu ta klafta ka magay.

hafu wu, ama nda inda gwada ta sabi ma wa Lazglafta,†» ka'a.

⁵ Ka klaghatá halaway ta Yesu da Ursalima luwa ya nda ghuba. Ka kladaftá tsi ta bɔɔma hɔga Lazglafta.

⁶ Ka halaway nda tsi mantsa: «Ka si Zwaŋa Lazglafta ka katsi ná, vzadavza ta vgha ta hadik. Ka lu vindafta ma gwada Lazglafta na: “dza'a ghunafghuna Lazglafta ta duhwalhani ŋa tsu'aftá kagha ma dzva tar ŋa kwala sɔla gha da grunťá pala‡,» ka'a nda tsi. ⁷ Ka Yesu guli mantsa: «Ka lu vindafta ma gwada Lazglafta guli na: “Ma dzəghə ka ta Mgham Lazglafta§ gha kə'a,» ka'a nda tsi.

⁸ Tahula tsa, ka kləghatá halaway ta bɔɔma sana ghwá nda slra, ka maranató za mgham ma ghəŋa hadik nda gadghəlani tani. ⁹ Ka'a nda tsi mantsa: «Ka tsəlba tsəlba ka ma ghuva dā ka vlihatá glaku, ta vlaghavla yu ta inda tar demdem,» ka'a. ¹⁰ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Halaway! Laghula gha ta vata i'i. “Ŋa Mghama gha Lazglafta dza'a vla ka ta glaku, da tsatsi turtukwani dza'a skwa ka ta htsiŋ*,» ka lu vindafta ma deftera Lazglafta, ka'a nda tsi. ¹¹ Mnatani ta tsaya, ka zlanavatá halaway. Ka sli'adaghatá duhwalha Lazglafta, ka vlarťá həŋ ta skwa zay.

Zrafta Yesu ta mna Lfida Gwada ma luwa Galili

Mak 1:14-15, Luk 4:14-15

¹² Manda snarŋa Yesu kazlay: Wa'a hbam hba lu ta Yuhwana ma gamak kə'a, ka sli'aftá tsi ka laghwi ta hadika Galili. ¹³ Ka zlanatá tsi ta luwa Nazaret. Ka laghwi da nzata ma luwa Kafarnahum ta nzakway ta wa drəfa Galili, ma kwakwara luwa Zabuluŋ nda Naftali. ¹⁴ Mantsa ya magata tsi ŋa dzanaghatá ghəŋa gwada ya mnə anabi Isaya:

† 4:4 Ngha ta Vrafta ta zlahu 8:3. ‡ 4:6 Ngha ta Zabura 91:11-12. § 4:7

Ngha ta Vrafta ta zlahu 8:16 * 4:10 Ngha ta Vrafta ta zlahu 8:13

¹⁵ «Kaghuni kwakwara Zabulurj nda Naftali ta nzakway ta wa drəf tvə sana bla ghwa Zurdeŋ, nda kagha hadika Galili ta nzaku gwal kul had'ka la Yahuda mida ya,

¹⁶ dza'a nda ngha gwal ta nzaku ma grusl ta mghama tsuwadak. Lanagha la tsuwadak ta gwal ta nzaku ma luwa zlatanagha sulkuma mtaku ta hən†,» ka'a.

¹⁷ Daga ma tsa fitik ya zrafta Yesu ta mna gwada, ka'a mantsa: «Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni! Ndusa ga mghama Lazglafta ka sagha!» ka'a.

Hgafta Yesu ta tanɽana duhwalhani

Mak 1:16-20, Luk 5:1-11

¹⁸ Ta wawakwani Yesu ta wa drəfa Galili, ka nghanɽá tsi ta zwanamaha his, i Simurj ta hgu lu ka Piyer ya nda zwanamani Andre. Ta wda kadəŋa tanj hən da drəf ŋa tuma klipi kabga tuma klipi slna tanj. ¹⁹ «Mbadwa mista da ŋa naghunafta da ka gwal hlaktá mnduha,» ka Yesu nda hən. ²⁰ Ka gi zlanavatá hən ta kadəŋha tanj ka laghu mistani.

²¹ Mbadapta tanj dau', ka nghanɽá tsi ta zwanamaha his guli, i Yakubu nda Yuhwana zwana Zebedi. Kawadaga hən nda da tanj Zebedi ma kwambalu ta paya kadəŋa tanj. Ka hgaftá Yesu ta hən. ²² Ka zlanavatá hən ta tsa kwambala tanj ya nda da tanj tani, ka laghwi mista Yesu.

Taghay Yesu ta skwi, nda mbambayni ta mnduha

²³ Ka rə Yesu ta inda hadika Galili, ka tagha skwi ŋa mnduha ma həgaha tagha skwa la Yahuda, ka mna Lfida Gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta, ka mbamba mnduha ma inda danwaha tanj, nda inda ya ta raghwa hən.

²⁴ Ka tuta gwada wdif ta ghəŋa Yesu ta inda hadika Siri.

† 4:16 Ngha ta Isaya 8:23—9:1

Ka hlədanaghatá lu ta inda gwal đarŋwa, nda gwal ta ŋra đarŋwaha kavghakavgha, nda gwal nda ksa da halaway, nda gwal nda ksa da seteni, nda gwal nda rwa səla taŋ. Ka mbambə Yesu ta həŋ. ²⁵ Ka sli'i dəmga mistani, gwal ta sli'afta ta hadika Galili, nda gwal ta sli'afta ta kwakwara Dekapwalus, nda ya ma luwa Ursalima, nda ya ta hadika Zudiya, nda gwal nda ta sana ɓla ghwa Zurdeŋ.

5

Vərđa zđaku sura 5 ka labə ta 7

Luk 6:20-23

¹ Nghay Yesu ta sli'adaghata dəmga da tsi, ka sli'aftá tsi ka lafi ta kuđuŋur ka nzata. Ka sli'adaghatá duhwalhani tavatani. ² Ka zřaftá tsi ta tagha skwi ŋa taŋ, ka'a mantsa:

³ «Rfu da gwal nda sna ta pđa taŋ ma Sulkum, kabga ŋa taŋ ga mghama Lazglafta.

⁴ Rfu da gwal ta taw ndanana, kabga dza'a lɓana lɓa Lazglafta ta ŋuđufa taŋ.

⁵ Rfu da gwal leɓtekwa ghəŋa taŋ, kabga dza'a vɓaŋvɓa Lazglafta ta hadik ya tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ta həŋ.

⁶ Rfu da gwal ta dzə maya nda ndala maga skwi ta kumə Lazglafta ta həŋ, kabga dza'a baghaku həŋ.

⁷ Rfu da gwal ta tawa hidahida ta mndu kabga dza'a taway Lazglafta ta hidahida ta həŋ.

⁸ Rfu da gwal hezle' a ŋuđufa taŋ, kabga dza'a ngharŋngha həŋ ta Lazglafta.

⁹ Rfu da gwal ta sləga zđaku mataba mnduha, kabga zwana đa kuni ka Lazglafta dza'azlay nda həŋ.

¹⁰ Rfu da gwal ta gə lu ta iri ŋa taŋ ta ghəŋa magay taŋ ta skwi tđukwa, kabga ŋa taŋ ga mghama Lazglafta.

¹¹ Rfu da kaghuni, ka ta rarazay lu ta kaghuni, ka ta gay lu ta iri ŋa ghuni, ka ta vazay lu ta rutsak ta kaghuni ta ghəŋa gwada ta i'i.

¹² Rfawarfa ta rfu, ka nzata kuni wadāh, kabga mamu nisəla ghuni dagala ta kzla kaghuni ta luwa. Manda va tsaya ganapta lu tiri ta anabiha ta tiŋlaghutá kaghuni.»

Nzaku ka slughul nda tsuwadaka ghəŋa hadik

Mak 9:50, Luk 14:34-35

¹³ «Kaghuni slughula ghəŋa hadik. Ka sabsa nəmaku ma slughul ná, waka lu dza'a nəmglanaf ta? Ta had hayhayani wu, ta ghəŋa pghidiŋta ŋa diŋlay mnduha yeya.

¹⁴ «Kaghuni tsuwadaka ghəŋa hadik. Had luwa ta bafta lu ta ghwá ta difaghuta wa. ¹⁵ Had lu ta tsamtá vu ma pitirla ka dzuɓamta ma tughuba wa. Ta vli tskala ta fagata lu ŋa tsuwadəkayni ta inda gwal ma tsa həga ya.

¹⁶ Manda tsaya dza'a tsuwadəkakwa tsuwadaka ghuni ta kəma mnduha, kada nghanŋa həŋ ta ŋərma slna ta magə kuni, ŋa zləzlvay taŋ ta da ghuni ta luwa.»

ŋlanaf ta Yesu ta inda zlahu

¹⁷ «Ma fa kuni ta ghəŋ kazlay: Sa da hərdiŋtá zlahu Musa nda tagha skwa la anabi yu kə'a. Sa da hərdiŋta a yu wu, sa da ŋlanaf ta yu. ¹⁸ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Ka ta teke'a luwa nda hadik katsi, had sana skwi dər nef, dər ndəhed dza'a wudanaghuta lu mataba zlahu Musa, ha ka laghani ta fitika kdavakta inda skwi wa.

¹⁹ «Tsaya tama, dər wa ta kwalaghutá snatá dər ya kwitikw mataba tsa zlahu ya, ka tagha magay manda tsa ŋani ya ŋa sanlaha ná, dza'a nzakway tsa mndu ya ka sagəŋ gudzekw ma ga mghama Lazglafta. Ama ka snasna mndu ta tsa zlahu ya, ka tagha magay manda tsa ŋani ya ŋa sanlaha guli ná, ka mndu dagala tsa mndu ya

dza'azlay ma ga mghama Lazglafta. ²⁰ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Ka malaghumala a kaghuni ta snatá zlahu ka gwal tagha zlahu ŋa mnduha nda la Farisa wu katsi ná, had'kuni dza'a walaŋtá lami da ga mghama Lazglafta wa.»

Tagha skwi ta ghøŋa basa ŋuɖuf

²¹ «Nda sna kuni ta skwi mnana lu ta dzidziha mu ghalya kazlay: Yaha ka walaŋta dzatá mndu* kə'a. Dər wa mndu ta dzatá mndu ná, dza'a klay lu da guma kə'a. ²² Ama ka i'i ta mnaghunata ná, dər wa ta basanavatá ŋuɖuf ta zwaŋamani ka mukumani a tsi ka tsi, dza'a klay lu ta tsa mndu ya da guma. Dər wa mndu dza'a mnay nda zwaŋamani ka mukumani a tsi kazlay: Ghwadak kə'a ná, dza'a klay lu ta tsa mndu ya ta kəma guyatá ghøŋa gwal tsa guma. Dər wa mndu dza'a mnay nda zwaŋamani ka mukumani a tsi kazlay: Rgha kə'a, nda ra tsa mndu ya ŋa vzagħata da dudu vu.

²³ «Tsaya tama, ka kladagħa kla ka ta skwi ŋa vlay ta gwir ŋa Lazglafta, ka havaktá ka hada ta gwaɖa ya ta kul dzraku mataba ghuni nda zwaŋama għa katsi, ²⁴ zlaŋzla ta tsa skwa għa ya hada tavata tsa gwir ya, ka vragħuta ka dzrafta nda tsi karaku, kada vrakta ka vlaŋtá tsa skwa għa ya ta Lazglafta.

²⁵ «Ka mamu skwi mataba ghuni nda mndu katsi, ta kul lagħa kuni da vla guma nda tsi ya, ŋavaŋa ka dzrafta kuni ma kdaku tsi kladagħagħata da vla guma, da klaftá mndu ta tsa guma ta kagħa ka vlaŋtá la sludzi, da vzagħatá lu ta kagħa da gamak. ²⁶ Kahwathwata ka yu ta mnaghata, had'ka dza'a sabi hada kata kdij a ka ta planatá kdavakta penani wa.»

Tagha skwi ta ghøŋa hliri

* 5:21 Ngha ta Sabi 20:13 nda Vrafta ta Zlahu 5:17.

²⁷ «Nda sna kuni ta skwi mna lu kazlay: Yaha ka da hliri† kə'a. ²⁸ Ama ka i'i ta mnaghunata ná, mndu ta nghafta nda ira mbəzleh ta markwa sani ma mndu ná, nda ghada klutani ta tsa marakw ya ma ɲudufani. ²⁹ Ka ira gha nda ga zeghwi ta kla kagha da ga dmaku katsi, tsakwasliɲ tsakwasla ka wudidinɲta ka di'ɲ. Dər pɲata ka ta fawaya gha turtuk ka ya da vzamta lu ta kagha tsuhtsuh da duda vu. ³⁰ Ala, ka dzva zeghwa gha ta kla kagha da maga dmaku ya, tsinɲta ka wudidinɲta ka di'ɲ, dər pɲata ka ta fawaya gha turtuk ka ya da vzamta lu ta kagha tsuhtsuh da duda vu.»

Tagha skwi ta ghəɲa ghzla marakw

Mat 19:9, Mak 10:11-12, Luk 16:18

³¹ «Ka lu mnata guli na: “Ka ghzliɲghzla mndu ta markwa taɲ katsi, vindanaftani ta ɲelewera ghzlatani‡.” ³² Ama ka i'i ta mnaghunata na: Ka ghzliɲghzla mndu ta markwa taɲ, ka ta ghəɲa hliri a tsi wu katsi, famfa ta tsa marakw ya da hliri. Ka klafkla mndu ta marakw ghzliɲ lu guli, hliri ta hlə tsa mndu ya,» ka'a.

Gwada ta ghəɲa wadu

³³ «Nda sna kuni ta skwi mnana lu ta dzidziha ghalya na: Yaha ka da walaɲta wadu kə'a. Manda va tsa wadana ka ta Mgham§ Lazglafta gha ya ná, manda va tsaya ká ka magata. ³⁴ Ama ka i'i ta mnaghunata na: Yaha kuni walaɲta wadutá vli, dər nda luwa, kabga vla nzakwa Lazglafta ya. ³⁵ Dər nda hadik, kabga vla fa səlani ya. Dər nda luwa Ursalima, kabga luwa Mgham dagala ya. ³⁶ Yaha ka da wadu nda ghəɲa gha, kabga laviɲ a ka ta mbədanafta ka ɲusliɲ dər ka ɲra ta ya dər turtuk ma swida gha wa.

† 5:27 Ngha ta Sabi 20:14 nda Vrafta ta Zlahu 5:18. ‡ 5:31 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 24:1. § 5:33 Ngha ta Zlahu 19:12, Mbsak 30:3 Vrafta ta Zlahu 23:22-24.

³⁷ Gwada ya ŋa sabi ma wa ghuni ná, ka anji tsi, anji. Ka mantsa a tsi wu, mantsa a wa. Inda ya dza'a sganaghata lu ta ghəŋa tsaya ná, sagha da halaway.»

Gwada ta ghəŋa planamtá mndu ta ŋaslu nda ŋaslu

Luk 6:29-30

³⁸ «Nda sna kuni ta mnata lu kazlay: Nda iri dza'a plamta lu ta iri, nda sli'iy dza'a plamta lu ta sli'iy* kə'a. ³⁹ Ama ka i'i ta mnaghunata ná, ka magamaga mndu ta ghwadaka skwi, yaha kuni da vranamta. Katək ná, ka dzughusdza mndu ma lagəŋa gha nda ga zeghwi, mbədanambəda guli ta lagəŋa gha nda ga zlaɓa. ⁴⁰ Ka kurakura mndu ta wlatá kagha kabga ŋa klugudughustá dawra gha, fanavafa guli ta lguta huda gha. ⁴¹ Ka pgha ta i'i tkwe' ka meli turtuk ka mndu nda kagha ya, pghafpgha gha ka meli his. ⁴² Ka dawandawa mndu ta skwi da kagha vlaŋvla gha. Ka laghala mndu da bla nzawa da kagha, ma sdanaf ka.»

Gwada ta ghəŋa dfa ghuma

Luk 6:27-28,32-36

⁴³ «Nda sna kuni ta skwi mna lu kazlay: Dvuɗva ta zwanama gha†, ghuma gha katsi husaghata kə'a. ⁴⁴ Ama ka i'i ta mnaghunata: Dvuwadva ta ghuma ghuni, magawa du'a ta ghəŋa gwal ta giri ŋa ghuni. ⁴⁵ Tsaya dza'a kəl kuni ka nzakway ka vərda zwana Da ghuni ya ta luwa, kabga tsatsi ta sli'aganaptá fitik ta ghəŋa gwal kul zdaku ghəŋa taŋ, nda ya ta ghəŋa gwal zda ghəŋa taŋ. Ta nzagazna ta imi ta ghəŋa tdukwa mnduha, nda ya ta ghəŋa ghwadaka mnduha. ⁴⁶ Ka gwal ta dɗutá kaghuni yeya ka kuni laghu dɗuta katsi, mndəra wati nisəla ta dza'a kuni mutsəgəлта na? Dər gwal tska dzumna guli ná, mantse ya a ta maga

* 5:38 Ngha ta Sabi 21:23-25 nda Zlahu 24:19-20, nda Vrafta ta Zlahu 19:21.

† 5:43 Ngha ta Zlahu 19:18, nda Vrafta ta Zlahu 23:3-6.

həŋ guli ra? ⁴⁷ Ka ɲa zwanjama gha yeya ta ga kaghuni ta zgu katsi ná, ndaw malaghuta kaghuni tama? Mantsa ya a ta maga gwal kul snanɲa Lazglafta guli ra? ⁴⁸ Nzawanza ka vərɗa mndu manda va nzakwa Da ghuni ta luwa ka vərɗa mndu‡ ya.»

6

Tva vla skwi ɲa pɗuha

¹ «Dasuwa ka kuni ta magə kuni ta skwi tɗukwa, yaha kuni da magay ɲa ghubaku ta wa ira mnduha. Ka mantsa tsi ná, mutsafta a kuni ta nisəla ghuni da Da ghuni ta nzakway ta luwa wa.

² «Ta vlə ka ta skwi ɲa pɗu ya, ma ghubu ka ta ghəŋa gha ta ghəŋani, manda ya ta magə gwal ta maga madɗwirmadɗwir ma həga tagha skwa la Yahuda, nda ya ta pazlala, ɲa ghubaku da mnduha ya. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mutsu mutsa həŋ ta nisəla taŋ. ³ Ama kagha, ta mbəhu ka ta pɗu ya, ma snan dzva zlaɓa gha ta skwi ta magə dzva zəghwa gha. ⁴ Tsaya dza'a kəl tsa mbəha gha ya ka nzakway ka skwi nda difa. Dza'a plaghampila Da gha Lazglafta ta ngha skwi ta magə ka ma difa ya.»

Tva maga du'a

Luk 11:2-4

⁵ «Ta ndəbu kuni ta dzvu, ma nza kuni manda ɲa gwal ta maga madɗwirmadɗwir zdəgana maga du'a ta həŋ ta sladu ta sladu ma həga tagha skwa la Yahuda, nda ya ta wa madəɗga tvi* ɲa nghanɲa mnduha ta həŋ ya. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mutsu mutsa həŋ ta nisəla taŋ. ⁶ Ama kagha, ka ta maga du'a ka, laghula da

‡ 5:48 Ngha ta Zlahu 19:2, Vrafta ta Zlahu 18:13. * 6:5 Ngha ta Lukwa 18:10-14.

dzuguva gha, ka hafta ka ta tgha gha ka ndəba ka ta dzvu. Dza'a plaghampła Da gha ta nzakway ta nghay ma difa ya.

⁷ «Ta ndəbu kuni ta dzvu ya, ma gda kuni ta vrafta ta gwada turtuk, manda ŋa gwal kul saŋtá Lazglafta ta ndanay kazlay: Vrafta ta gwada dza'a kəl Lazglafta ka tsu'aŋnafta kə'a ya. ⁸ Ma taghə kuni ta skala taŋ, kabga nda sna Da ghuni ta skwi ta kumə kuni ma kdaku kaghuni ka daway da tsi.»

Da ta luwa

⁹ Wya ka kuni da maga du'a tama:
«Da ŋni ta nzakway ta luwa, ka snavasna hga gha nda ghuba.

¹⁰ Ka saghasa fitika ga mghama gha, ka maga ka ta skwi ta kumə ka ta hadik, manda ya ta magaku ta luwa.

¹¹ Vlaŋnavla ta skwa zay prək zay ŋni gita.

¹² Plaŋnapla ta dmakuha ŋni, manda ya ta plinista aŋni ta dmakwa gwal ta magaŋnata.

¹³ Ma zlaŋna ka tawa skwi dza'a dzəghaŋnata. Klapkla ta aŋni ma dzva halaway, [kabga ŋa gha ga mgham, nda mbraku, nda glaku, ŋa kdekedzeŋ. Amin!]

¹⁴ «Ka plinispla kuni ta dmakwa mnduha ta maga-ghunata katsi, Da ghuni ta nzakway ta luwa ná, dza'a plighunispla ta ŋa ghuni guli. ¹⁵ Ama ka had kaghuni ta plinistá dmakwa mnduha ta magaghunata wu katsi, had Da ghuni dza'a plighunistá dmakuha kaghuni guli wa.»

Tva maga suma

¹⁶ «Ka ta suma kuni, ma pslaf kuni ta kuma manda ya ta magə ghwadaka mnduha. Ta pslafpsla həŋ ta kuma, kabga ŋa nghay mnduha kazlay: Ta suma həŋ kə'a. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mutsumutsa həŋ ta

nisəla tarj nda tsaya. ¹⁷ Kagha, ka ta suma ka, masamma ta rdi ma ghəŋa gha ka payanata ka, mbaziŋ ka ta kuma gha guli. ¹⁸ Tsaya dza'a kwal mnduha tsatsafta ta suma ka kə'a. Ta ghəŋa Da gha hada ta nzaku ma difa yeya nda ngha. Dza'a plaghampła tsa Da gha nda ngha ta skwi ta magə ka ma difa ya. Psawapsa ta mutsaftá gadghəl da Lazglafta.»

Skwa gadghəl ta hadik nda ya da Lazglafta

Luk 12:33-34

¹⁹ «Ma tskana kuni ta gadghəla ghuni ta hadik ma vli ya ta zuta zahar, ta ksuta mbəzlar, nda ya ma vli ta zraghata ghaliha guli. ²⁰ Ama tskawa tska ta gadghəla ghuni ta luwa ma vli dza'a kwal zahar zuta, dza'a kwal mbəzlar ksuta, nda ya dza'a kwal ghaliha zraghata. ²¹ Ma vli hada gadghəla gha ya, hada ŋudufa gha guli.»

Nzaku ma tsuwadak

Luk 11:34-36

²² «Iri ná, manda pitirla vgha gha nzakwani. Ka tsidid ira gha, tsuwadak inda vgha gha. ²³ Ama ka nda badza ira gha, ma grum inda vgha gha. Ka si ma grum nzakwa tsa tsuwadak ma kagha ya katsi, kighkigh dza'a tdi kuta tsa grum ya tama!»

Zba'awazba mataba i Lazglafta nda tsemi

Luk 16:13

²⁴ «Had mndu dza'a laviŋta gwafta ksanatá slna ta mghamha his, ta magaymagay ŋa ya, ta magaymagay ŋa ya, ma va tsa fitik turtuk ya wa. Nda husanŋa sani, ta dviutá tsi ta sani. Nda ndi'a nzakwani nda sani, ta wudiŋtá tsi ta sani. Laviŋ a kuni ta gwaftá maga slna ŋa Lazglafta, ta magaymagay kuni ŋa tsemi wa.»

Zbawazba ta ga mghama Lazglafta karaku

Luk 12:22-31

²⁵ «Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Ma thə kuni ta he', a nu dza'a mu zay? Nu dza'a mu say? A nu dza'a mu suday ta vgha na kə'a? Malaghumala a hafu ta skwa zay ra? Ari malaghumala a wa a vgha ta lgut na?

²⁶ Nghawangha ta dyak ta ndaraku ta luwa ba. Had həŋ ta sləgu wu, tska a həŋ ta skwi ta vwah wu, had həŋ ta tskanata skwi ma guvur guli wa. Da ghuni ta luwa ta zurta skwi ta həŋ. Malaghumala a kaghuni piw ka hahəŋ wu ra?

²⁷ «Waya mataba ghuni ma mnayni ta he', dza'a slranaghata dau' ta fitika hafani na? ²⁸ Ala, kabgawu ta kəl kuni ka mna he' ta ghəŋa lgut tama ba? Nghawangha ta vzlizla ta magaku ma vwah ba. Had sana slna ta magata həŋ wu, had həŋ ta ga lgut wa. ²⁹ Kulam nda tsa, ka yu ta mnaghunata na: Dər Salumuŋ nda va tsa nzakwani ka gadghəl† ya tani ná, ta fava a ta lgut ta klafta dinakwa ya dər turtuk ma tsa vzlizlaha ya wa. ³⁰ Ka si mantsa ya ta sudanavata Lazglafta ta lgut dina ta kuzuŋ gita, gamahtsimani ŋa vzamta da vu ya ní, kaghuni yeya dza'a kwal tsi sudavaghunata tama rki? Kay! Nda hta zlghay nda ŋudufa ghuni.

³¹ «Ma walaŋ kuni ta mna he' tama, ma mnə kuni kazlay: A nu dza'a ŋni zay? A nu dza'a ŋni say? A nu dza'a ŋni suday ta vgha na kə'a. ³² Inda tsaha ya ná, gwal kul snarnta Lazglafta ta psay. Nda sna Da ghuni ta luwa ta skwiha ta raku ka ŋa ghuni. ³³ Zbawazba ta ga mghama Lazglafta nda maga skwi tdukwa ta wa irani karku, dza'a vlaghunavla lu ta inda tsa skwiha ya ta ghəŋani.

³⁴ «Ma mnə kuni kazlay: He', waka yu da magay gamahtsimani na kə'a. Prək gamahtsimani ka ndananata ghəŋani, prək dər wati ma vaghu nda dərŋwani.»

† 6:29 Ngha ta 1 Mghamha 10.

7

Ma tsə kuni ta guma ta ghəŋa mndu

Luk 6:37-38,41-42

¹ «Ma tsə kuni ta guma ta ghəŋa mndu, da tsaghunaghatá lu ta guma ta kaghuni guli. ² Dza'a tsaghunagha tsa Lazglafta ta guma, manda va tsa ta tsə kaghuni ta ghəŋa sanlaha ya. Nda tsa daram ta kəl kaghuni ka gray ŋa sanlaha ya, nda va tsaya dza'a gra lu ŋa kaghuni guli. ³ Kabgawu ta kəl kagha ka laghwí da nŋha slimbitsa udzu ma ira zwanjama gha, kul nŋhanja kagha ta dughuslani ma ŋa gha iri na? ⁴ Ari, waka kagha dza'a mnay nda zwanjama gha "Yaha ka kləgaghata yu ta slimbitsa udzu ta ira gha kə'a," wya dughuslani ma ŋa gha na? ⁵ Tsa madgwímadgwíra gha ya. Tiŋəl ká ka klijntá dughusl ma ira gha karaku, kada nŋhanja ka ta vli ŋa klijntá slimbitsa udzu ma ira zwanjama gha.»

⁶ «Ma vlə kuni ta skwi nda ghuḅa ŋa kriha, da mbəḁavatá tsi valafta ta kaghuni ka patsaghunata. Ma vza kuni ta mizidikwa ghuni ta kəma ghuvazu da diŋlanaptá tsi, ka mbəḁavata da hi'ida kaghuni.»

Mndu ta zbay ta mutsay

Luk 11:9-13

⁷ «Dawawadawa dza'a vlaghunavla lu. Zbawazba dza'a mutsay kuni. Gawaga ta zgu dza'a gunaghunaguna lu ta watgha. ⁸ Dər wati ma mndu ta dawanjta, ta mutsay. Dər wati ma mndu ta zbanja, ta slafsla tida. Ta gunanaguna lu ta watgha ta mndu ta gatá zgu. ⁹ Waya ma kaghuni dza'a klaftá pala ka vlanjta zwanjani dawanjər tsi ta skwa zay na? ¹⁰ Ari, ka klipi dawanj tsa zwanj ya, ka klaftani ta nahadik ka vlanjta na? ¹¹ Ka si kaghuni ta nzakway ka ghwadaka mnduha, nda sna kuni ta klaftá ŋərma skwiha ka vlanjta zwana ghuni ya ní, Da ghuni ta luwa yeya dza'a kwal kul

snaŋta klaftá skwiha dinaɗina, ka vlaŋtá gwal ta ɗawarŋta da tsi rki?»

Hbatá ghəŋa zlahu

¹² «Inda skwi má ta kumə kaghuni ta magaghunata mnduha ya, maganawamaga kaghuni guli ta hahəŋ, kabga tsaya klatá ghəŋa zlahu Musa, nda gwada la anabi*.»

Tviha his

Luk 13:24

¹³ «Lamwa la nda ta watgha slrehwa, kabga watgha bughwa ná, bla a labə tida wa ta kla mndu da vla zadaku. Nda ndəgha gwal ta dza'a nda tida. ¹⁴ Watgha slrehwa ná, nda bla ka lu ta labə tida, ta kla mndu da hafu. Sira a gwal ta mutsa labə tida guli wa.»

Ghwadaka anabiha

Luk 6:43-44

¹⁵ «Dasuwa ka kuni nda anabiha ta tsakalawi ta sli'amta da taba ghuni manda tuwak, ama ma ŋudufa taŋ ta sidi həŋ manda kramtak mtak. ¹⁶ Ta slna taŋ dza'a tsatsafta kuni ta həŋ. Ta ɗagay lu ta yakwa fwa inabi ta teki ra? Ari, ta ɗagay a lu ta yakwa ghuraf ta hlu'a na? ¹⁷ Inda fu zɗa ná, zɗa yakwani. Ala, ka zɗa a fu ná, zɗa a yakwani guli wa. ¹⁸ Haɗ fu zɗa ta laviŋta yaftá yakwa fu kul zɗaku wa. Manda tsaya guli ná, haɗ fu kul zɗaku ta yaftá yakwa fu zɗa guli wa. ¹⁹ Inda fu kul zɗaku yakwani, ta tsiŋtsa lu ka vzamta ma vu. ²⁰ Tsaya tama, ta yakwa taŋ ta tsatsafta lu ta həŋ.»

Vərdá duhwalha Yesu

Luk 13:25-27

²¹ «Inda gwal ta mnay kazlay: Mghama ɗa, Mghama ɗa! kə'a a dza'a lami da ga mghama ɗa wa. Ba mndu ya ta maga skwi ta kumə Da ɗa ta nzakway ta luwa kwenkwen

* 7:12 Ngha ta la Ruma. 13:8-10.

dza'a lami. ²² Nda ndgha gwal dza'a mnay ɲa dɔa badu tsa kazlay: Mghama da, Mghama dɔa! Anɲi a si ta kla lwa Lazglafta nda hga gha kay ra? Anɲi a si ta ghazla ghwadaka sulkum nda hga gha kay ra? Anɲi a si ta maga ndəghata mazəmzəmha nda hga gha kay guli ra kə'a. ²³ Ka yu dza'azlay nda hɔɲ banluwa na: "Ta walaɲ a yu ta snanɲá kaghuni wu. Laghwala ta vata i'i, kaghuni gwal maga ghwadaka skwiha†."»

Həgaha his

Luk 6:47-49

²⁴ «Mantsa tama, dər wati ma mndu ta snanɲá na gwada ta mnə yu na, ka ksa slna nda tsi, dza'a nzakway tsa mndu ya ka gragra nda sana mndu nda hida ta baftá həgani ta kutumba. ²⁵ Ka sagha imi, ka lagha zala vlundud dista tsa həga ya. Zlu a wu, kabga thaf ta kutumba lu. ²⁶ Dər wati ma mndu ta snanɲá na gwada ta mnə yu na, ka kwalaghutá tsi ta ksa slna nda tsi, ka gragra tsa mndu ya guli nda sana mndu ka rgha ta baftá həgani ta wutak. ²⁷ Ka sagha imi, ka lagha zala vlundud dista tsa həga, ka saf falak guk grunɲa, ka zlutá tsi tesne',» ka'a.

Taghay Yesu ta skwi nda sgit

²⁸ Manda kdɲɲta Yesu ta mna tsa gwadaha ya, ka ndərmim mnduha katakata ta tsa tagha skwani ya, ²⁹ kabga nda sgit ma tsa ɲani tagha skwi ya, nza a manda tsa ɲa gwal tagha zlahu ɲa taɲ ya wa.

8

Mbanafɲa Yesu ta mndu nda rdá mndu tida

Mak 10:40-45

¹ Manda saha Yesu ta ghwá, ka sli'aftá ndghata dəmga mistani. ² Ka lagha sana mndu nda rdá mndu tida

† 7:23 Ngha ta Zabura 6:9.

zləmbata ma ghuvani, ka'a mantsa: «Mghama da, ka ta kumay ka, laviŋlava ka ta mbidifta,» ka'a. ³ Ka fadapta Yesu ta dzvani ka ksanta, ka'a nda tsi mantsa: «Ta kumay yu, mbafmba gha,» ka'a. Gi hadahada ka mbafta tsa mndu ya. ⁴ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Yahayaha ka mnanantá mndu! La ka dza'a ka da maranantá vgha gha ta mnda dra skwi ŋa Lazglafta, ka plata ka ta ghəŋ nda skwi manda ya mna zlahá Musa, kada snanta mnduha nda mba* ka kə'a,» ka'a nda tsi.

Mbanafta Yesu ta kwalva mghama sludza la Ruma

Luk 7:1-10, Yuh 4:43-54

⁵ Ta lamə Yesu da luwa Kafarnahum, ka lagha sana mghama sludza la Ruma ndəba dzvu da tsi. ⁶ Ka'a nda tsi mantsa: «Mghama da, wa'a kwalva da ta hani mintgha gəzəmbla' a ta ghuya daŋwa katakata,» ka'a. ⁷ «Ta dza'a yu da mbanaftha,» ka Yesu nda tsi. ⁸ «Mghama da! Ra a yu ka lagha gha da ini wa. Ka sabsa gwada te' ma wa gha ná, dza'a mbaku kwalva da. ⁹ I'i guli ná, mista maliha nziŋta yu, mamu sludziha mista i'i guli. “Ka la!” ka yu nda sani, gi sli'ani. Ka “saghasa!” ka yu nda sani, gi saghani. Ka “maga ta ya!” ka yu nda kwalva da, gi magayni,» ka tsa mghama sludzi ya.

¹⁰ Snanata Yesu ta tsa gwada mghama sludzi ya, ka laghu tsi ndərmimay. Ka'a nda tsa gwal mistani ya mantsa: «Kahwathwata ká yu ta mnaghunata, dər mataba la Isra'ila, ta slaf a yu ta mndərga zlghay nda ŋudufa mndu manda nana wa. ¹¹ Ka yu ta mnaghunata ná, nda ndgha gwal zlghay nda ŋuduf mndərga nana dza'a sli'agaghata daga ma mndəra luwa nda ya mista luwa†, ka nzata ka za skwi kawadaga nda i Abraham nda Izak nda Yakubu ma

* 8:4 Ngha ta Zlaha 14:2-23. † 8:11 Mndəra luwa: Tsaya tva safa fitik. Mista luwa: Tsaya tva dədakwa fitik.

ga mghama Lazglafta. ¹² Ama gwal má dza'a nzakway ka zwana za hëga ga mghama Lazglafta ya, dza'a hlahla lu ta hëŋ ka pghidiŋta da grum ma bli, ma vli ŋa taw nda hpaða sli'ŋ,» ka'a.

¹³ Ka Yesu nda tsa mghama sludzi ya mantsa: «La dzagha gha! Dza'a magamaga lu manda ya zlghaf ka,» ka'a. Gi ma va tsa fitik ya ka mbaftá tsa kwalvani ya.

Mbanafta Yesu ta midza Piyer

Mak 1:29-34, Luk 4:38-41

¹⁴ Ka sli'aftá Yesu ka lagha da Piyer, ka slanaghatá tsi ta midza Piyer ta hani ta basa ŋudidar. ¹⁵ Ka ksantá tsi ta dzvu, ka mbaftá tsi da tsa ŋudidar ya. Ka sli'aftá tsi ka maganató skwa zay.

¹⁶ Gahawani, ka hladaghatá lu ta ndghata gwal nda ksa da ghwadaka sulkumha. Ka ghazligiŋtá tsi ta tsa ghwadaka sulkumha ya nda gwada ma wani. Ka mbambanaftá tsi ta inda gwal kul dughwanaku. ¹⁷ Mantsa ya magata tsi ŋa dzanaghatá ghëŋa gwada ya mna anabi Isaya kazlay:

«Tsatsi ka ghëŋani ta hlaghutá
 ðaŋwaha mu,
 ka mbambamafta ma kwala mu
 kul dughwanaku[‡] kə'a ya.»

Mamay mnduha ta dza'a mista Yesu

Luk 9:57-62

¹⁸ Nghanata Yesu ta ðemga ta wanafta ná, «mbadma ta a ðlu a,» ka'a. ¹⁹ Ka lagha sana mnda vinda zlahu slanaghata, ka'a nda tsi mantsa: «Maləma ða! Ta dza'a mista gha yu ðər dza'a diga ka,» ka'a. ²⁰ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Gərhaŋha ná, mamu ghurumha taŋ. Dyakha

[‡] 8:17 Ngha ta Isaya 53:4.

ta ndaraku ta luwa guli, mamu høgaha taŋ. Ama Zwaŋa mndu ná, hađ dər vli ŋa fadatani ta ghəŋani wu,» ka'a.

²¹ Ka sani mataba duhwalhani mantsa: «Mghama da! Zlihazla ka dza'a yu da pađamtá da da karaku,» ka'a. ²² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Mbađa kagha mista da! Zlaŋzla ta gwal nda rwa ka pađa həŋ ta mbliha taŋ,» ka'a.

L6anata Yesu ta falak ta drəf

Mak 4:35-41, Luk 8:22-25

²³ Ka sli'aftá Yesu ka lami da kwambalu, ka laghu duhwalhani mistani. ²⁴ Tata ndəru həŋ ta drəf, ka sli'avafá mghama falak, ka kapatsa'uwaku imi, ka sli'i da kwambalu. Ma tsa fitik ya, ta hanutá hanani Yesu. ²⁵ Ka sli'aftá duhwalhani ka lagha sli'anafta. Ka həŋ nda tsi mantsa: «Mghama da, kata ta amu, dza'a rwaku mu!» ka həŋ. ²⁶ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nu ta kəl kuni ka zləŋ. Kay! Nda hta zlgħay nda ŋudufa ghuni,» ka'a. Ka sli'aftá tsi ka davanagħatá falak nda drəf, ka nzatá vli tɓekw. ²⁷ Ka ndərmim tsa mnduha ya katakata. «Wa na mndu na ta snə§ dər falak nda drəf tani ta gwadani katək na?» ka həŋ.

Mbanafta Yesu ta sana mnduha his nda ghwadaka sulkum ma həŋ

Mak 5:1-10, Luk 8:26-39

²⁸ Bħadapta taŋ ta tsa sana 6la drəf ta hađika Gadaraniya ya, ka sli'agaptá sana mnduha his ma kulu kasu halaway, ka lagha həŋ da guyay. Ta zləŋay lu ta həŋ katakata, laviŋ a mndu ta walaŋta labə nda tvə tsa wa. ²⁹ Ka gi dzə həŋ ta lawlaw. Ka həŋ mantsa: «Nya mataba mu nda kagha ní Zwaŋa Lazglafta? Sagħa da ghuyaŋnaftá ka ta kul magaku fitikani ra?» ka həŋ.

§ 8:27 Ngha ta Zabura 65:8, 89:10, 107:23-32.

³⁰ Tsaw manda a nda həŋ, mamu sana bra ghuvazu* dagala ta nghə lu. ³¹ Ka ndəbu tsa halawayha ya ta dzvu da Yesu. Ka həŋ mantsa: «Ka ta ghzla aŋni ka ná, ghuna ta aŋni da a bra ghuvazuha a,» ka həŋ. ³² Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala!» ka'a. Ka sli'agaptá həŋ ka sli'amta da tsa ghuvazuha ya. Ka vazagatá tsa bra ghuvazuha ya ta vgha ta vata vli, ka rkaghata da drəf, ka zadamtá həŋ mida.

³³ Ka sli'afta tsa gwal si ta ngha həŋ ya nda hwaya, ka laghwi da luwa da mna inda skwi ta maguta, nda ya ta slanaghatá tsa mnduha kasu halaway ya. ³⁴ Ka sli'agaptá mnduha ma luwa nekwnekw da guya Yesu. Na tsa gi nghan̄ta taŋ ta Yesu ya, «kdəkkdək, sli'apsli'a ma hadika ŋni,» ka həŋ nda tsi.

9

Mbanaf̄ta Yesu ta sana mndu nda rwa səlani

Mak 2:1-12, Luk 5:17-26

¹ Ka sli'aftá Yesu ka lami da kwambalu, ka vrəglaghuta nda ta drəf, ka bhadaghatá tsi da luwani*. ² Ka tsukwadaghatá sana mnduha da tsi ta kativin̄ ta sana mndu nda rwa səlani. Nghanata Yesu ta zlḡhay nda ŋudufa taŋ, ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya mantsa: «Sagəŋ! ŋavaŋa gha, nda pla dmakwa gha!» ka'a.

³ Ka sanlaha ma gwal tagha zlahu ŋa mnduha ma ghəŋa taŋ mantsa: «Na mndu na ná, ta kwarakwara ta ghəŋa Lazglafta†,» ka həŋ. ⁴ Nghadapta Yesu ta skwi ta ndanu həŋ, ka'a mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ndana tsa ghwadaka ndanu ya na? ⁵ Mal blakwa mnay kazlay: Nda pla dmakwa gha kə'a re, ari, mal mnay kazlay: Sli'af̄sli'a gha ka mbadaka ta mbađa kə'a na? ⁶ Ala, kada grafta

* 8:30 Ngha ta Markus 5:11.
luwani ya. Ngha ta Mata 4:13.

* 9:1 Ka Markus 2:1 na: Kafarnahum tsa
† 9:3 Ngha ta Zlahu 24:16.

kuni mamu Zwaŋa mndu nda mbrakwa plinťá dmakwa mnduha ta na ghəŋa hadik na kə'a,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya mantsa: «Sli'afslí'a gha, kla ta kativiŋa gha ka dza'a ka dzagha gha,» ka'a.

⁷ Gi brahwat sli'afslí'a tsa mndu ya ka laghwi tsi dza-ghani. ⁸ Nghanata dəmga ta tsaya, ka ksutá tsi ta həŋ ka zləŋ. Ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta ta vlanťá mndərga tsa mbraku ya ta mnduha.

Hgafta Yesu ta Mata ŋa dza'a mistani

Mak 2:13-17, Luk 5:27-32

⁹ Manda sli'afsta Yesu ka zluŋťá tsa vli ya, ka nghanťá tsi ta sana mndu ta hgə lu ka Mata, ta nzaku ma həga tska dzumna. «Mbaďa mista ďa!» ka'a nda tsi. Ka sli'afsta Mata ka laghwi mistani.

¹⁰ Tahula tsa, ka nzatá Yesu ka za skwa zay ga Mata. Ka sli'adaghatá ndəghata gwal ta tska dzumna, nda sanlaha ma ghwadaka mnduha nzata ka za skwa zay nda tsi, kawadaga nda duhwalhani. ¹¹ Nghan la Farisa ta tsa zay taŋ ta skwa zay kawadaga ya, ka həŋ nda duhwalhani mantsa: «Kabgawu ta kəl Mghama ghuni ka za skwa zay kawadaga nda gwal tska dzumna, nda ya nda ghwadaka mnduha[‡] na?» ka həŋ.

¹² Slrew lami da sləməŋa Yesu, ka'a mantsa: «Had mnduha dughwana dughwana ta zba duhtur wa, gwal kul dughwanaku yeya ta zbay. ¹³ Lawa tsatsa klatá ghəŋa gwada ya mnə Lazglafta kazlay: Tawa hidahida skwi ta zdigihata pla ghəŋ nda rini[§] a wu kə'a ya. Sagha a yu haga gwal tdukwatdukwa wa, gwal dmaku ŋa i'i ta sagha da hagay,» ka'a.

[‡] 9:11 Nghan ta aya 10-11 nda Lukwa 15:1-2. [§] 9:13 Nghan ta Huseya 6:6.

Gwada Yesu ta ghəŋa suma

Mak 2:18-22, Luk 5:33-39

¹⁴ Ka sli'aftá duhwalha Yuhwana mnda maga batem ka lagha dawaŋta da Yesu, ka həŋ mantsa: «Kabgawu ta kwal ŋa gha duhwalha suma, ya wya ta suma aŋni nda la Farisa tazlay na?» ka həŋ. ¹⁵ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Dza'a laviŋlava gwal hagaŋ lu da vla kla makwa ta nzata zuzu'uva, ka ta kawadaga zwaŋa midzi nda həŋ ra? Dza'a saghasa fitik ŋa kləgadanaghutá həŋ ta zwaŋa midzi. Ma tsa fitik ya dza'a suma həŋ ta suma.

¹⁶ «Haď mndu ta tsa'atá lfiďa lgut ka tsamtá halata lgut nda tsi wa. Ka mantsa tsi, dza'a sganaghasga tsa lfiďani ya ta mďukwiŋta tsa halatani ya. ¹⁷ Haď lu guli ta pghamtá ima inabi ta ka nuni da halata zliba huta wa. Ka mantsa tsi, dza'a tuta tsa zliba huta ya, ŋa mbuzuta ima inabi, lpay lu ma zliba huta guli. Ima inabi ta ka nuni ná, ma zliba huta ta ka lfiďani ta pghamta lu. Tsaya dza'a kəl həŋ his his ka nzata dīna.»

Vranamta Yesu ta hafu da sana zwaŋa makwa

Mak 5:21-43, Luk 8:40-56

¹⁸ Tata mna tsa gwada ya Yesu ŋa taŋ mantsa, ka lagha sana mali mataba la Yahuda zləmbata ma ghuvani. Ka'a nda tsi mantsa: «Ta nzďava a makwa da manda saba hafu mida wa, sawi fanaghatá dzva gha ta ghəŋani ka mbafta tsi,» ka'a. ¹⁹ Ka sli'aftá Yesu kawadaga nda duhwalhani, ka dza'a mista tsa mali mataba la Yahuda ya.

²⁰ Ka sli'aftá sana marakw ta magay vakwani ghwaŋpďə his ta paghaku, ka lagha tsi ksantá wa lgota Yesu nda ga muhul hul. ²¹ Tsaw ka tsa marakw ya ma ghəŋani na: «Dər wa lgutani yeya ksəŋ yu tada ná, dza'a mbaku yu,» ka'a. ²² Ka mbəďavatá Yesu, ka nghanavatá tsi. Ka'a nda tsi mantsa: «Ŋavaŋa gha makwa da! Zlghay nda ŋudufa gha

ta mbaghafta,» ka'a. Gi hadahada ka mbaftá tsa marakw ya.

²³ Ka bhadaghatá Yesu da tsa mali mataba la Yahuda ya, ka slanaghatá tsi ta gwal ta vya siɲlak, nda gwal ta vaza vgha. ²⁴ Ka'a nda həŋ mantsa: «Laghwala, ta mta a na makwa na wu, hani ta hani tsi,» ka'a. Ka ghuḅasu həŋ. ²⁵ Manda mbigiŋta lu ta mnduha dzibil, ka lami Yesu da həga. Ka ksafťá tsi ta tsa zwaŋa makwa ya ta dzvu, ka sli'afťá tsa makwa ya. ²⁶ Ka tutá tsa skwi ta magata ya wdid ma luwa.

Mbanafta Yesu ta ghulpata mnduha his

²⁷ Manda sli'afťa Yesu ma tsa vli ya ka sli'i, ka sli'afťá sana ghulpa ta mnduha his mistani nda hagaku. «Zwaŋa Dawuda! Tawa ta hidahida ta aŋni!» ka həŋ.

²⁸ Ka lamə Yesu da həga, ka lagha həŋ slanaghata. Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Grafga kuni kazlay: Dza'a laviɲlava yu ta mbaghunafta kə'a ra?» ka'a nda həŋ. «Aŋi Mghama da,» ka həŋ nda tsi. ²⁹ Ka kasaŋťá tsi ta iriha taŋ. «Manda va tsa zlgħafta ghuni nda ɲuduf ya ná, ka magamaga tsi manda va tsa,» ka'a nda həŋ. ³⁰ Ka mbaftá tsa iriha taŋ ya. «Yahayaha kuni walaŋta mnanatá mndu!» ka Yesu ka ɲdaŋda nda həŋ. ³¹ Na tsa saba tsa gwal nda ghulpa ya, ka laghu həŋ da ta gwada ta Yesu ma inda tsa hadik ya.

Mbanafta Yesu ta sana rgha

³² Ta mbədf hul tsa mnduha si nda ghulpa ya, ta kladaghatá lu da Yesu ta sana mndu tsiŋ ghwadaka sulkum ka rgha. ³³ Ka ghzligiŋťá Yesu ta tsa ghwadaka sulkum ya mida. Ka zraftá tsa mndu si ka rgha ya ta gwada tsəleŋ. «Ka yawu ka yawu, ta nghan lu ta mndərga skwi manda na ma Isra'ila wu,» ka dəmga ka ndərmimay. ³⁴ «Mghama ghwadaka sulkum ta vlaŋťá mbraku ta Yesu

ta kəl tsi ka ghazla ghwadaka sulkumha*,» ka la Farisa nda ɲa taɲ.

Tawata Yesu ta hidahida ta dəmga

³⁵ Ka rə Yesu ta vli ma inda luwa dagaladagala nda zwana luwa tani. Ka tataghə tsi ta skwi ɲa mnduha ma həgaha tagha skwa la Yahuda. Ka mnə tsi ta Lfida Gwada ta ga mghama Lazglafta, ka mbamba mnduha ma inda daɲwaha, nda inda ya ta raghwa mndu. ³⁶ Kə'a ka Yesu waftá dəmga ná, ka ksantá tsi ka hidahida, kabga nda hərfa həɲ, ta had mbraku ma həɲ wu, nda nza həɲ manda tuwakha kul had mndu ɲa nghay†. ³⁷ Ka'a nda duhwalhani mantša: «Dagala skwi ɲa tskay ta vwah, slaghu a gwal ɲa tskay wa. ³⁸ Ndəbawa ndəba ta dzvu da mnda vwah ka ghuna tsi ta gwal ksa slna, ɲa tskanatá skwi ta vwah,» ka'a.

10

Hga duhwalha Yesu ghwanɲɔdə his

Mak 3:13-19, Luk 6:12-16

¹ Ka hagaftá Yesu ta duhwalhani ghwanɲɔdə his. Ka valantá tsi ta mbrakwa ghazla ghwadaka sulkum, nda mbamba mnduha ma inda daɲwaha, nda ya ma inda daɲwaha ta raghwa mndu nda raghwa ta həɲ. ² Wya hga tsa gwal ghwanɲɔdə his ya: Taɲtaɲani, Simuɲ ta hgə lu ka Piyer, nda Andre ta nzakway ka zwanɲamani, nda Yakubu zwanɲa Zebedi, nda Yuhwana ta nzakway ka Zwanɲamani, ³ nda Filip, nda Bartelemi, nda Tuma, nda Mata mnda tska dzumna, nda Yakubu zwanɲa Alfe, nda Tade, ⁴ nda Simuɲ mnda la Kananit, nda Zudas Iskaryut ta skwaptá Yesu ya.

Ghunafta Yesu ta duhwalhani ghwanɲɔdə his

Mak 6:7-13, Luk 9:1-6

* 9:34 Ngha ta 12:24. † 9:36 Ngha ta Mbsak 27:17, nda 1 Mghamha 22:17.

⁵ Tsa gwal ghwanpɔdɛ his ya ghwanagha Yesu da luwa. Ka'a nda hɔɗ ma kɔaku tsi ka ghuna hɔɗ mantsa: «Yaha kuni dza'a da mndu kul nzakway ka la Yahuda. Yaha kuni lami da luwa la Samari. ⁶ Lawa tvɛ la Isra'ila, hahɔɗ ná, nda nza hɔɗ manda tuwak nda zaɗa. ⁷ Lawa ka mna kuni ŋa taɗ kazlay: Ndusagagha ndusa ga mghama Lazglafta, kɛ'a. ⁸ Ka mbamba kuni ta gwal kul dughwanaku, ka sli'a-ganapta kuni ta gwal nda rwa, ka mbambanafta kuni ta gwal nda ksa da rɔa mndu, ka ghazliɗta kuni ta ghwaɗaka sulkumha. Zlghaf ka mbalay kaghuni ka vla kaghuni guli ka mbalay. ⁹ Yaha kuni klaftá dɛr dasu, dɛr tsemi, dɛr skwi ŋa da manaka tsemi ma zliba ghuni. ¹⁰ Yaha kuni klaftá dɛr zliba mbuluh. Turtuktuk ka kuni da klaftá lgut. Yaha kuni klaftá baɓah, dɛr dafa, kabga nda ra ka mutsay mnda slna ta skwa zayni*.

¹¹ «Ka lamla kuni da luwa dagala, dɛr da zwaɗa luwa a tsi, zbawazba ta mndu ya nda fa vghani ŋa tsu'aftá kaghuni. Ka nzata kuni ga tsa mndu ya ha ka sagha fitika sli'afta ghuni. ¹² Ta lamɛ kuni da hɔga ga mndu ya, “ka nza zɔakwa Lazglafta nda kaghuni†,” ka kuni dazlay. ¹³ Ka nda fa vgha gwal ma tsa hɔga ya ŋa tsu'a zɔaku katsi, dza'a nzaku tsa zɔakwa ghuni ya ta ghɔɗa taɗ. Ala, ka fa a vgha taɗ wu katsi, ka vragaghuvra tsa zɔakwa ghuni ya da kaghuni. ¹⁴ Ka kwalaghukwala lu ta tsu'aftá kaghuni snaghuna a lu ta gwada ghuni wu katsi, sli'apwa sli'a ma tsa hɔga ya, ka ma tsa luwa ya a tsi, ka tukwiɗta kuni ta rgitik ta sɛla ghuni. ¹⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, baɗu tsay dza'a tsɛ Lazglafta ta guma ta ghɔɗa mnduha ná, ta dɛrdɛr ŋa luwa Suduma nda Gwamura dza'a nzakwa tsi ka ŋa mnduha ma tsa luwa ya.»

* 10:10 Ngha ta 1 La Kwarent. 9:14, nda 1 Timute. 5:18. † 10:12 Ka nza zɔaku nda kaghuni: Tsaya ga zgwa la Yahuda ta lagha hɔɗ da mndu.

Skwi dza'a slanaghatá duhwalha Yesu

Mak 13:9-13, Luk 21:12-17

¹⁶ «Wana yu ta ghuna kaghuni manda tuwakha da taba kramtak mtakha. Ka nzata kuni nda hida manda nahadik, manda ghərbu' kul had gwada ta ghəjani ya ká kuni da nzata guli. ¹⁷ Dasuwa ká kuni, dza'a hlay mnduha ta kaghuni da vla guma. Dza'a sləvay həj ta kaghuni nda gaslərbaha ma həga tagha skwa taŋ. ¹⁸ Dza'a hlay lu ta kaghuni, kabga gwada ta i'i ta kəma nɔmna nda ya ta kəma mghamha. Ŋa nzakwa ghuni ka masləmstsəka da ta kəma taŋ, nda ya ta kəma sanlaha ma mndəra mnduha. ¹⁹ Ka hlafhla lu ta kaghuni ka hladaghata ta kəma guma katsi, yaha kuni da ndana skwi ŋa mnay ghuni, nda ya ka kuni dza'a da gwaday. Dza'a vlaghunavla Lazglafta ta gwada ya ŋa gwaday ghuni ma va tsa fitik ya. ²⁰ Tsa gwada dza'a kuni gwaday ya ná, kaghuni a dza'a gwaday wu, Sulkuma Da ghuni dza'a gwaday nda ma kaghuni.

²¹ «Zwanjamani dza'a vlatá zwanjamani ŋa dzata. Dani dza'a vlatá zwanjani ŋa dzata. Dza'a ndəranava ndəra zwana taŋ ta dadaha taŋ, ŋa vlatá həj ŋa pslata. ²² Dza'a husanhusa kuni ta inda mnduha ta ghəjə gwada ta i'i. Ama mndu dza'a kfanakta ná, dza'a mbaku. ²³ Ka ta giri lu ŋa ghuni ma sana luwa katsi, ka hwaya kuni da sana luwa. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma kdaku kuni ka ranaftá inda luwaha la Isra'ila ná, dza'a vragaghavra Zwanj mndu.

²⁴ «Malaghumala a mndu ta taghə lu ta skwi ŋani, ka mndu ta taghanatá skwi wa. Malaghumala a kwalva ta danahəgani guli wa. ²⁵ Lavinlava mndu ta taghanata lu ta skwi ta nzakway ka guram nda mndu ta taghanatá skwi. Lavinlava kwalva ta nzakway ka guram nda danahəgani guli. Ka si halaway, ka lu ta hga danahəga ya ní, kighkigh ká lu dza'a hga gwal ma tsa həga ya tama?»

Faftá ghəŋ ta Yesu

Luk 12:2-7

²⁶ «Yaha kuni da zləŋa həŋ. Hađ skwi bukwana lu dza'a kwal kul sabi ta dađi wa. Hađ skwi đifana lu dza'a kwal lu tsatsafta guli wa. ²⁷ Skwi mnaghuna yu ma grum ya ná, mnawa mna banluwa. Skwi mnaghuna lu ma sləməŋ ma sləməŋ ya guli ná, gugudawa guguda ta wa lilwa. ²⁸ Ma zləŋ kuni ta gwal ta dzatá slu'uvgha ta kwal kul laviŋta dzatá hafu. Lazglafta ta laviŋta zadánatá[‡] slu'uvgha nda hafu tani ma həga vu ya ŋa zləŋay katək. ²⁹ Hađ lu ta skwaptá tiyti his ta kwađu ra? Kulam nda tsa ná, hađ ya dər turtuk ma həŋ dza'a zadavaghuta kul đvaftá Da ghuni wa. ³⁰ Nduk nda swidi ma ghəŋa ghuni tani ná, mbədaf mbəda Lazglafta demdem. ³¹ Yaha kuni da zləŋ, mal kaghuni sgitani ka ndəghata tiytiha.

³² «Tsaya tama, ka ŋa Yesu i'i ka mndu ta kəma inda mndu katsi ná, i'i guli ná, ŋa đa na mndu na wu, ka yu dza'azlay ta kəma Da đa ta nzakway ta luwa. ³³ Ala, ka ŋa Yesu a[§] i'i wu, ka mndu ta kəma mnduha ya guli ná, i'i guli ná, ŋa đa a na mndu na wu, ka yu dza'azlay ta kəma Da đa ta nzakway ta luwa.»

Zđaku a klagagha Yesu wa

Luk 12:51-53, 14:26-27

³⁴ «Yaha kaghuni da ndanay kazlay: Zđaku klagagha i'i da ghəŋa hađik kə'a. Kafay klagagha yu. ³⁵ Saghasa yu da dganatá i zwaŋ nda dani, ta i makwa nda mani, ta i ghwa'ali nda midzani. ³⁶ Gwal ma həga ga mndu dza'a nzakway ka ghuma mndu ma va tsa həga* ya.»

Vlatá ghəŋ manda ŋa Yesu

[‡] 10:28 Ngha ta Yakubu 4:12. [§] 10:33 Ngha ta 2 Timute. 2:12. * 10:36 Ta ghəŋa aya 35-36, ngha ta Mika 7:6.

³⁷ «Ka malaghumala d̄vafta mndu ta dani ka mani a tsi ka i'i ná, ta nza a tsa mndu ya ka ŋa d̄a wa. Ka malaghumala d̄vafta mndu ta zwanani ka makwani a tsi ka i'i ná, ta nza a tsa mndu ya ka ŋa d̄a guli wa. ³⁸ Ka kla a mndu ta udza zljayni ka dza'a mista d̄a wu ná, ta nza a tsa mndu ya ka ŋa d̄a wa. ³⁹ Ka ta nzula hafa d̄a yu ka mndu katsi ná, dza'a zad̄inzada tsa mndu ya ta tsa hafani ya. Mndu ta zad̄intá hafani ta gwada ta i'i guli ná, dza'a mutsay tsa mndu ya ta tsa hafani ya guli.»

Mndu ta tsu'aftá duhwalha Yesu ná, Yesu tsu'af tsi

Mak 9:41

⁴⁰ «Ka tsu'aftsu'a mndu ta kaghuni, i'i tsaya tsu'af tsi. Mndu ta tsu'aftá i'i guli, mndu ta ghunagatá i'i tsaya tsu'af tsi guli. ⁴¹ Mndu ta tsu'aftá anabi kabga nzakwani ka anabi ná, dza'a mutsay ta nisəla manda ya ta vlə lu ŋa anabi. Mndu ta tsu'aftá mndu tdukwa, kabga nzakwani ka mndu tdukwa ná, dza'a mutsay ta nisəla manda ya ta vlə lu ŋa mndu tdukwa. ⁴² Mndu ta tanaftá dər leghwa imi ləŋləŋa yeya tsi ŋa say ta sani turtuk mataba tsa zwaniha ya, kabga nzakwani ka duhwala d̄a ná, kahwathwata ka yu ta mnaghunata, haf nisəla tsa mndu ya dza'a zwaduta wa.»

11

Ghunafta Yuhwana ta mnduha

Luk 7:18-35

¹ Manda kdakwa Yesu ta tsa tagha skwiha ŋa tsa duhwahani ghwanpdə his ya ná, ka sli'aftá tsi hada ka laghwi da ra luwaha ma tsa hadik ya ŋa tagha skwiha, nda ya ŋa mna Lfida Gwada.

Dawutá vla Yuhwana mnda maga batem

² Ma tsa fitik ya, ma gamak na Yuhwana mnda maga batem. Ka snartá tsi ta mna gwada ta Kristi nda slnaha ta

magə tsi. Ka ghunaftá tsi ta sanlaha ma duhwalhani ³ da dawaŋta da Yesu kazlay: Kagha Kristi dza'a sagha ya re, ari ka kzla ŋni ta sana mndu a na kə'a. ⁴ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Lawa mnanatá Yuhwana ta skwi ya snaŋ kuni nda skwi ya nghanj kuni. ⁵ Nda nghanj gwal si nda ghulpa ta vli. Ta mbada gwal si nda raghwa səla taŋ. Nda mbamba gwal si nda rda mndu ta həŋ. Nda sna gwal si ka matghəm ta sləməŋ. Sli'agapsli'a gwal si ta rwuta. Mnanamna lu ta Lfida Gwada ta gwal ka pdfu*.⁶ Rfu da mndu ya kul kwalaghutá zlgħaftá i'i,» ka'a.

Gwada Yesu ta ghəŋja Yuhwana

⁷ Ta sli'i duhwalha Yuhwana ka vru, ka mnə Yesu ŋa dəmgə ta gwada ta Yuhwana, ka'a mantsa: «Nahgani laghu kuni da nghanj ma mtak na? Gagadək ta vyə falak rki laghu kuni da nghanj na? ⁸ Nahgani laghu kuni da nghanj ba? Mndu ta sudavata lgut nda bla rki laghu kuni da nghanj? Ya wya gwal ta sudavatá lgut nda bla nda bla ta həŋ ná, ma həga ga mghamha həŋ. ⁹ Nu va skwi laghu kuni da nghanj tama? Anabi rki laghu kuni da nghanj? Mantsa nzakwani, ka yu ta mnaghunata ná, malaghumala tsa mndu ya ta anabi. ¹⁰ Tsatsi tsa mndu mnə deftera Lazglafta ta gwada ta ghəŋani kazlay: Wya yu ta tinlaghutá ghunafta mnda da ka kagha ŋa payaghatá tvi† kə'a ya. ¹¹ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata na: Mataba inda mndu ya yaga marakw nda ya ná, had mndu ya ta zlagapta ka malaghutá Yuhwana mnda maga batem wa. Tsaw tama ná, mndu ya ta htuta katakata ma ga mghama Lazglafta ná, malaghumala ta tsatsi. ¹² Daga ta fitika Yuhwana mnda maga batem, ha ka sagha ta gitana, ta hwisay lu nda mbraku ta ga mghama Lazglafta. Ta

* 11:5 Nghanj ta Isaya 35:5-6, 61:1. † 11:10 Nghanj ta Malatsi 3:1.

zbay tsa gwal ta hwisay nda mbraku ya ta zlu'atá tsa ga mghama Lazglafta ya guli. ¹³ Inda la anabi nda deftera Musa tani, mnumna həŋ ta gwada ta ghəŋa tsa ga mghama Lazglafta ya, ha ka sagha ta fitika zlagapta Yuhwana. ¹⁴ Kata kumay kuni ta sənəŋta katsi ná, Yuhwana tsa Iliya dza'a vragaghata ya. ¹⁵ Ka mamu mndu nda sləməŋa snay ka sna tsi.

¹⁶ «Nda wa dza'a gra yu ta mnduha ta na zamana na na? Manda tskatá vgha zwani ta luma ta tsgha lwi ŋa graha taŋ ¹⁷ kazlay: Vyanafha ŋni ta siŋlak ná, skala a kuni wu, fanafha ŋni ta laha ta ŋada ghəŋ, tawa a kuni wu kə'a ya həŋ. ¹⁸ Saghaha Yuhwana, za a ta skwi wu, sa a ta skwi wu, "a' nda halaway ma ghəŋani!" ka mnduha nda tsi. ¹⁹ Saghaha Zwanja mndu, ta zay ta skwi, ta say ta skwi, "a' mamblahawa ya, dagala sasakwani, a' gra gwal tska dzumna, nda gwal dmaku ya," ka həŋ nda tsi. Kulam nda tsa, ta nghaku difla Lazglafta ma slnahani.»

Sana luwaha ta kwalaghutá zlgħaftá Yesu

Luk 10:13-15

²⁰ Tahula tsa tama, ka tsukunustá tsi nda gwada ta luwaha ya maga tsi katakata ta mazəmzəmhani mida, kabga kwalaghuta taŋ ta mbədanafá nzakwa taŋ. Ka'a mantsa: ²¹ «Daŋwa ŋa gha luwa Kwariziŋ! Daŋwa ŋa gha luwa Betsayda! Ka má tsa mazəmzəm magə lu ma luwa gha ya, má maga ma luwa Tir, nda luwa Siduŋ lu katsi ná, má gitagita a ta mbədanafá həŋ ta nzakwa taŋ ka pghavatá buhu nda hutidif ta vgha[‡] wa. ²² Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Badu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha ná, ta dərdər ŋa luwa Tir nda luwa Siduŋ dza'a nzakwa tsi ka ŋa ghuni.

[‡] 11:21 Kwariziŋ, Betsayda, Tir, Siduŋ: Ngha ta Isaya 23:1-18, nda Izekiyel 26, nda Yuwel 4:4-8, Amus 1:9-10.

²³ «Kagha guli Kafarnahum! Dza'a kapay Lazglafta ta i'i ta luwa ka kagha ta gray ra? Bukwa a gha tsa! Dza'a vradaghavra lu td̄em da vla gwal nda rwa. Ka má tsa mazəmzəm maga lu ma luwa gha ya, má maga ma luwa Suduma lu katsi ná, má ta teke'a luwa Saduma gita na[§].
²⁴ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Bađu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha ná, ta dərdər ŋa luwa Suduma dza'a nzakwa tsi ka ŋa gha kə'a.»

Snanamta Yesu ta Dani ta gwal ka zwanani

Luk 10:21-22

²⁵ Ma va tsa fitik ya, ka Yesu mantsa: «Ta rfay yu ta kagha Da, Mghama luwa nda hadik tani, kabga difana difa ka ta na skwiha na da gwal nda difil ma ghəŋa taŋ, nda gwal nda sna ta skwi*, ka maranata ka ta zwani. ²⁶ Manda va tsa nzakwani Da, ta rfay yu ta kagha, ma zdakwa gha nzakwa tsi mantsa.

²⁷ «Da da ta vliha ta inda skwi. Had sana mndu nda sna ta Zwaŋ wa, ba Da yeya nda sna. Had sana mndu nda sna ta Da guli wa, ba Zwaŋ yeya nda sna, nda mndu ta kumə Zwaŋ ta maranata,» ka'a.

Sagha da Yesu ŋa mutsa mbi'a vgha

²⁸ «Saghawasa da i'i inda kaghuni gwal nda hərfa da ndəgaku ka mbi'aghunapta yu ta vgha. ²⁹ Zba a yu ta nzaghunaghata wa. Klawakla ta ndəgaku ya ta klə yu, ka tagha kuni ta skwi da i'i, mantsa ya dza'a kəl kuni ka mutsaftá mbi'a vgha. ³⁰ Manda va tsaya nzakwani, skwi ya dza'a faghunaghata yu ná, ndəgaghunata a wa. Kafkafani nzakwani,» ka'a.

§ 11:23 Ngha ta Isaya 14:13-15, Suduma Ngha ta Zlrafta 19:24-28. * 11:25 Ngha ta 1 La Kwarejt 1:17-29.

12

*Zwanja mndu Mgham ta ghəŋa sabat**Mak 2:23-28, Luk 6:1-5*

¹ Ma va tsa fitik ya, bađu fitika sabat, ka labə i Yesu nda duhwalhani nda ma vwaha hya. Ka kuzlanafá maya ta duhwalhani. Ka bala'atá həŋ ta ghəŋa alkama* ŋa dghaday. ² Nghay la Farisa ta tsa skwi ta magə həŋ ya ná, ka həŋ nda Yesu mantsa: «Ngha ta duhwalha gha ba! Wa'a həŋ ta maga skwi kul raku ka magay bađu sabat†,» ka həŋ nda tsi. ³ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta dzaŋaf a kaghuni ta skwi ya maga Dawuda kuzlanafər maya, nda gwal kawadaga nda tsatsi tani ra? ⁴ Ka lamə həŋ da həga Lazglafta ka zuta həŋ ta skwa zay fana lu ta Lazglafta. Had sana mndu ta za tsa skwa zay ya, dər Dawuda, dər tsa gwal kawadaga nda tsi ya mazlay wu, ba gwal dra skwi ŋa Lazglafta‡ yeya ta zay. ⁵ Ari ta dzaŋaf a kuni ma deftera zlahu kazlay: Bađu sabat ná, ta zluŋzla gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta zlahu sabat ta magə həŋ ta slna ma həga Lazglafta, ksaf a ta həŋ ka dmaku§ wu kə'a na? ⁶ Tsaw ka yu ta mnaghunata ná, mamu sana skwi hadna ta malaghutá həga Lazglafta. ⁷ Ka má nda sna kuni ta klatá ghəŋa skwi mnə lu kazlay: Tawa hidahida skwi ta zdigihata pla ghəŋ nda rini* a wu kə'a ya ná, má had kuni dza'a mnay kazlay: Magamaga həŋ ta dmaku, kə'a nda tsa gwal kul had dmakwa taŋ ya wa. ⁸ Zwanja mndu ná, tsatsi mgham ta ghəŋa fitika sabat,» ka'a.

*Mbanafta Yesu ta mndu nda mta dzvani**Mak 3:1-6, Luk 6:6-11*

* 12:1 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 23:26. † 12:2 Ngha ta Sabi 34:21. ‡ 12:4 Ngha ta 1 Samuyel 21:2-7, nda Zlahu 24:9. § 12:5 Ngha ta Mbsak 28:9-10.

* 12:7 Huseya 6:6, nda Mata 9:13.

⁹ Ka sli'aftá Yesu ka zlanjá tsa vli ya, ka laghwi da hōga tagha skwa la Yahuda. ¹⁰ Hada, mamu sana mndu nda mta dzvani. Ka mnduha dawanta da Yesu mantsa: «Vlavla zlahu mu ta tvi ŋa mbanaftá mndu bađu sabat re, ari ki na?» ka hōŋ nda tsi ŋa mutsaftá rutsak tida. ¹¹ Ka'a nda hōŋ mantsa: «Waya mataba ghuni, ka dōdaghatá kdakwa tuwakani turtuktuk da gudzuvrurŋ bađu sabat, dza'a kwal kul kliginjá tsa tuwakani ya na? ¹² Malaghumala a mndu ka tuwak ra? Tsaya tama ná, pyaf a lu ta mndu ka maga zdaku bađu sabat wa,» ka'a. ¹³ Ka'a nda tsa mndu nda mta dzvani ya mantsa: «Tdap dzva gha,» ka'a. Ka tdaptá tsi, gi yōmad'vravafvra tsa dzvani ya manda va tsa sanani ya.

¹⁴ Ka gi gazlagaptá la Farisa, ka laghwi dzrēku ŋa zba tvi ŋa zadinjá Yesu.

Yesu ná, kwalva ya zbap Lazglafta ya

¹⁵ Tsatsafta Yesu ta tsa ndana taŋ ya, ka sli'aftá tsi ma tsa vli ya, ka laghwi. Ka sli'aftá dōmga guli ka laghwi mistani, ka mba mbə tsi ta inda gwal ma daŋwa. ¹⁶ Ka zlahanaghatá tsi ta hōŋ ka ŋdaŋda kazlay: Yahayaha kuni da mnihata kə'a. ¹⁷ Kəl tsi ka mnay mantsa ya ná, nda nza ŋa dzanaghatá ghōŋa gwada ya mna anabi Isaya kazlay:

¹⁸ Wya kwalva da ya zbap yu, ya dvu yu, ya ta zdfighata katakata, dza'a fanaghafa yu ta Sulkuma da, dza'a mnanamna ta inda mndəra mndu kazlay: Tudukwa guma da kə'a.

¹⁹ Zbəta a ta zlərdawi wa. Dzəta a ta lawlaw wa. Had' mndu dza'a sraŋta ta gugudaku ta pazlala wa.

²⁰ Had' dza'a kdōglijntá ōlanaptá sulam nda ghada ŋatani wa. Had' dza'a kdīŋta mtōglijntá pitirla ta mtaku mtaku guli wa. Mantsa ya dza'a maga tsi ha ka vlaŋtani ta za ghwa ta skwi tdukwa.

²¹ Ɔa fafta mndəra mnduha ta ghəŋa taŋ ta hgani† kə'a ya.

Ghziŋta Yesu ta ghwadaka sulkumha

Mak 3:22-30, Luk 11:14-23

²² Ka kladaghatá lu da Yesu ta sana mndu ksu ghwadaka sulkum ta ghulpinŋa, ka tsinŋa ka rgha guli. Ka mbanafá tsi. Ka gwadə tsa mndu ya ta gwadə tsəleŋ, ka nghanŋá tsi ta vli tsidid guli. ²³ «Zlah zwaŋa Dawuda a na mndu na wu re?» ka mnduha ka ndərmimay.

²⁴ Na snanŋa la Farisa ta tsa skwi ya, ka həŋ mantsa: «Nda mbrakwa halaway‡ ta nzakway ka mghama ghwadaka sulkumha ya ta ghazla tsi ta ghwadaka sulkumha,» ka həŋ.

²⁵ Tsaw nda sna Yesu ta skwi ta ndanu həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: «Ka ta lmuvuslma va tsa ga mgham turtuk ya ta lmu katsi ná, sladglata a tsa ga mgham ya wa. Ka ta lmuvustalmu gwal ma luwa turtuk, ka gwal ma həga turtuk a tsi guli ta lmu ná, had ya dza'a sladglata ma həŋ guli wa. ²⁶ Ka si ta ghzlay halaway ta halaway katsi ná, dgavapdga tsa halaway ya nda tsa tama. Waka ga mghamani dza'a sladglata tama na? ²⁷ Ka si nda mbrakwa Halaway ta ghzla yu ta ghwadaka sulkum ya ní, nda mbrakwa wa ta ghazla zwana ghuni guli? Tsaya tama, vərđa hahəŋ dza'a tsaghunatá gumani. ²⁸ Ala, ka si nda Sulkuma Lazglafta ta ghzla yu ta ghwadaka sulkumha katsi, bhavaghuna bha ga mghama Lazglafta nda tsa tama.

²⁹ «Ari, waka mndu dza'a lavinŋá lami da həga ga mndu nda mbra ka hlugudunŋá huzlani ta kul habaftá tsi ta tsa mndu nda mbra ya na? Tahula tsaya dza'a kəl tsi ka hlugudunŋá huzlani.

³⁰ «Mndu kul had mista đá ná, ghuma đá tsa mndu ya. Mndu kul had ta katihata nda tskanata guli ná,

† 12:21 Ngha ta Isaya 42:1-4. ‡ 12:24 Ngha ta 10:25.

kwizidigtá ɲa tsa mndu ya ta kwizay. ³¹ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Inda dmaku ta gə mndu, nda rutsak ya ta pghə tsi ta Lazglafta ná, dza'a plinispla lu ta həj. Ama mndu ta vzaftá rutsak ta Sulkum nda ghuba ná, had lu dza'a plinistá dmakwani wa. ³² Ka vzafvza mndu ta rutsak ta Zwaɲa mndu katsi, dza'a plinispla lu ta dmakwani. Ama mndu ta vzaftá rutsak ta Sulkum nda ghuba ná, had lu dza'a walaɲtá plinistá dmakwani, dər ta na zamana na, dər ta zamana dza'a sagha wa.»

Fu nda yakwani

Luk 6:43-45

³³ «Ka si zďa ya fu ya, ka lu ná, zďa yakwani. Ka si zďa a ya fu ya wu, ka lu ná, zďa a yakwani guli wa, kabga ta yakwani ta tsatsafta lu ta fu. ³⁴ Mndəra la mupuha na! Waka kuni si má dza'a mnagaptá skwi đina, kaghuni la ghwadak na! Ka nu ndəghatá skwi ma ɲudufa mndu ta mnigigtá wubisima mndu. ³⁵ Ɔərma mndu ná, ma tsa ɲərma skwiha ma ɲudufani ya ta kligista tsi ta skwi đina. Ghwadaka mndu guli ná, ma tsa ghwadaka skwiha ma ɲudufani ya ta kligista tsi ta ghwadaka skwi. ³⁶ Ka yu ta mnaghunata ná, nda wa taɲ dza'a mnəgigtá mnduha bađu guma ta inda ɲaslu ya brəfəgij həj. ³⁷ Nda gwadə ma wa gha dza'a tsaghaghata lu ta guma. Ka ɲa kwala dmakwa gha kul had tsi, ka ɲa nzakwa dmakwa gha mamu a tsi.»

Zlghawa Yesu ɲa gwal ta đawa mazəmzəm

Mak 8:11-12, Luk 11:29-32

³⁸ Ka sanlaha ma gwal tagha zlahu ɲa mnduha, nda sanlaha ma la Farisa guli, nda Yesu mantsa: «Mghama đa, ta kumay ɲni ta magata gha ta mazəmzəm ɲa grafta ɲni kazlay: Sa daga da Lazglafta ka kə'a,» ka həj.

³⁹ Ka Yesu nda həj mantsa: «Ghwadək mnduha ta na fitik na. Had həj ta zləɲa Lazglafta wa. Ta đawa

mazəmzəm həŋ. Had sana mazəmzəm dza'a maganata lu ta həŋ, ka tsa ŋa anabi Yunusa ya a tsi wa. ⁴⁰ Manda va ya maga anabi Yunusa ta vaghu hkən nda rvidik hkən ma huḁa mghama klipi[§] ya, manda va tsaya guli dza'a magata Zwaŋa mndu ta vaghu hkən nda rvidik hkən ma hadik. ⁴¹ Ghalya guli, gwal ma luwa Niniva ná, snasna həŋ ta gwada anabi Yunusa*, ka mbəḁanaftá həŋ ta nzakwa taŋ. Wana mamu mndu ta malaghutá anabi Yunusa hadna. Baḁu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha, “ŋa ghuni dmaku,” ka gwal ma luwa Niniva dza'a sli'afta mnay ŋa mnduha ta na fitik na. ⁴² Ghalya, ka sli'aftá sana marakw ta ga mgham ma vli di'ij nda ga sud†, ka lagha da sna difla Salumuŋ. Wana mamu mndu hadna ta malaghutá Salumuŋ nda difil. Baḁu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha, “ŋa ghuni dmaku,” ka tsa marakw ya dza'a mnanatá mnduha ta na fitik na.»

Vradamta ghwadaka sulkum da mndu

Luk 11:24-26

⁴³ «Ka sabsa ghwadaka sulkum ma mndu katsi, ŋa dza'ani da ra vli tuhwayaŋ tuhwayaŋa ka zba vli ŋa mbi'a vghani. Ka trid mutsaf a tsi ta tsa vli ŋa mbi'a vghani ya wu katsi, ⁴⁴ “ka vra yu da tsa həga ḁa sabə yu mida ya gra,” ka'a dza'azlay, ŋa sli'aftani ka vradaghata. Ka ta vradaghatá tsi nda tsukwa vli mida, nda paya dina katsi, ⁴⁵ yawa dal kə'a dza'azlay ŋa vraghutani, ŋa hlanaktani ta sanlaha ma ghwadaka sulkumha ndəfáŋ ta malaghutá tsatsi nda sidi. ŋa lama taŋ da tsa həga ya ka nzamta mida. Mantsa tama, dza'a nzakway baḁzatá nzakwa tsa mndu ya ka malaghutá nzakwani taŋtaŋ. Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi nda na mnduha ta na ghwadaka fitik na,» ka'a.

§ 12:40 Ngha ta Yunusa 2:1. * 12:41 Yunusa 1-4. † 12:42 Ngha ta 1 Mghamha 10:1-10.

Vərdəka mnduha Yesu

Mak 3:31-35, Luk 8:19-21

⁴⁶ Tata gwadā tsa gwadā ya Yesu nda dəmga ná, ka bhadaghatá i mani nda zwanamani, ka nzaghutá həŋ ma bli, ka zbə həŋ ta gwadganata. ⁴⁷ Ka sana mndu nda tsi mantsa: «Wa'a i ma gha nda zwanama gha ma bli ta zba gwadgaghata,» ka'a nda tsi. ⁴⁸ Ka Yesu nda tsa mndu ta mnay ŋani ya mantsa: «I wa i ma da nda zwanama da na?» ka'a nda tsi. ⁴⁹ Ka fadaptá tsi ta dzvu tvə duhwalhani, ka'a mantsa: «Wana i ma da nda zwanama da. ⁵⁰ Dər wati ma mndu ta maga skwi ya kumaŋ Da da ta nzakway ta luwa ná, tsa mndu ya ta nzakway ka zwanama da, nda mukuma da, nda ma da,» ka'a.

13

Gwadā ta wutsa hulfa

Mak 4:1-9, Luk 8:4-8

¹ Badu va tsa fitik ya, ka sabi Yesu ma həga* ka laghwi nzata ta wa drəf. ² Ka tskadaghatá dəmga ŋərbisl ta vgha ta vatani. Ka sli'aftá tsi ka laghwi nzagapta ma kwambalu ta nzatá inda mnduha ta wa ghwa. ³ Ka mnə tsi ta ndəghata skwiha ŋa taŋ ka mahdihdi, ka'a mantsa: «Mbadā sana mndu ka sli'afta ka laghwi da wutsa hulfani. ⁴ Tata wutsay wutsay, ka rkatá sanlaha ma hulfa ta tvi, ka sli'aktá dyakha ka daguta. ⁵ Ka rkatá sanlaha ta kluluh ma vli kul slaghutá hadik, ka gi dyaftá tsi misimmisim kabga sira a hadik ta ghəŋani wa. ⁶ Na safa fitik dzafta tida ka zlghutá tsi həw ka ghwaluta, kabga slaghu a slrəŋ mistani wa. ⁷ Ka rkamtá sanlaha ma teki, ka glanaghatá teki ka raghwanata. ⁸ Ka rkatá sanlaha ta gənək, ka dyaftá tsahaya ka glaftá tsi ka pghaftá ghəŋ ka zwaŋ dze'dze', bərzləzla ghəŋa sanlaha, selela ghəŋa

* 13:1 Ngha ta Markus 3:1.

sanlaha, midfida ghəŋa sanlaha.» ⁹ Ka sganaghatá Yesu, ka'a mantsa: «Mndu nda sləməŋa snay ka sna tsi,» ka'a.

Kabgawu ta kəl Yesu ka gra gwada nda gra na?

Mak 4:10-12, Luk 8:9-10

¹⁰ Ka gavanavatá duhwalhani, ka həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl ka ka mna gwada ŋa taŋ ka mahdihdi katək na?» ka həŋ. ¹¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kaghuni ná, vlaghunavla lu ta snaŋtá vərda dífatá ga mghama Lazglafta, ama vlaŋ a lu ta hahəŋ wa. ¹² ŋa mndu mamu skwi da tsi ta sganaghata lu, ŋa sgutani da tsi. Ama mndu ya kul had skwi da tsi ná, dza'a kləgadanaghu kla lu ta va tsa ki'a da tsi ya. ¹³ Tsaya ta kəl yu ka mnay ka mahdihdi ŋa taŋ, kabga dər nghanha həŋ, nghanha a həŋ wa. Dər snaŋha həŋ nda sləməŋa taŋ katək, sna a həŋ wu, graf a həŋ guli wa†.

¹⁴ «Ta ghəŋa taŋ dədafta tsa gwada Lazglafta ta mnay nda ma wa anabi Isaya‡ kazlay:

“Dər dza'a nda sna kuni nda sləməŋa ghuni, grafta a kuni wa.

Dər dza'a nda nghanha kuni nda ira ghuni, nghanha a kuni wu kə'a ya.

¹⁵ Təŋu təŋa ghəŋa na mnduha na.

Dərzlaf dərzla həŋ ta sləməŋa taŋ,

hafha həŋ ta ira taŋ,

kabga va a həŋ ta nghanha wa,

yaha həŋ da snaŋta nda sləməŋa taŋ,

yaha həŋ da grafta ma ŋudufa taŋ,

yaha həŋ da mbədanaftá nzakwa taŋ,

da mbanaftá yu ta həŋ§.”

† 13:13 Nghanha ta Markus 4:12. ‡ 13:14 Nghanha ta Isaya 6:9-10. § 13:15 Nghanha ta Isaya 6:9-10.

¹⁶ «Kaghuni ná, nda tfawi ta ghəŋa kaghuni, kabga nda ngha ira ghuni ta vli, nda sna sləməŋa ghuni ta sləməŋ.
¹⁷ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Nda ndəgha la anabi nda gwal tdukwatdukwa nzakwa taŋ si ta dvan̄ta nghan̄tá na skwi nghan̄ kaghuni na, lay ngha a həŋ wa. Si ta kumay həŋ ta snan̄tá na skwi snan̄ kaghuni ná, sew sna* a həŋ wa,» kə'a ya.

Klatá ghəŋa tsa gwada ta wutsa hulfa ya

Mak 4:13-20, Luk 8:11-15

¹⁸ «Snawasna tama ta klatá ghəŋa gwada ta ghəŋa tsa mndu ta wutsa hulfa ya. ¹⁹ Tsa tvi rkaf hulfa tida ya ná, gwal ta snan̄tá gwada ta ga mghama Lazglafta kul grafta həŋ ya, həŋ. Ka sagha halaway zlu'ugudunustá həŋ ta tsa skwi wutsam lu ma ŋudufa taŋ ya. ²⁰ Tsa kluluh rkaf hulfa tida ya ná, tsaya mndu ta snan̄tá gwada ta ga mghama Lazglafta, gi ka tsu'aftá tsi nda rfu. ²¹ Tsaw tama, had' slrəŋ mistani wu, nzdava a wa. Ka gi grungra ghuya dan̄wa, ka giri a tsi kabga tsa gwada ya, gi zləmbutani. ²² Tsa vli ma teki rkam hulfa mida ya guli ná, tsaya gwal ta snan̄tá gwada Lazglafta, ka laghu həŋ da ndana skwiha ma ghəŋa hadik, nda skwa gadghəl, ka raghwanatá tsa skwiha ya ta tsa gwada ya ma həŋ, ka niŋtá həŋ ka ksuban̄. ²³ Tsa gənək rkaf hulfa tida ya guli ná, tsaya gwal ta snan̄tá gwada Lazglafta ka snatá həŋ, ka magaftá həŋ: Ghərməbətə ghərməbətə sanlaha, salala sanlaha, mid'ida sanlaha.»

Ghwadaka kuzun̄

²⁴ Ka'a nda həŋ nda sana mahdihdi mantəsa: «Ka guram ga mghama Lazglafta nda sana mndu ta sləgamtá vərda hulfa hya ma vwahani. ²⁵ Girvidik, sli'aghuslia lamndu da vlə hani, ka lagha ghumani da sləginistá rira distani ka laghwani. ²⁶ Manda dyafta tsa hulfa ya ka pghaftá ghəŋ,

* 13:17 Ngha ta 1 Piyer 1:10, 12.

ka zlagaptá rira guli. ²⁷ Ka lagha kwalvaha tsa danjahøga ya mnay ηani, ka høj mantsa: “Mghama dā! vørdā hulfa a sløgam kagha ma vwaha gha kay ra? Lamə ndiga rira dida na?” ka høj. ²⁸ Ka’a nda høj mantsa: “Ghuma dā ta magatá tsa,” ka’a. Ka tsa kwalvaha ya nda tsi mantsa: “Ta d̄vay ka ka dza’a ηni røtiηta rki na?” ka høj. Ka’a nda høj mantsa: ²⁹ “Zlaηwazla, ma lə kuni da røtay, yaha kuni da gab̄iηta nda vørdā hya. ³⁰ Zlaηwa høj ka glakwa høj ka skwa turtuk ha ka sagha fitika tskay ta vwah. Tskapwa tska karaku ta rira, ka habafta kuni ηa driηta nda vu. Vørdā hya ya, ka tskidimta kuni da guvura dā, ka yu dza’azlay nda gwal tska skwi ta vwah,”» ka’a.

Hya kramasa

Mak 4:30-32, Luk 13:18-19

³¹ Ka’a nda høj nda sana mahdihdi kay guli mantsa: «Ga Mghama Lazglafta ná, ka guram nda hya kramasa klaf mndu ka sløgamta ma vwahani. ³² Ndərzikwa tsatsi mataba inda hulfaha, ama ka d̄yaf d̄ya tsi ka glafta, mal tsatsi mataba hulfa nidaliha. Ta nuna gdiz ka fu, ηa sli’adaghata dyakha da baba høga taη ta zligamahani.»

Is

Luk 13:20-21

³³ Ka’a nda høj nda sana mahdihdi guli mantsa: «Ka guram ga mghama Lazglafta nda is ta klafta marakw ka labanamta ma kuratá darama hupu hkən ηa ηlaftá tsa hupu ya demdem,» ka’a.

Mahdihda Yesu ηa mnigiηtá skwi nda difa

Mak 4:33-34

³⁴ Ka mahdihdi mnanata Yesu ta inda tsa skwiha ya ta dəmga. Had̄ sana skwi mnananη tsi ta høj kul had̄ ka mahdihdi wa, ³⁵ kada nzakwa dzatá ghøηa gwada anabi ta mnay kazlay:

«Ka mahdihdi dza'a gwada yu ta gwada nda hən. Dza'a mnigijnma yu ta skwiha nda difa daga ka ya wu zraftá ghəŋa hadik† kə'a ya».

Klatá ghəŋa gwada ta ghwadaka kuzun

³⁶ Mbada Yesu ka zliŋtá dəmga, ka sli'aftá tsi ka laghu da həga. Ka gavanavatá duhwalhani, ka hən nda tsi mantsa: «Pslanap psła ta klatá ghəŋa tsa mahdihdi ta ghəŋa rira ya,» ka hən. ³⁷ Ka'a nda hən mantsa: «Tsa mndu ta sləgamtá vərda hulfa hya ya ná, Zwaŋa mndu ya. ³⁸ Vwah ya guli ná, ghəŋa hadik tsa. Vərda hulfa hya ya guli ná, gwal ta nzakway ka ŋa ga mghama Lazglafta ya. Rira ya guli ná, gwal ta nzakway ka ŋa halaway ya. ³⁹ Tsa ghuma ta sləgamta ya guli ná, halaway ya. Tsa tska skwi ta vwah ya, tsaya kdakwa ghəŋa hadik. Tsa gwal tska skwi ta vwah ya guli, tsaya duhwalha Lazglafta. ⁴⁰ Manda va tsa tskaftá rira ŋa driŋta nda vu ya, manda va tsaya dza'a nzakwa tsi badu kdavakta ghəŋa hadik guli. ⁴¹ Dza'a ghunaga ghuna Zwaŋa mndu ta duhwalhani ŋa talaptá inda gwal ta pghamtá mndu da ga dmaku, nda gwal ta maga ghwadaka skwi, ŋa hliŋtá hən di'ij nda ga mghamani, ⁴² ka pghamtá hən da duda vu. ŋa wahay tarj ta wahu, ka hpada sli'ija‡ tarj hada. ⁴³ Ama gwal ta nzakway tdukwa ta wa ira Lazglafta ya, manda fitik dza'a wudakwa hahən ma ga mghama Da§ tarj. Ka mamu mndu nda sləməŋa snay, ka sna tsi.»

Gadghəl ma difa

⁴⁴ «Ka guram ga Mgham Lazglafta nda gadghəl ta difa ma sana vwah. Ka lagha sana mndu dukwafta tida. Ka difglanata tsa mndu ya guli. Ka laghu tsi nda rfu da dzawintá inda skwani ka skwata tsa vwah ya.»

† 13:35 Ngha ta Zabura 78:2. ‡ 13:42 Ngha ta Mata 8:12 § 13:43 Ngha ta Daniyel 12:3.

Mizidikw nda bla dzvani

⁴⁵ «Ka guram ga mghama Lazglafta nda sana mnda tsakala ta psa mizidikwha nda bla dzvani. ⁴⁶ Ka mutsafta tsi ta tsa mizidikw ya turtuk nda bla dzvani ya. Ka laghu tsi dzawinṭá inda skwani ka skwata tsa mizidikw ya.»

Kadəṅ

⁴⁷ «Ka guram ga mghama Lazglafta nda kadəṅ ta wudadata lu da drəf ṅa tumagaftani ta inda mndərga klip-iha kavghakavgha. ⁴⁸ Ndəghafta tsa kadəṅ ya, ṅa tdagafta ta wa sgam. Tahula tsa, ṅa nzata ka dagaptá ya dinadina, ka pghamta ma tughuba, ṅa pghinṭa ghwadakhani. ⁴⁹ Mantsa ya dza'a nzakwa tsi ma kdakwa ghəṅa hadik. Dza'a sli'aga sli'a duhwalha Lazglafta ṅa galapta taṅ ta ghwadaka mnduha mataba tdukwani, ⁵⁰ ṅa pghaghata taṅ ta həṅ da duda vu, ṅa wahay taṅ ta wahu ka hpada sli'ṅa* taṅ hada.»

Lfiḍa gadghəl nda halatani

⁵¹ Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Lamla inda tsa skwiha ya da sləməṅa ghuni rki na?» ka'a nda həṅ. «Aṅil!» ka həṅ zlghanafta wani. ⁵² Ka'a nda həṅ guli mantsa: «Tsaya tama ná, ka nuna mnda tagha zlahu ka duhwala ga mghama Lazglafta ná, ka guram nda danahəga ta mutsa skwa gadghəlani ma skwiha ka lfiḍ ka lfiḍ, nda ya ma skwiha nda kḍa fitikani, dza'a gra lu,» ka'a.

*Kwalaghuta la Nazaret ta zlgħaftá Yesu**Mak 6:1-6, Luk 4:16-20*

⁵³ Tahula kdinṭa Yesu ta mana tsa mahdihdiha ya, ka sli'afta tsi hada ka laghwi. ⁵⁴ Ka ḅhadaghata tsi da luwa Nazaret† ta nzakway ka luwa ta glakwani. Ka taghə tsi ta skwiha ṅa mnduha ma həga tagha skwa taṅ. Ka ndərmim

* 13:50 Ngha ta Mata 8:12. † 13:54 Nazaret: Luwa ta glakwa Yesu. Ngha ta 2:23, nda Lukwa 4:16.

həŋ, ka həŋ mantsa: «Wa ta vlarŋtá mndərga na ma difil? Wa ta vlarŋtá mbrakwa maga mndərga na ma mazəmzəm? ⁵⁵ Zwaŋa tsa mndu ta fidí ya a tsi kay ra? Mari a mani‡ kay guli ra? I Yakubu, nda Yusufu, nda Simuŋ, nda Yuda a zwanamani kay ra? ⁵⁶ Mataba amu a ta nzakwa kwaghamani kay guli ra? Tsaw wa ta vlarŋtá na difil na, nda na mbraku na tama ba?» ka həŋ. ⁵⁷ Tsahaya skwi ta pyafta həŋ ka zlgħafta Yesu. Ka Yesu nda həŋ tama mantsa: «Ma luwani, nda ya ma həga§ ga taŋ yeya ta hərtətata lu ta anabi. Ama ma hamata vli ná, ta vlarŋvla lu ta glaku,» ka'a.

⁵⁸ Ki'a yeya mazəmzəm magan Yesu ma luwa Nazaret, kabga zlgħaf a mnduha nda ŋuduf wa.

14

Mtakwa Yuhwana mnda maga batem

Mak 6:14-29, Luk 9:7-9

¹ Ma tsa fitik ya, ka snanaghatá gwada ta Yesu ta Hiridus ta nzakway ka ŋumna ta hadika Galili. Ka'a nda kwalvahani mantsa: ² «Yuhwana mnda maga batem ya ta sli'agapta ma mtaku, tsaya kəl tsi ka mutsaftá mbrakwa maga mazəmzəm,» ka'a.

³ Tsaw si mnamna Hiridus kazlay: Ksidifwa ksa ta Yuhwana kə'a. Ka ksaftá lu, ka habafta, ka vzamta ma gamak ta ghəŋa gwada ta Hiridiya markwa zwaŋamani Filip*, ⁴ kabga ka Yuhwana nda Hiridus na: «Ra'a ka klafta gha ka markwa† ghuni wu,» ka'a. ⁵ Si ka zbə Hiridus ta tva dzata, ama ka zləŋaftá tsi ta dəmga, kabga ka anabi klafta mnduha ta Yuhwana.

‡ 13:55 Ngha ta Yuhwana 6:42. § 13:57 Ngha ta Lukwa 4:24, nda Yuhwana 4:44. * 14:3 Ngha ta Markus 6:17. † 14:4 Ngha ta Zlahu 18:16, nda 20:21.

⁶ Ka sagha fitik ya ta grafta nda fitik ya kəl lu ka yatá Hiridus. Ka lagha makwa tsa Hiridiya ya kay da skalu ta kəma gwal hagadagha lu da vla skala havaktá tsa fitika yakwani ya. Ka zdanaftá tsi ta ɲuɖuf ta Hiridus. ⁷ Ka'a mantsa: «Dər nahgani dawaɲ ka da i'i ná, ta vlaghavla yu,» ka'a wadanatá tsa makwa ya. ⁸ Ka mnanafatá mani ta hidaku. Ka tsa makwa ya mantsa: «Tsidiftsa ta kwambleh nda va nana ta ghəɲa Yuhwana mnda maga batem,» ka'a.

⁹ Su'anak ka mgham nzata. Ama kabga ghadaghada ta wadanata, hada tsa gwal hagadagha lu ya kay guli, ka'a mantsa: «Lawala da tsagaghata ka vlatɲa kuni,» ka'a. ¹⁰ Ka ghunaftá tsi ta mnduha da tsagaghatá ghəɲa Yuhwana ma gamak. ¹¹ Ka klaktá lu ta ghəɲa Yuhwana ta kwambleh, ka vlatɲatá tsa zwaɲa makwa ya, ka klatɲatá tsi ta mani. ¹² Ka lagha duhwalha Yuhwana da klaghatá mblani ka laghwi da padamta. Ka sli'afatá həɲ ka laghwi mnanatá Yesu.

Zuɲta Yesu ta skwa zay ta mnduha dəmbu' hutaf

Mak 6:30-44, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-14

¹³ Manda snatɲa Yesu ta tsa gwadá ya, ka sli'afatá tsi hada nda kwambalu, ɲa laghwi nzakta kətsau' ta wa mazawa. Ka sniɲtá dəmgə, ka sli'afatá həɲ nda səla ka laghwi da zbiɲta. ¹⁴ Ta sabi Yesu ma kwambalu, kə'a kə'a ná, tizlik mnduha. Ka ksantá həɲ ta Yesu ka hidahida, ka mbambanaftá tsi ta gwal kul dughwanaku guli.

¹⁵ Gahawu, ka gavadaghata duhwalhani tavata Yesu. Ka həɲ nda tsi mantsa: «Ta wa mazawa na vli na, laghula fitik guli, vriɲvra ta na mnduha na ka dza'a həɲ da luwaha da zba skwi ɲa zay taɲ,» ka həɲ. ¹⁶ Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Zbaɲ a hahəɲ ta sli'i wa, vlatɲwavla kaghuni ta skwa zay ta həɲ, ka za həɲ,» ka'a. ¹⁷ «Buradi hutaf nda tsulhwa klipi his yeya da amu,» ka həɲ nda tsi. ¹⁸ «Hligidighawa hla,» ka'a.

¹⁹ «Nzawanza nda nza ta kuzuŋ,» ka'a nda mnduha. Ka nzatá mnduha rpa'. Ka hlaftá tsi ta tsa buradiha hutaf nda tsulhwa klipi his ya, ka nghadaftá tsi nda ta luwa, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta, ka balanaptá tsi ta tsa buradi ya, ka valaŋtá duhwalhani ŋa dġay ŋa dāmga. ²⁰ Ka zə inda mnduha. Ka babaghutá həŋ. Ka tsakaftá lu ta padakwani[‡] ma vəl zay taŋ ka ghwanak ghwanpɔdə his. ²¹ Tsa gwal si ta zay ya ná, ta magay həŋ ta dəmbu' hutaf, mbəda a lu ta mi'aha nda zwani wa.

Mbaday Yesu ta mbada ta drəf

Mak 6:45-52, Yuh 6:15-21

²² Gi tahula tsa, ka mblaftá Yesu ta duhwalhani ka lami da kwambalu ŋa dza'a ta sana ɓlu, ta nzaghutá tsatsi ŋa vriŋtá tsa dāmga ya. ²³ Manda vriŋtani ta həŋ, ka sli'afta tsi ka laghwɪ nzata ta ghwá ŋa maga du'a. Ta kuzutá rvidik tukzum ná, ta hada turtukwani. ²⁴ Ta tsa luwa ya ná, ma takataka drəf na kwambalu ta takada wuda nda gamtsa'uwakwa imi, ta vray vray falak guli. ²⁵ Ta tsughbura sərɔdək tama, ka sli'aftá Yesu ka mbada ta drəf ka dza'a tvə duhwalhani. ²⁶ Nghay duhwalhani ta mbadani ta drəf ná, ka ksafatá zləŋ ta həŋ. «Aya halalay!» ka həŋ ka wahu nda zləŋ nda zləŋ. ²⁷ Gi ka Yesu nda həŋ mantša: «Ma wahu kuni! I'i ya, ma zləŋ kuni ta zləŋ!» ka'a.

²⁸ Ka Piyer nda tsi mantša: «Mghama da, ka si kagha tsi ná, mnamna ka laba yu ta ghəŋa na imi na da kagha,» ka'a. ²⁹ «Saghasa!» ka'a nda tsi. Ka sabə Piyer ma kwambalu, ka mbada ta imi ka dza'a nda da Yesu. ³⁰ Ama nghayni ná, dagala falak, ka ksafatá zləŋ. Gi səlikw zraftani ta dədəku da hudá imi tsa. «Mghama da, kata ta i'i!» ka'a wahata. ³¹ Ka gi fadapá Yesu ta dzvu ka ŋanata. «Nda hta zlghay nda ŋudufa gha, kabgawu kəl ka ka dga ghəŋ na?» ka'a nda tsi. ³² Ka sli'aftá həŋ ka lami da kwambalu, ka lɔata

[‡] 14:20 Ngha ta 2 Mghamha 4:42-44.

tša falak ya. ³³ «Kagha ná, vərđa Zwaŋa Lazglafta ka,» ka tša gwal ma kwambalu ya sli'adaghata da tsəlbə ma ghuva Yesu.

Mbambanafta Yesu ta gwal kul dughwanaku ta hadika Genazaret

Mak 6:53-56

³⁴ Tahula tsughwadapta taŋ ta drəf, ka bhadaghata həŋ ta hadika Genazaret§. ³⁵ Tsəmafta gwal ma tša vli ya ta Yesu, ka tsaghaghatá həŋ ta lwi da inda luwaha ta wanaftá həŋ. Ka hləganaghatá lu ta inda gwal kul dughwanaku. ³⁶ Ka ndəbə həŋ ta dzvu da tsi: «Zlanəŋzla ta tvi ta həŋ ka ksəŋta həŋ ta wa lguta gha kweŋkweŋ,» ka həŋ nda tsi. Inda tša gwal ta kəsəŋta ya, ka mbambaftá həŋ.

15

Gwada ta nzakwa la Yahuda ta dzidza taŋ

Mak 7:1-13

¹ Tahula tša, ka sli'aftá la Farisa nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha daga ma luwa Ursalima, ka lagha da Yesu. Ka həŋ mantsa: ² «Kabgawu ta kəl duhwalha gha ka kwal kul sna taghatá nzaku daga ta dzidzi, kul had həŋ ta mbaziŋtá dzvu kada za skwa zay* wu na?» ka həŋ nda tsi. ³ Ka'a nda həŋ mantsa: «A ki kaghuni kaghuni, kabgawu ta kwal kaghuni sna zlahu Lazglafta, ka laghwi da sna ŋa ghuni ŋa ghuni na? ⁴ Ya wya ka Lazglafta mnata na: “Vla ta glaku ŋa i da gha nda ma gha,» ka'a. Ka'a mnata guli na: «“Mndu ta razanaftá dani ka mani a tsi ná, dzatá† tša mndu ya,» ka'a. ⁵ Ama ká kaghuni ta taghay ŋa mnduha na: Laviŋlava ka ta mnay ŋa da gha ka ma gha a tsi kazlay: Si ta kumay yu ta vlaghatá skwi ŋa kataghata mndani ná, tsaw dza'a vlanťá Lazglafta yu kə'a. Nza a tkwe' ka

§ 14:34 Ngha ta Markus 6:53. * 15:2 Ngha ta Lukwa 11:38. † 15:4 Ngha ta Sabi 20:12, Vrafta ta zlahu 5:16, Sabi 21:17, Zlahu 20:9.

vlaŋta gha ta glaku ta da gha nda tsa tama wa. ⁶ Mantsa ya zađanata kuni ta gwada Lazglafta ka mbəđapta nda ŋa ghuni. ⁷ Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Nda tvani tsa klatá lwa Lazglafta klak Isaya ta ghəŋa ghuni ta mnay kazlay:

⁸ Ta wi ta wi ta vla tsəna mnduha na ta glaku ŋa da, ama ma ŋudufa taŋ ná, di'ij həŋ nda i'i.

⁹ Ka bətbət ta tsəlba həŋ ta tsəlbu ŋa da, gwada Lazglafta ya ka həŋ ta tagha zlahá mnduha ŋa mnduha[‡] kə'a ya.

Skwi ya ta ŋriŋtá mndu

Mak 7:14-23

¹⁰ Ka hgadaghatá Yesu ta dəmga da tsi, kə'a nda həŋ mantsa: «Fawafa ta sləməŋ ka sna kuni. ¹¹ Skwi ta lami nda la nda ma wubisim a ta ŋriŋtá mndu wu, ama skwi ta sabi nda sa ma wa mndu ta ŋriŋtá mndu,» kə'a.

¹² Na snaŋta duhwalhani ta tsa gwada ya ka gavadaghatá həŋ. Ka həŋ nda tsi mantsa: «Nda sna kagha kazlay: Kuzlaŋ kuzla tsa gwada gha ya ta la Farisa kə'a re?» ka həŋ. ¹³ Kə'a mantsa: «Inda fu ya kul ŋəbata Da da ná, dza'a tđiŋtá lu. ¹⁴ Zlaŋwazla ta həŋ, la ghulpata mndu ta pgha ghulpata mnduha həŋ. Ka lagha ghulpata mndu ka pgha ghulpata mndu ná, dza'a rkagharka həŋ his his da ghurum,» kə'a.

¹⁵ «Tsislaŋnap tsisla ta tsa mahdihdi ya,» ka Piyer nda tsi. ¹⁶ Ka Yesu mantsa: «Hađ mahizl ma ghəŋa kaghuni guli katək ra? ¹⁷ Ta sna a kaghuni kazlay: Inda skwi ta lami nda la nda ma wubisim ta dza'a da hudí, ŋa dza'a thidiŋta ma dra kə'a ra? ¹⁸ Ama skwi ta sabi nda sa nda ma wubisim ná, ma ŋuduf ta saba tsi. Tsaya skwi ta ŋriŋtá mndu. ¹⁹ Tazlay ná, ma ŋudufa mndu ta sli'agapta ghwadaka ndanuha manda: Psla mndu, hliri, sli'insli'ij,

[‡] 15:9 Ngha ta Isaya 29:13.

ghali, tsanavata gwada ta mndu, vza rutsak ta mndu.
²⁰ Tsahaya skwi ta nrintá mndu. Had za skwa zay kul mbazaku dzvu ta nrintá mndu wu,» ka'a.

Zlghay nda nudufa sana marakw

Mak 7:24-30

²¹ Tahula tsa ka sli'afra Yesu ma tsa vli ya ka laghwi ta hadika Tir nda ya nda ta hadika Siduñ. ²² Ka lagha sana marakw, makwa ta Kan'ana ta nzakway ta tsa hadik ya da wahu da tsi. «Zwarja Dawuda, tawatá hidahida ta i'i Mghama da. Halaway ta ksuta makwa da, ta ghuya danwa nani katakata,» ka'a. ²³ Ka kwalaghuta tsi ta zlghanafawi dar te'. «Vriñ na marakw ta wahu mista mu na ba!» ka duhwalhani gavadaghata mnay nani ka ndanfa. ²⁴ Ka'a mantsa: «Ghunaga nja la Isra'ila[§] nda zada manda tuwak lu ta i'i, nja sanlaha a wu,» ka'a. ²⁵ Ama ka lagha tsa marakw ya tsalбата ma ghuvani: «Mghama da, kata ta i'i,» ka'a. ²⁶ Ka Yesu mantsa: «Ra a ka klaftá skwa zay zwani ka vzanatá zwana kriha wu,» ka'a. ²⁷ «Mantsa ya nzakwani Mghama da, tsaw ta dagay zwana kriha ta wiwisa skwa zay ta rkagata ma vel zay danahaga tan,» ka'a. ²⁸ Gi ka Yesu nda tsi mantsa: «Dagala zlghay nda nudufa gha makwa da, ka magamaga tsa skwi ya, manda ya kumanj ka,» ka'a. Gi ta tsa luwa ya, ka mbaftá tsa makwani ya.

Mbambanafra Yesu ta ndaghata gwal danwa

²⁹ Tahula tsa, ka sli'afra Yesu ma tsa vli ya ka laghwi nda ta wa drafa Galili. Ka laf tsi da nzata ta sana kudunur. ³⁰ Ka sli'adaghata ndaghata demga slanaghata. Ka hlananaghata hən nda gwal ta dzagidi, nda gwal nda ghulpa, nda gwal nda rwa sela tan, nda gwal ka rgha, nda ndaghata sanlaha ma danwaha, ka pghata ta komani. Ka mbambanafra tsi ta hən. ³¹ Ka ndarmim tsa demga ya ta

[§] 15:24 Ngha ta 10:5-6.

gwal si ka rgha ta gwada, ta mbambatá gwal si ka bududun fawaya tan, ta gwal nda rwa sála tan ta mbaða, ta gwal si nda ghulpa ta ngha vli. Ka hən mantsa: «Ŋa Lazglafta la Isra'ila na glaku,» ka hən.

Zunta Yesu ta skwa zay ta mnduha dambu' fwað

Mak 8:1-10

³² Tahula tsa guli, ka hganťá Yesu ta duhwalhani. Ka'a nda hən mantsa: «Ta kshata ka hidahidá na dəmga na, kabga mahkəna fitika tan na kawadaga nda i'i, hað skwi ðan hən wa. Va a yu ta vrintá hən nda maya nda maya guli wu, da htuta mbrakwa tan ta tvi ta vru dzagha,» ka'a.

³³ Ka duhwalhani nda tsi mantsa: «Ga dza'a mutsa mu ta skwa zay hadna ma na mtak na ŋa zunťá ndəghata dəmga mandana na?» ka hən. ³⁴ «Kidaghi buradi da kaghuni na?» ka Yesu nda hən. «Ndəfán hən, mamu zwana klipi ki'a guli,» ka hən nda tsi.

³⁵ Ka'a nda tsa ndəghata dəmga ya mantsa: «Nzawanza nda nza ta haðik,» ka'a. ³⁶ Ka hlaftá tsi ta tsa buradi ndəfán nda tsa klipiha ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghənani. Ka balanaptá tsi ka vlanťá duhwalhani. Ka daganaptá hahən guli ta tsa ndəghata dəmga ya. ³⁷ Ka zə inda tan, ka baghawťá hən. Ka tskaftá lu ta pðakwani ka ghwanak ndəfán. ³⁸ Dambu' fwað na tsa mnduha ta za tsa skwi ya, mbəðaf a lu ta mi'aha nda zwani wa.

³⁹ Tahula vrintani ta tsa dəmga ya dzagha tan, ka lamə tsi da kwambalu ka laghwi ta haðika Magaðan*.

16

Yesu kawadaga nda la Farisa nda ya nda la Sadukiya

Mak 8:11-13, Luk 12:54-56

* 15:39 Sna a lu ta tsa luwa ya wa. Magdala ya ka sanlaha ta gray.

¹ Ka sli'adaghatá la Farisa nda la Sadukiya slanaghatá Yesu. «Maranjnamara ta njizla ya ta saha daga ta luwa,» ka həj dawanja da tsi ɲa dzəghay. ² Ka Yesu nda həj mantsa: «Nghay ghuni ta dvata vli laghar vli ta fitik hawu ya na: “Ka mandaha dza'a nzakwa vli mahtsim,” ka kuni ta mnay. ³ Nghay ghuni ta ɲra ta vli ma mndəra luwa gasərdək ya guli na: “Dza'a ghubugwa vli gita,” ka kuni ta mnay. Nda sna kuni ta dganatá skwiha ya ta magaku ta luwa, ama sna a kuni ta dganatá njizla skwiha ya ta magaku nda fitikani wa. ⁴ Ghwadak mnduha ta na fitik na, zləɲa a həj ta Lazglafta wa. Mazəməzəm yeya ta dawu həj. Haɗ sana mazəməzəm dza'a maganata lu ta həj ka ɲa anabi Yunusa* a tsi wu,» ka'a nda həj. Ka sli'aftá tsi ka zlanja həj ka laghwani.

*Trapta duhwalha Yesu ta havapta ka skwi ta magə Yesu
Mak 8:14-21*

⁵ Ta tsughwadapta duhwalha Yesu ta drəf ná, zanap za həj ta klaftá skwa zay. ⁶ «Dasuwa ka kuni! Nghawa ghəɲa ghuni da isa la Farisa nda la Sadukiya,» ka Yesu nda həj. ⁷ «Tsəna kwala mu kul klaftá skwa zay na ya kəl tsi ka mnay mantsa,» ka duhwalhani ta ndanay ma ghəɲa taɲ.

⁸ Ka Yesu nda həj snaɲər tsi ta tsa ndana taɲ ya mantsa: «Slaghwa a zlgay nda ɲuduf da kaghuni wa. Kabgawu ta kəl kuni ka ndanay kazlay: Haɗu skwa zay da amu wu kə'a na? ⁹ Ta sna a kuni ra? Haɗ kuni ta havakta ka buradi zunas lu ta mnduha dəmbu' hutaf kay ra? Kidaghi ta tughuba tsakafta† kuni ta padakwani na? ¹⁰ Haɗ kuni ta havaktá ka buradi ndəfánj zunas lu ta mnduha dəmbu' fwaf kay guli ra? Kidaghi ta tughuba tsakafta‡ kuni ta padakwani guli na? ¹¹ Ma mnaghunata da kazlay: Dasuwa

* 16:4 Ngha ta 12:15-21. † 16:9 Ngha ta 14:15-21. ‡ 16:10 Ngha ta 15:32-38.

ka kuni nda isa la Farisa nda Sadukiya kə'a ná, waka kaghuni kwal kul snaŋta kazlay: Ta ghəŋa buradi a ta gwada yu wu kə'a na?» ka'a. ¹² Ka tsatsaftá duhwalhani kazlay: Ta ghəŋa is ta magə lu ma buradi a mna Yesu ta magay taŋ ta dasuwa wu, ama ta ghəŋa tagha skwa la Farisa nda la Sadukiya dza'a maga həŋ ta dasuwa.

Yesu ná, Kristi ya

Mak 8:27-30, Luk 9:18-21

¹³ Bħadaghata Yesu ta hadika Sezare Filip, ka dawantá tsi da duhwalhani: «Wa ya ka mnduha ta mnay ta Zwaŋa mndu na?» ka'a nda həŋ. ¹⁴ «Yuhwana mnda maga batem ya, ka sanlaha ta mnay. Iliya ya, ka sanlaha. Irmiya ya, ka sanlaha. Sana anabi ya, ka sanlaha,» ka həŋ nda tsi. ¹⁵ «A ki kaghuni! Wa ya ka kaghuni ta mnay?» ka'a nda həŋ. ¹⁶ «Kagha ná, Kristi ka, Zwaŋa Lazglafta ya ta vla hafu ka,» ka Piyer nda tsi.

¹⁷ Ka Yesu nda tsi tama mantsa: «Simuŋ zwaŋa Zunas, nda tfawi ta ghəŋa kagha, kabga mnda səla a ta mnaghatá tsa gwada ya wu, Da da ta nzakway ta luwa ya. ¹⁸ Ka i'i ta mnaghatá kagha na: Piyer[§] ka. Ta tsa pala ya dza'a bafta yu ta Igliza* da. Had sana skwi dza'a laviŋtá mbrakwa mtaku ta maganavata wa. ¹⁹ Dza'a vlaghavla yu ta kramtak tgha ga mghama Lazglafta. Inda skwi dza'a ka da hbafta ta ghəŋa hadik ná, nda hba ta luwa guli. Inda skwi dza'a ka da plinŋta ta ghəŋa hadik guli ná, dza'a plinŋpla lu ta luwa† guli. ²⁰ Yaha kuni da walaŋta mnanantá dər wati ma mndu kazlay: Kristi yu kə'a,» ka Yesu zlahanaghatá duhwalhani ta ghəŋani.

§ 16:18 Piyer: Tsaya ta hgə lu ka Pala. * 16:18 Igliz: Tsaya Igliz. Ngha ta la Afisus 2:20. † 16:19 Ngha ta 18:18, nda Yuhwana 20:23.

*Mnaŋta Yesu ta gwaɗa ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani
Mak 8:31—9:1, Luk 9:22-27*

²¹ Daga ma tsa fitik ya zrafta Yesu ta tsalinistá duhwalhani kazlay: «Dza'a dza'a yu da luwa Ursalima, dza'a ghuydipghuya la galata mndu, nda la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta ɗaŋwa katakata. Ŋa dzata taŋ ta i'i. Baɗu mahkən ya, ŋa sli'agapta ɗa ma mtaku nda hafu,» ka'a. ²² Lagha Piyer ka ksaghutá Yesu nda ghəŋani ta slərpa vli, ka dvanaghata: «Ka klinkla Lazglafta ta tsaya Mghama ɗa. Ma walaŋ tsaya ta slaghaghata,» ka'a. ²³ «Laghula gha tavata i'i, halaway na. Tuthun ta fə ka ŋa ɗa. Manda ŋa Lazglafta a ta ndana ka ta ndanu wu, manda ŋa mnda səla ta ndana ka,» ka Yesu mbəɗavata nda Piyer.

Gwaɗa ta ghəŋa nzula hafu

²⁴ Ka Yesu nda duhwalhani tama mantsa: «Ka ta kumay mndu ta dza'a mista ɗa ná, vziŋtani ta ghəŋani ka klayni ta udza zləŋayni, ka dza'ani mista ɗa. ²⁵ Mndu ta kuma nzulanatá hafani ná, dza'a zadinzaɗa tsa mndu ya ta hafani. Ama mndu dza'a zadinɗá hafani ta ghəŋa gwaɗa ta i'i ná, dza'a mbanafmba ta hafani guli. ²⁶ Tsa lagha mndu ka mutsaftá na ghəŋa haɗik na demdem ka ŋani, ka nda zaɗa hafani ní, nu dza'a ghzlanata tsi na? Ari mamu a skwi dza'a laviŋta mndu ta varatá hafani nda tsi na? ²⁷ Wya dza'a sasa Zwaŋa mndu kawadaga nda duhwalhani ma glakwa Dani, ŋa dganaftani ta nisəla inda mndu taɓta magatá slnani‡ ma mndu. ²⁸ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, haɗ sanlaha mataba na gwal hadna na dza'a rwuta kul nghanɗá həŋ ta sagha Zwaŋa mndu ma ga mghamani wa.»

‡ 16:27 Ngha ta Zabura 62:13, Ruma 2:6.

17

Nghan̄ta i Piyer, nda Yakubu, nda Yuhwana ta Yesu ma glakwa Lazglafta

Mak 9:2-13, Luk 9:28-36

¹Tahula fitik mku', ka hlaftá Yesu ta i Piyer nda Yakubu nda zwan̄amani Yuhwana nda ghə̄ja taŋ, ka laghu hə̄j ta sana ghwá nda slra. ²Ka mbədavaftá Yesu ta wa ira taŋ, ka wuđaku kumani manda fitik. Ka navaftá l̄gutani tilil ka ŋusliŋ manda slker. ³Ka gi zlagaptá i Musa nda Iliya ta wa ira taŋ ka ghwa yiva nda tsi. ⁴Gi ka Piyer nda Yesu mantsa: «Mghama d̄a! D̄ina ka nzata mu hadna. Kata kumay ka, dza'a magafmaga yu ta dumbiha hkən hadna: Pal ŋa gha, pal ŋa Musa, pal ŋa Iliya,» ka'a.

⁵Tata tsa gwada ya Piyer, gi ka saha kusay ka ŋusliŋ tilil bukwamtá hə̄j. Gi ka s̄naŋtá lu ta sana lwi ta gwadagapta ma tsa kusay ya: «Nana na Zwan̄a d̄a ya d̄vu yu katakata Tsatsi z̄bap yu, ta rfu yu ta ghə̄jani. Snawasna ta gwadani,» ka'a.

⁶Na gi s̄naŋta tsa duhwalha ya ta tsa lwi ya, gi ka zlə̄mbatá hə̄j zluzlumbruh ta hadik. Ka ksutá zlə̄j ta hə̄j katakata. ⁷Ka gavadaghatá Yesu tavata hə̄j, ka ks̄naŋtá hə̄j. Ka'a mantsa: «sli'afwa sli'a, ma zlə̄j kuni ta zlə̄j!» ka'a nda hə̄j. ⁸Kə'a ka hə̄j nghagaf̄ta ná, Yesu turtukwani yeya nghan̄ hə̄j hada.

⁹Ta vragatá hə̄j ta tsa ghwá ya tama, ka zlahanaghatá Yesu ta hə̄j: «Yahayaha kuni mnan̄aŋtá d̄er wati ma m̄ndu ta skwi ya nghan̄ kuni, ha ka sagha fitika sli'agapta Zwan̄a m̄ndu nda hafu ma mtaku,» ka'a. ¹⁰Ka duhwalhani d̄awaŋta da tsi mantsa: «Kabgawu kəl gwal tagha zlahu ŋa m̄nduha ka mnay kazlay: Tiŋəl Iliya dza'a sagha karaku* kə'a katək na?» ka hə̄j. ¹¹«Manda va tsaya nzakwani,

* 17:10 Ngha ta Malatsi 3:23.

tiñəl Iliya dza'a sagha ña payanatá inda skwi karaku. ¹² Ama ka yu ta mnaghunata ná, ghadaghada Iliya ta sagha. Tsaw tama tsatsaf a mnduha wu, ka ghuyanaptá həñ ta dañwa manda ya kumañ həñ. Manda va tsaya dza'a ghuyanapta həñ ta dañwa ta Zwaña mndu guli,» ka'a nda həñ. ¹³ Mantsa ya tama, ka graftá tsa duhwalha ya kazlay: Ta gwadə ta ghəña Yuhwana mnda maga batem ta tsa gwada ya kə'a.

Mbanafta Yesu ta sana zwañ ksu seteni

Mak 9:14-29, Luk 9:37-43

¹⁴ Ndusadaghata tañ tavata dəmga, ka gi ndadaghatá sana mndu tsəlbata ma ghuva Yesu, ¹⁵ ka'a mantsa: «Mghama da! Tawatá hidahida ta zwaña da ksu seteni†, ta ghuya dañwa ñani katakata. Da vu kə'a ta daďamta badu ma sani, da imi badu ma sani. ¹⁶ Si ka kləganaghatá yu ta duhwalha ná, ka traptá həñ ta mbanafta,» ka'a. ¹⁷ Ka Yesu mantsa: «Kaghuni mnduha ta na fitik na, had' zlgħay nda ñuduf da kaghuni wa. Ta maga ghwadaka skwi kuni. Ha ña yawu dza'a gdavata yu tavata kaghuni na? Klagidighawa tsa zwañ ya da hadna,» ka'a. ¹⁸ Ka kladanaghatá lu. Ka davanaghatá Yesu ta tsa seteni ya katakata. Ka saghu tsi ma tsa zwañ ya, gi ka mbaftá tsa zwañ ya hadahada.

¹⁹ Ma nzata duhwalhani kawadaga nda Yesu ndaghəña tañ, ka gavadaghatá həñ da dawan̄ta da tsi: «Kabgawu kəl añni ka traptá ghzligiñtá tsa seteni ya katək na?» ka həñ. ²⁰ «Hta ta zlgħay nda ñudufa ghuni ta magay,» ka Yesu nda həñ. «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, ka mamu zlgħay nda ñuduf ki'a da kaghuni manda hya kramasa‡ katsi ná, laviñlava kuni ta mnanatá ya ghwá ya kazlay: Sli'afslí'a hadna ka dza'a ka da hada a kə'a na, dza'a sli'afslí'a. Had' sana skwi dza'a trəgadaghunaghuta

† 17:15 Ngha ta 4:24. ‡ 17:20 Ngha ta 13:32.

wa. ²¹ [Ama mndərga tsa ghwadaka sulkum ya ná, ba nda maga du'a kawadaga nda suma ta ghzliginjá lu,]» ka'a nda həŋ.

Mnəglarŋta Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mak 9:30-32, Luk 9:42-45

²² Ma sana fitik ka tskavatá duhwalha Yesu ma Galili. Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Dza'a vlavla lu ta Zwaŋa mndu ma dzva mnduha. ²³ ŋa dzata tarŋ, badu mahkəna fitik ŋa sli'agaptani nda hafu ma mtaku,» ka'a. Ka nzata duhwalhani sasu'anak katakata ta ghəŋani.

Plata i Yesu nda Piyer ta dzəmna

²⁴ Manda ɓhadaghata tarŋ da luwa Kafarnahum, ka gwal tska dzumna həga Lazglafta nda Piyer mantsa: «Ta plər pla a wa'a Mghama ghuni ta dzumna həga[§] Lazglafta katək na?» ka həŋ nda tsi. ²⁵ «Ta play,» ka'a.

Ka sli'aftá tsi ka lami da həga. Gi ka Yesu nda Piyer mantsa: «Simuŋ, kinawu ndana kagha ta ghəŋa tsa gwada tarŋ ya na? I wa rarŋ pla dzumna nda dzumna luma ŋa mghamha ta na ghəŋa hadik na na? Zwana hadik re, ari la matbay a na?» ka'a nda tsi. ²⁶ «La matbay ya,» ka Piyer. Ka Yesu mantsa: «Nza a tkwe' ta zwana hadik ka play tarŋ nda tsa tama wa. ²⁷ Dər má mantsa tsi ná, yaha mu da nzakway ka skwa tuthun ŋa tarŋ. La da drəf, ka vzadata ka ta ŋalum. Tsa tarŋtarŋa klipi dza'a ka da ksafta ya, ka gunarŋta ka ta wani, dza'a slanaghasla ka ta tseda dzumna mndu his. Ka klafta ka, ka vlarŋta ka ta həŋ ŋa platá ŋa u,» ka'a nda tsi.

18

Fatá ghəŋ manda zwaŋ kwitikw

Mak 9:33-37, Luk 9:46-48

[§] 17:24 Ngha ta Sabi 30:11-16.

¹ Ma tsa fitik ya, ka gavanavatá duhwalhani ta Yesu, ka həŋ mantsa: «Wa ta nzakway ka mali ma ga mghama Lazglafta na?» ka həŋ. ² Ka hgaktá Yesu ta sana zwaŋ kwitikw ka sladanata ta kəma taŋ. ³ Ka'a mantsa: «Kah-wathwata ka yu ta mnaghunata, ka mbədanaf a kuni ta nzakwa ghuni, ka nuta ghuni manda zwani kwitikw kwitikw wu katsi ná, had kuni dza'a lami da ga mghama Lazglafta wa. ⁴ Tsaya tama ná, mndu ta hanaganatá ghəŋani manda na zwaŋ kwitikw na ná, tsaya mndu ka mali ma ga mghama Lazglafta. ⁵ Dər wati ma mndu ta tsu'aftá zwaŋ manda na zwaŋ wana tsi na ta ghəŋa gwada ta i'i ná, vərda i'i tsu'af tsi.»

Dasuwa ka lu da zləmbiŋtá lu ta mndu

Mak 9:42-48, Luk 17:1-2

⁶ «Ala, ka zləmbiŋzləmba mndu ta sani turtuk ma tsa zwaniha ta zlgħaftá i'i ya katsi, ta dər ya má hbidim lu ta dughura buna ma ŋurzlun ka vzaghata da drəf. ⁷ Daŋwa ŋa ghəŋa hadik ta nzakway ta zlazləmbiŋtá mndu! Aŋ mndani, nda nza tkwe' ka nzakwa skwiha ta zləmbiŋtá mndu. Ama daŋwa ŋa mndu ya ta sagha tsa zləmbaku ya nda da tsatsi.

⁸ «Ka nda nza dzva gha, ka səla gha a tsi ka skwi ta famtá kagha da ga dmaku katsi ná, tsiŋtsa gha ka wudiŋta ka di'iŋ. Ta dər lama ka da hafu ŋa kdekedzeŋ nda səla gha slun turtuk, ka dzva gha slun turtuk a tsi, ka ya da klafta lu ta kagha nda səlahə gha yipa' ka dzvuha gha yəmad' a tsi, ka vzamtá kagha da həga vu ŋa kdekedzeŋ. ⁹ Ka ira gha ta famtá kagha da ga dmaku katsi ná, tsakwasliŋ tsakwasla gha ka wudidiŋta ka di'iŋ. Ta dər lama ka da həga hafu ŋa kdekedzeŋ nda ira gha guziŋ turtuk, ka ya da klafta lu ta kagha nda iriha gha his his ka vzaghamta da həga vu.»

Tuwak nda zada

Luk 15:3-7

¹⁰ «Dasuwa ka kuni da hærtətátá kuni ta ya dər turtuk mataba tsəna zwaniha na. Ka yu ta mnaghunata ná, duhwalha Lazglafta ta gđata ta ngha kuma Da đa ta nzakway ta luwa ta ngha həŋ. [¹¹ Sa da mbanaftá gwal ya si nda zada na Zwaŋa mndu*.]

¹² «Kinawu ka kaghuni ta ndanay na? Ka dər mək ka tuwaka mndu, tsa zadavaghuta ya turtuk katsi ná, hađ ta zlaŋtá tsaha təmbay mbsak təmbay mida ya ta ghwá, ka laghu da psa tsa turtuk ta zwaduta ya ra? ¹³ Ka yu ta mnaghunata ná, ka slafsla tsi tida ná, dza'a rfay ta rfu katakata ta ghəŋani ka malaghuta ta ghəŋa tsaha təmbay mbsak təmbay mida kul zwaduta ya. ¹⁴ Manda va tsaya guli ná, va a Da ghuni ta nzakway ta luwa ta zadavaghuta ya dər turtuk ma tsa zwaniha ya wa.»

Tva nzaku nda zwaŋama ta gaghatá dmaku

¹⁵ «Ka gaghaga zwaŋama gha ta dmaku ná, la slanaghata ka dzraŋta kaghuni histaghuni. Ka snaghasna tsi katsi, katafkata ka ta zwaŋama gha. ¹⁶ Ala, ka kwalaghukwala tsi ta snaghata katsi, klafkla ta mndu turtuk ka his a tsi kawadaga nda kagha, ka vradaghata ka da slanaghata, “ŋa da graftá tsa gwada ya ma wa mnduha his ka hkən† a tsi.” ¹⁷ Ka kwalaghukwala tsi ta snanatá tsaha ya guli katsi, mnanamna ta Igliz. Ka kwalaghukwala tsi ta snatá ŋa Igliz katsi guli, ngha ta tsa mndu ya manda mndu kul snəŋtá Lazglafta, ka mnda tska dzumna a tsi.

¹⁸ «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, inda skwi ya dza'a kwalaghuta kuni ta hađik ná, dza'a kwalaghukwala lu guli ta luwa. Inda skwi ya dza'a hbanata kuni ta hađik ná, dza'a hbafhba lu guli ta luwa‡.

* 18:11 Ngha ta Lukwa 19:10. † 18:16 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 19:15.

‡ 18:18 Ngha ta 16:19, nda Yuhwana 20:23.

Guya ghəŋ ka maga du'a

¹⁹ «Ka yu ta mnaghunata guli na: Ka dzrafdzra mnduha his mataba ghuni ta wi, ŋa dawa dər wati ma skwi tsi katsi, dza'a tsu'anaf tsu'a Da dā ta luwa ta həŋ. ²⁰ Ma vli ya guyava mnduha his ka hkən a tsi ma hga dā ná, mataba taŋ yu,» ka'a.

Gwada ta kwal kul pla dmakwa mndu

²¹ Ka sli'aftá Piyer ka gavadaghata dawanta da Yesu, ka'a mantsa: «Mghama dā! Ka ta giha ga zwanama dā ta dmaku ní, kidaghi səla dza'a planata yu ta dmakwani na? Ndəfán səla rki dza'a planata yu na?» ka'a nda tsi. ²² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ndəfán səla yeya a ta mnaghata yu wu, ndəfán mbsak, ndəfán mbsak, ndəfán səla. ²³ Tsaya dza'a kəl lu ka gra ga mghama Lazglafta nda sana mgham ta kuma mbədaftá skwa gadghəlani ma dzva gwal ta ksanatá slna ya. ²⁴ Ma nzatani ka mbəday, ka klanaktá lu ta sani ya nda dməŋa mleŋwi mleŋwiha tsemi da tsi. ²⁵ Had skwa tsa mndu ya ŋa plata wa. Ka tsa mgham ya mantsa: Skwapwaskwa ta tsa mndu ya, nda markwa taŋ tani, nda zwanani tani, nda inda skwi ta nzakway ka ŋani tani, ŋa pla tsa dməŋ ya, ka'a. ²⁶ Ka zləmbatá tsa kwalva ya ta hadik ka tsəlbata ta kəmani, ka'a mantsa: "Wya dzvu, ksa ta ŋuduf, dza'a plagha pla yu demdem," ka'a. ²⁷ Ksan̄ta tsa kwalvani ya ka hidahida katakata ta tsa danahəgani ya, ka zlanantá tsi ta tsa dməŋ ya ka zliŋta.

²⁸ «Saba tsa kwalva ya manda zliŋtá, ka guyatá tsi nda sana grani ya si ta ksə həŋ ta slna kawadaga, nda dməŋani da tsi ka suley dərmək. Ka valaftá tsi tida, ka ksan̄aftá ŋurzlun̄. "Plihapla ta skwa dā gita gita!" ka'a nda tsi. ²⁹ Ka zləmbatá tsa grani ya ta hadik, ka ndəba dzvu da tsi. Ka'a mantsa: "Wya dzvu, ksa ta ŋuduf dza'a plagha pla yu," ka'a nda tsi. ³⁰ "Ya! Dva a yu wu, plihata gitagita,"

ka'a. Ka laghu tsi hamtá tsa grani ya ma gamak ka kzla planatani ta tsa dməŋani ya. ³¹ Nghay sanlaha ma tsa kwalvaha ya ta tsa skwi maga tsi ya ná, ka kuzlanaftá tsi ta həŋ ta ɲuduf katakata. Ka laghu həŋ rusanaftá daŋahəga taŋ ta inda skwi ta maguta. ³² Ka hɣadaghata tsa daŋahəgani ya, ka'a nda tsi mantša: "Ghwadaka kwalva ka, zlaghanzla yu ta inda dməŋa da ta kagha kabga ndəbata gha ta dzvu da i'i ná, ³³ had kagha guli má dza'a tawa hidahida ta gra gha, manda ya tawa yu ta hidahida ta kagha ya ra?" ka'a. ³⁴ Huf safi ta ɲudufa daŋahəgani, ka laghu tsi hamta ma gamak, ka kzla planatani ta inda dməŋani da tsi.

³⁵ «Dər wa tsi ma kaghuni kul had ta planatá dmakwa zwaŋamani ma hyahya ɲudufani§ wu katsi ná, manda va tsaya dza'a maga Da da ya ta luwa nda kaghuni,» ka'a.

19

Tagha skwi ta ghəŋa ghzla marakw

Mak 10:1-12

¹ Manda kfiŋta Yesu ta tsa gwada ya, ka sli'aftá tsi ta hadika Galili ka laghwi ta hadika Zudiya ta bla ghwa Zurdeŋ. ² Ka sli'afta dəmga rutut mistani. Ka mbambə tsi ta mnduha.

³ Ka gavadaghatá la Farisa da tsi, kabga ta kumay həŋ ta tsanamtá matsavada. Ka həŋ nda tsi mantša: «Lavinlava mndu ta ghziŋtá markwa taŋ, ka magamaga tsi ta dər wati ma skwi tsi ra?» ka həŋ. ⁴ Ka Yesu nda həŋ mantša: «Ta dzaŋa a kuni ta skwi ya nda vinda ma defteri nda ghuba ra? "Ma zlafta inda skwi ná, zlagigiŋ zlaga Lazglafta ta i zgun nda marakw*." ⁵ Ka Lazglafta mantša: "Tsaya dza'a kəl zgun ka zlaŋtá i dani nda mani, ka laghwi da

§ 18:35 Ngha ta 6:15. * 19:4 Ngha ta Zlafta 1:27 nda 5:2.

ndi'aftá vgha nda markwa taŋ, ŋa nzakway tsa hahəŋ his ya ka mndu turtuk†.” Mantsa ya tama, ⁶ nzəgla a həŋ ka mnduha his wa, ama ka mndu turtuk nzakwa taŋ. Yaha mndu tama da dganatá skwi ya ndi'anaf Lazglafta,» ka'a. ⁷ Ka la Farisa nda tsi mantsa: «Kabgawu tama kəl Musa ka mnay kazlay: Ka ta ghzlay mndu ta markwa taŋ katsi ná, vindanaftani ta dēlewera ghzliŋtani‡ kə'a ɓa?» ka həŋ nda tsi. ⁸ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Təŋa ta ghəŋa ghuni kəl Musa ka vlaghunatá tva ghzliŋtá marakw. Ma zlraftani ná, mantsa ya a nzakwani wa. ⁹ Ama ka i'i ta mnaghunata ná, yaha mndu walaŋtá ghzliŋtá markwa taŋ, ka taghəŋa hliri§ a tsi. Nzakwani ná, ka ghzliŋghzla mndu ta markwa taŋ, ka klaftani ta sani katsi ná, ta hliri tsa mndu ya nda tsa.»

¹⁰ Ka duhwalhani nda Yesu mantsa: «Ka si mantsa ya ta magakwa skwi mataba i marakw nda zə'al katsi ná, dər kwal kul klay,» ka həŋ. ¹¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Inda mndu a dza'a laviŋtá ŋaftá tsa gwada ya wa, ba gwal ya vlaŋ Lazglafta ta mbrakwa ŋafta kasi'i, ¹² kabga mamu gwal ya yaga lu ka kuɓitik, mamu gwal ya pslaf mnduha nda psła, mamu gwal ta kwalaghutá klay, kabga gwada ta ga mghama Lazglafta guli. Mndu ya dza'a laviŋtá ŋaftá tsa gwada ya, ka ŋa tsi,» ka'a.

Fanaghata Yesu ta dzvu ta ghəŋa zwani

Mak 10:13-16, Luk 18:16-17

¹³ Tahula tsa, ka hladaŋhatá mnduha ta zwani kwitikw kwitikw da Yesu, ŋa fanaghatani ta dzvu ta həŋ ka maga du'a ta ghəŋa taŋ. Ama ka pyə duhwalha Yesu ta mnduha. ¹⁴ Ka Yesu nda tsa duhwalha ya mantsa: «Zlaŋwazla ta zwani ka sagha həŋ da i'i, ma pyə kuni ta həŋ, kabga ŋa

† 19:5 Zlrafta 2:24. ‡ 19:7 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 24:1. Nda Mata 5:31.

§ 19:9 Ngha ta 5:32.

gwal ta gara vgha nda hahəj* na ga mghama Lazglafta,» ka'a. ¹⁵ Ka fafanaghatá Yesu ta dzvu ta ghəŋa tsa zwaniha ya. Tahula tsa, ka sli'aftá tsi ma tsa vli ya, ka laghwi.

Sana duhwal ka gadghəl

Mak 10:17-31, Luk 18:18-30

¹⁶ Va gi ka lagha sana mndu da Yesu, ka'a mantsa: «Maləma dá, nahgani skwi dza'a yu magata dina, ŋa nzakwa dá nda hafu ŋa kdekedzeŋ kawadaga nda Lazglafta na?» ka'a. ¹⁷ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kabgawu kəl ka ka dawihata ta ghəŋa ŋərma skwi na? Turtuktuk ŋərma ta nzakway ka Lazglafta. Ka ta kumay ka ta nzakwa gha nda hafu ŋa kdekedzeŋ kawadaga nda Lazglafta katsi ná, snata gha ta zlahuhani,» ka'a. ¹⁸ «Wati zlahuha ya na?» Ka tsa mndu ya. Ka Yesu mantsa: «Yaha ka da dzatá mndu, yaha ka da hliri, yaha ka da ghali, yaha ka da tsanavatá gwada ta mndu, ¹⁹ vla ta glaku ŋa i da gha nda ma gha, dɔvudva ta mnda səla manda va ghəŋa gha†,» ka'a. ²⁰ Ka tsa duhwal ya nda tsi mantsa: «Snasna yu ta inda tsaha ya demdem, nu ta pɔfakwani ŋa magəgəлта dá na?» ka'a. ²¹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ka ta kumay ka ta nzakwa gha hem‡ katsi ná, la ka dzawɔŋta ka ta inda skwa gha, ka daganafɔta ka ta tsedani ta gwal ka pɔɔ. Dza'a mutsay ka ta gadghəl ta luwa, tahula tsa ka sagha ka, ka dza'a ka mista dá,» ka'a. ²² Na snəŋta tsa duhwal ya ta tsa gwada ya, ka basaftá tsi ta ŋuduf ka sli'afta ka laghwi, kabga gadghəl ya.

²³ Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, nda bla katakata ka lama mndu ta fafta ghəŋani ta gadghəl da ga mghama Lazglafta. ²⁴ Ka yu ta vrəŋliŋtá mnaghunata na: Ta dər laba ŋalibwa nda ta ghuruma lipir, ka lama mndu ta faftá ghəŋani ta gadghəl

* 19:14 Ngha ta 18:3-5. † 19:19 Ngha ta Sabi 20:12-16, Vrafta ta zlahu 5:16-20, Zlahu 19:18. ‡ 19:21 Ngha ta 5:48.

da ga mghama Lazglafta,» ka'a. ²⁵ Na sɔaɔta duhwalhani ta tsa gwada ya, ka ndərau' həɔ katakata, ka həɔ mantsa: «Ka si mantsa tsi, wa dza'a laviɔta mutsaftá mbaku tama?» ka həɔ. ²⁶ Ka nghanavatá Yesu ta həɔ, ka'a mantsa: «Skwi nda bla da mnduha ya ná, bla a da Lazglafta wa,» ka'a.

²⁷ Gi tsau' ka piyer tsu'aghutá gwada, ka'a nda Yesu mantsa: «A'a! Ya wana aɔni, zlanavazla aɔni ta inda skwi, ka dza'a mista gha ya ní, kinawu kə'a dza'a magaku nda aɔni tama?» ka'a. ²⁸ Ka Yesu nda həɔ mantsa: «Kah-wathwata ka yu ta mnaghunata, ma mbəɔdavafta[§] inda skwi dza'azlay ná, dza'a nzafta ta dughurukwa glakwani na Zwaɔa mndu. Kaghuni gwal ta dza'a mista da ya guli, dza'a nzanzafta ta dughurukha ghwaɔɔpɔɔ his kaghuni, ɔa tsa guma ta ghəɔa mndəra la Isra'ila ghwaɔɔpɔɔ his guli. ²⁹ Dəɔ wati ma mndu ta zlanavatá həgani, ka zwanamani a tsi, ka kwaghamani a tsi, ka dani a tsi, ka mani a tsi, ka zwanani a tsi, ka vwahani a tsi, ta ghəɔa gwada ta i'i ná, dza'a mutsay həɔ ta dəɔməkətani, ka malaghuta a tsi, ɔa mutsay taɔ ta hafu ɔa kɔɔkedzeɔ guli ta ghəɔani. ³⁰ Ama nda ndəgha gwal ta nzakway taɔtaɔ, dza'a nzakway nda hul. Nda ndəgha gwal ta nzakway nda hul guli, dza'a nzakway taɔtaɔ,» ka'a.

20

Gwada ta ghəɔa kwalvaha ma vwaha inabi

¹ «Wya skwi ɔa gray nda ga mghama Lazglafta. Ka tsavagaptá sana zə'ala həga ma həgani, wrək səɔɔɔk, da zba gwal ɔa ksana tá slna ma vwaha inabani. ² Ka dzraftá tsi nda tsa gwal ksa slna ya ta planatá həɔ ka tseda vagha mndu* turtuk, ta vagha taɔ. Ka ghunaghatá tsi ta həɔ da vwaha inabi. ³ Ka sli'iglaftá tsi wəɔ ta nzemndi təmbay

§ 19:28 Ngha ta Daniyel 7:14. * 20:2 Ngha ta Mata 5:26.

gavzlazlan, ka nghəglantá tsi ta gwal ksa slna ta nzaku bətbət. ⁴ Ka'a nda həj mantsa: "Lawa kaghuni guli da ksa slna ma vwaha inaba da, dza'a plaghuna pla yu ta tseda ghuni manda ya ta raku," ka'a nda həj. ⁵ Ka sli'aftá tsa gwal ksa slna ya ka laghwi da tsa vwaha inabi ya. Ka sli'iglaftá tsi guli wər fitik ma ghəj vli, mantsa guli ta fitik hawu, ka magata manda va tsaya guli. ⁶ Ka sli'iglaftá tsi guli beeghwa fitik, ka slanaghatá tsi guli ta sanlaha ma gwal ksa slna ta nzaku. Ka'a nda həj mantsa: "Nya kəl kuni ka vaghay ta nzaku kul laghwi maga slna na?" ka'a nda həj. ⁷ Ka həj nda tsi mantsa: "Had' mndu ta klaftá aṅni ṅa maga slna wa," ka həj. Ka'a nda həj mantsa: "Lawa kaghuni guli da maga slna ma vwaha da," ka'a.

⁸ «Gahawu tama, "hagakhaga ta tsa gwal ta ksa slna ya, ka planata ka ta nisəla taṅ ka zrafta ka nda tsa gwal ka kwanahani ya, ṅa kdṅta gha nda gwal taṅtaṅ," ka tsa dani ma vwaha inabi ya nda kwalvani. ⁹ Ka lagha tsa gwal ta zraftá ksa slna beeghwa fitik ya. Ka vlantá lu ta tseda vagha mndu turtuk turtuk ta həj. ¹⁰ Ka lagha gwal ta zraftá ksa slna taṅtaṅ. "Mali dza'a aṅni zlgħay" ka hahəj si ta gray. Ama ka vlantá lu ta tseda vagha mndu turtuk turtuk ta həj. ¹¹ Ta zlgħə həj ya, ta dza'a nda ṅuṅuraku həj ta ghəṅa tsa danahəga ya. ¹² Ka həj mantsa: "Beeghwa fitik ta sagha nanaha na, awa† turtuktuk kwerṅkwerṅ maga həj ta ksa slna ná, waka kagha planatá həj guram nda ṅa aṅni na? Aṅni, hərṑ hərṑa ṅni ta ksa slna tles fitik, ka vaghay ta maga slna ta fitik," ka həj. ¹³ Ka'a nda həj mantsa: "Gra da, nənḅap a yu ta kagha wa. Ta tseda vagha mndu turtuk a dzrafta u nda kagha kay ra? ¹⁴ Zlgħa ta nisəla gha, ka sli'a ka. Manda va ya kumaṅ yu vlantá yu ta tsa mndu ta sagha nda hul ya,

† 20:12 Awa: Tsaya fitik maga mndu ta maga slna.

manda va ŋa gha. ¹⁵ Lavinlava yu ta maga skwi manda ya kumaŋ yu nda tseɗa ɗa, mantsa a kasi'i wa? Ari zɗagagha a wa a na skwi ɗina maga yu na ta wa ira gha na?" ka'a. ¹⁶ Tsaya tama ná, dza'a nzakway gwal nda hul, ka gwal taŋtaŋ. Ŋa nzakwa gwal taŋtaŋ, ka gwal nda hul,» ka Yesu sganaghata.

Mahkəna mnaŋta Yesu ta gwaɗa ta mtakwani nda sli'agaptani

Mak 10:32-34, Luk 18:31-34

¹⁷ Ka sli'aftá Yesu ka ŋlu ka dza'a da luwa Ursalima. Ta mbaɗa həŋ ta tvi, ka ksaghutá tsi ta tsa gwal ghwanɗɗe his ya, ka'a nda həŋ mantsa: ¹⁸ «Ndanana, wana mu ta ŋlu ka dza'a da luwa Ursalima. Dza'a ksafksa lu ta Zwanɗa mndu, ka vlanɗá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazgláfta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, ŋa tsanaghata taŋ ta guma dzata. ¹⁹ Dza'a vlanɗla həŋ ta gwal kul had'ka la Yahuda, ŋa gagay tsaha ya, ŋa sləvay taŋ nda krupi, ŋa zləŋafta taŋ ta udza zləŋay. Baɗu mahkəna fitik, ŋa sli'agaptani nda hafu ma mtaku,» ka'a.

Dawutá vla mani ma i Yakubu nda Yuhwana

Mak 10:35-45

²⁰ Tahula tsa, ka lagha mani ma zwana Zebedi nda zwanani. Ka tsəlɓata tsi ta kəmani ŋa ɗawa skwi da tsi. ²¹ «Nu ta kumə ka na?» ka Yesu nda tsi. «Wana na zwana ɗa his na, sagha fitika ga mghama gha ya ná, ka mnata ka, ŋa nzata na zwana ɗa na, nda ga zeghwa gha ya, nda ga zlaɓa gha ya, ka yu,» ka'a nda tsi. ²² «Sna a kuni ta skwi ta ɗawu kuni wa. Dza'a lavinlava kuni ta sa leghwa tsa ghuya ɗaŋwa dza'a yu ghuyay ya ra?» ka Yesu. «Dza'a say ŋni!» ka həŋ nda tsi. ²³ Ka Yesu[‡] nda həŋ mantsa: «Mantsa nzakwani, dza'a say kuni ta tsa leghwa ghuya ɗaŋwa ɗa ya,

[‡] 20:23 Ngha ta Slna gwal ghunay 12:2.

ama ta ghəŋa gwada ta nzaku nda ga zeghwi nda ya nda ga zlabá ná, i'i a dza'a mna tsaya wa. Da da dza'a vlatá tsa vli ya ta gwal ya payanaf tsi ta həŋ,» ka'a.

²⁴ Snaŋta tsa pďakwa duhwalha ghwaŋ ya ta tsa gwada ya, ka basanavatá həŋ ta ŋuduf ta tsa zwanamaha his ya. ²⁵ Ka hagadaghatá Yesu ta həŋ, ka'a nda həŋ mantsa: «Nda sna kuni ná, ta gay mghamha ta ghəŋa mnduha ta má mgham mghama taŋ ta ghəŋa taŋ. Gwal dagaladagala guli, ta maray hahəŋ ta mbrakwa taŋ ta ghəŋa taŋ. ²⁶ Ama mantsa ya a nzakwani mataba kaghuni wa. Katək ná, ka ta kumay sani ta nzakway ka mali mataba ghuni ná, nzatani ka kwalva ghuni. ²⁷ Ala, ka dər wa ta kuma nzakway ka mnda kla kəma mataba ghuni ya, nzatani ka vu'a ghuni. ²⁸ Manda va tsaya ná, sa a Zwaŋa mndu ŋa maganata lu ta slna wa. Ama sasa ŋa maganatá slna ta mnduha, ŋa vlatani ta hafani ŋa mbanafá ndəghata mnduha[§],» ka'a.

*Mbambanafta Yesu ta ghulpata mnduha his
Mak 10:46-52*

²⁹ Ta sabə i Yesu nda duhwalhani ma luwa Yeriku, ka sli'aftá dəmgá rutut mistani. ³⁰ Ta nzaku ghulpata mnduha his ta wa tvi. Ka snaŋtá həŋ ta labla Yesu nda ta tsa kə'a, ka dzatá həŋ ta lawlaw. «Mgham, Zwaŋa Dawuda! Tawa ta hidahida ta aŋni,» ka həŋ. ³¹ «Hafwa wa ghuni!» Ka tsa dəmgá ya, ka dawa həŋ. Ama ka sganaghatá tsa ghulpata mnduha ya ta dza lawlaw. «Mgham, Zwaŋa Dawuda! Tawa ta hidahida ta aŋni,» ka həŋ. ³² Ka sladavatá Yesu, ka hgadaghatá tsi ta həŋ. «Nahgani ta kumə kuni ta magaghunata da na?» ka'a nda həŋ. ³³ «Mghama da, gwanəŋnagwana ta iriha ŋni!» ka həŋ nda tsi. ³⁴ Ka ksaŋtá həŋ ta Yesu ka hidahida. Ka kasaŋtá tsi ta iriha

§ 20:28 Ngha ta 26:28, nda 1 Timute. 2:6.

tarj. Ka gi ngharjtá h̄əj ta vli nzidid. Ka laghu h̄əj mista Yesu.

21

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mak 11:1-11, Luk 19:28-40, Yuh 12:12-19

¹ Ta ghwaŋ a i Yesu nda duhwalhani ka ḡhadaghata da luwa Ursalima wu, ndusa h̄əj nda luwa Beslaze tavata ghwá Zaytuŋ*, ka ghunaftá Yesu ta gwal his mataba duhwalhani. ² Ka'a nda h̄əj mantsa: «Lawala da a luwa ta k̄əma ghuni a. Ka ḡhadaghaḡha kuni, dza'a gi slanaghasla kuni hada ta hbatá mana kdih nda zwaŋani. Ka pligidaghata kuni ta h̄əj. ³ Ka mamu mndu ta gwadgaghunata ta gh̄əjani katsi ná, “Mgham ta kumay,” ka kuni da zlghanaftá wani. Dza'a gi zlaghunanzla h̄əj.»

⁴ Kəl tsaya ka nzakway mantsa ná, nda nza kabga ŋa dzanaghatá gh̄əja gwadá ya mna anabi Zakari kazlay:

⁵ «Mnanawamna ta gwal ma luwa Siyuna, wa'a mghama gha ta sagha da kagha, leḡtekw nzakwani katakata, ta sagha ta kdih, ta vuvu'ukwa kdih, ta nzakway ka zwaŋa kdih†,» ka'a.

⁶ Ka sli'aftá tsa duhwalha ya ka laghwi magata manda ya mnanaf Yesu ta h̄əj. ⁷ Ka hlaktá h̄əj ta tsa mana kdih ya nda zwaŋani, ka pghaftá h̄əj ta lgutha tarj ta h̄əj, ka lafi Yesu nzafta tida. ⁸ Ka zlazlatə ndəghata mnduha ta lgutha tarj ta tvi. Sluhwa ŋa sanlaha ta patsay ka pghay ta tvi‡ guli. ⁹ Ka hlə gwal ta k̄əma Yesu nda gwal nda hulani tani ta wi, ka h̄əj mantsa: «Ŋa Zwaŋa Dawuda glaku, ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ta sagha ma

* 21:1 Ngha ta Markus 11:1. † 21:5 Ngha ta Zakari 9:9. ‡ 21:8 Ngha ta 2 Mghamha 9:13.

hga Mgham Lazglafta! Ɔja Lazglafta ta luwa[§] glaku!» ka həŋ.

¹⁰ Manda Ɔhadamta Yesu da luwa Ursalima, ka kƆutá mnduha. «Wa na mndu na tama?» ka həŋ. ¹¹ Ka tsa dámga mistani ya mantša: «Anabi Yesu ta sabi ma luwa Nazaret ta hadíka Galili ya,» ka həŋ.

Lama Yesu da həga Lazglafta

Mak 11:15-19, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22

¹² Ka lami Yesu da həga Lazglafta. Ka ghzligiŋtá tsi ta inda gwal ta tsakala nda gwal ta skway tani ma tsa həga Lazglafta ya. Ka zɓambidiŋtá tsi ta tabəla gwal mbədu, nda vla nzakwa gwal ta dzawaptá ghərbu'. ¹³ Ka'a nda həŋ mantša: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Həga dá ná, həga maga du'a ya kə'a, ka niŋtá kaghuni ka galigha la gənda*.»

¹⁴ Ka gavadaghatá gwal nda ghulpa nda gwal nda raghwa səla taŋ tavatani ma tsa həga Lazglafta ya. Ka mbambanaftá tsi ta həŋ. ¹⁵ Nghay la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi Ɔja Lazglafta, nda gwal tagha zlahu Ɔja mnduha ta tsa mandərmima skwi ta magə Yesu, nda tsa hlawa zwani ma həga Lazglafta kazlay: «Ɔja Zwanja Dawuda glaku!» kə'a ya ná, ka kuzlanaftá tsi ta həŋ ta Ɔduf. ¹⁶ Ka həŋ nda Yesu mantša: «Nda sna ka ta na skwi ta mnə həŋ na ra?» ka həŋ. «Aŋi! Nda sna yu,» ka Yesu nda həŋ. «Ta walaŋ a kuni ta dzajaftá tsa gwadaha ya ma deftera Lazglafta ra? Ka'a na: “Kagha ta payaftá zɓəzlva kagha nda ma wa zwani nda ya nda ma wa zwana vzi'uwa, manda ya kumarŋ ka†,» ka'a.

¹⁷ Ka sli'aftá Yesu ka zlaŋtá həŋ ka saghwi ma tsa luwa ya, ka laghwi da luwa Betani ka hani tsi hada.

§ 21:9 Ngha ta Zabura 118:25-26, Zabura 118:25. * 21:13 Ngha ta Isaya 56:7 nda Irmiya 7:11. † 21:16 Ngha ta Zabura 8:3.

*Ksi'afra Yesu ta sana ghuraf**Mak 11:12-14,20-24*

¹⁸ Gasərdək ta vru Yesu ka dza'a da tsa luwa dagala ya, ka kuzlanafá maya. ¹⁹ Ka nghaná tsi ta fwa sana ghuraf ta wa tvi. Ka lagha tsi distani. Kə'a kə'a ná, sluhwa yeya dze'dze' tida. «Had' ka dza'a walglan̄ta yəglaf̄ta wu,» ka'a nda tsi. Gi hadahada dzun̄ ghwalatá tsa fu ya tsa. ²⁰ Kə'a ká tsa duhwalhani ya nghanata ghwalatá tsa fu ya ná, ka ndərmimi həj nda ndərmima. Ka həj mantsa: «Waka na ghuraf na gi ghwaluta hadahada kay ka na?» ka həj. ²¹ Ka Yesu nda həj mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka zlg hafzlg ha kuni ta Lazglaf̄ta nda n̄duf̄ dgar̄ a kuni ta ghəj dekdek wu ka tsi ná, skwi magana lu ta na ghuraf na yeya a dza'a kuni magay wa: "Ama, sli'af̄sli'a hada ka vzamta ka ta vgha da drəf̄," ka kuni dza'azlay nda ya ghwá ya ná, dza'a magaku manda va tsaya. ²² Inda skwi dza'a dawan̄ta kuni nda zlg hay nda n̄duf̄ nda ma maga du'a ná, dza'a mutsay kuni,» ka'a.

*Wa ta vlan̄tá mbrakwa maga skwiha manda na?**Mak 11:27-33, Luk 20:1-8*

²³ Ka lamə Yesu da həga Lazglaf̄ta ka taghə tsi ta skwi n̄a mnduha. Ka gavadaghata la mali ta ghəj̄a gwal dra skwi n̄a Lazglaf̄ta, nda la galata mndu da dawan̄ta da tsi. «Mutsu ga kagha ta na mbraku ta kəl kagha ka maga na skwiha na na? Wa ta vlaghata na mbraku na?» ka həj. ²⁴ Ka Yesu nda həj mantsa: «Mamu skwi turtuktuk dza'a dawan̄ta yu da kaghuni guli. Ka zlg hidifzlg ha kuni ta wani katsi, dza'a mnaghunamna yu ta vli ta mutsu yu ta na mbraku ta kəl yu ka maga na skwiha na. ²⁵ Wa ta ghunafta Yuhwana n̄a maga batem[‡] na? Lazglaf̄ta re, ari mnduha a na?» ka'a nda həj. Ka laghu hej da dzray mataba hahəj hahəj.

[‡] 21:25 Ngha ta 3:6.

Ka həj mantsa: «“Ka Lazglafta ta ghunafta Yuhwana ka mu,” nu kwal kuni kul zlglafta 6a? ka’a dza’azlay nda amu. ²⁶ Ala, ka “mnduha ta ghunafta” ka mu guli, ta zləjəy mu ta mnduha guli, kabga klafkla həj demdem kazlay: Anabi Yuhwana kə’a.» ²⁷ Ka həj nda Yesu tama mantsa: «Sna a aḥni ka wa ta ghunafta wu,» ka həj. Ka Yesu nda həj guli mantsa: «l’i guli ná, hađ yu ta mnaghunata ka wa ta vlihata na mbraku ta kəl yu ka maga na skwiha na wu,» ka’a.

Gwada ta ghəja zwaniha his

²⁸ Ka Yesu nda həj guli mantsa: «Kinawu ka kaghuni ta ndanay na? Mamu sana mndu his zwanani. Ka’a nda sani taṅtaṅ mantsa: “La ka dza’a ka da maga slna ma vwaha inaba u sagəj,” ka’a nda tsi. ²⁹ “La a yu wu,” ka’a. Tahula tsa, ka ndanglaptá tsi ka sli’afta ka laghwi da vwah. ³⁰ Ka mnanatá dani ta tsa sana zwaṅ ya manda va tsaya guli. “Aray, ta dza’a yu da,” ka’a. Tahula tsa, ka kwalaghuta tsi. ³¹ Wati mataba tsa zwaniha his ya, ta magata skwi ya kumə da taṅ ná?» ka Yesu nda həj. «Tsa taṅtaṅ ya ya,» ka həj. Ka Yesu nda həj tama mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, dza’a tinlaghutinjla gwal tska dzumna nda mi’a hliri ta lami da ga mghama Lazglafta ka kaghuni. ³² Wya saghasa Yuhwana mnda maga batem da kaghuni, ka maraghunatá tsi ta tvi tdukwa, ka kwalaghutá kuni ta zlglafta. Ama ka zlglaftá gwal ta tska dzumna nda mi’a hliri. Kulam nda va tsa nghanṅa ghuni ya tani, mbədanaf a kuni ta nzakwa ghuni ka zlglafta wa,» ka Yesu nda həj.

Mahdihdi ta ghəja gwal ta hva vwaha inabi

Mak 12:1-12, Luk 20:9-19

³³ «Ka mnaghunamna yu ta sana mahdihdi 6a: Mamu sana mndu ta ṅabaftá fwa inabiha ma vwahani. Ka ḡamtá tsi ma muhul. Ka laptá tsi ta ghurum ṅa ditsa yakwani.

Ka baghatá tsi ta vli ɲa nzagata ka nghay[§]. Tahula tsa, ka fanamta tsi ma dzvu ka haya ta gwal hva. Ka sli'afita tsi ka laghwi dista luwa. ³⁴ Magatá fitika daga yakwani, ka ghunafta tsi ta kwalvahani da tsa gwal hva ma tsa vwah ya, ɲa mutsanafta taɲ ta ɲani ma dagata yakwa tsa inabi ya. ³⁵ Ama, ka valaftá tsa gwal hva tsa vwaha inabi ya ta tsa kwalvaha ya. Ka dgaptá hɔɲ nda dga ta sani ka dzata hɔɲ nda dza ta sani. Ka zlɔrtsatá hɔɲ nda zlɔrtsa ta sani. ³⁶ Ka ghunglaftá tsi ta sanlaha ma kwalvahani ka malaghuta mbsaka tsaha taɲtaɲ ya. Ka maganata tsa gwal hva tsa vwah ya ta hahɔɲ guli manava ɲa tsahaya. ³⁷ Kdavaktani, ka ghunɔdanaptá tsi ta hɔɲ ta vɔrdá ɲani ma zwaɲ nda mnay kazlay: Dza'a vlarɲvla hɔɲ ta glaku ta zwaɲa dá kə'a. ³⁸ Na nghay tsa gwal hva fwa inabi ya ta lagha tsa zwaɲ ya, ka hɔɲ mataba taɲ mantsa: "Wana tsa mndu dza'a za hɔga ya kay. Sawa, ka dzata mu! ɲa zay mu ta hɔgani," ka hɔɲ. ³⁹ Ka valaftá hɔɲ tida. Ka tshidiɲta di'ɲ nda tsa vwah ya, ka dzata.

⁴⁰ «Baɗu da saghɔr tsa dani ma inabi ya ní, kinawu kə'a dza'a magay nda tsa gwal hva tsa vwaha inabi ya na?» ka Yesu nda hɔɲ. ⁴¹ «Dza'a pslapsla ta tsa ghwadakha ya, ksarɲta a hɔɲ ka hidáhida wa. ɲa klaftani ta tsa vwaha inabani ya ka fanamta ma dzvu ka haya ta sanlaha ma gwal hva. ɲa vlay tsahaya ɲani nda fitikani ta ɲani mataba dagata yakwa tsa fwa inabi ya,» ka hɔɲ.

⁴² Ka Yesu nda hɔɲ guli mantsa: «Ta walaɲ a kuni ta dzanafta skwi vindaf lu ma defteri ra?

“Tsa pala wudidɲ gwal ba hɔga ya, tsaya ta nuta ka vɔrdá palaka tughwa hɔga.

Tsaya ná, Lazglafta ta dvaftá nzakwani mantsa.

Nda nza ka mazəmzəm ta wa ira amu*.”

§ 21:33 Ngha ta Isaya 5:1-2. * 21:42 Ngha ta Zabura 118:22-23.

⁴³ «Tsaya kəl yu ka mnay ɲa ghuni kazlay: Dza'a klaghukla lu ta ga mghama Lazglafta da kaghuni ɲa vɫaɲtá mndəra mnduha dza'a snanatá gwadani dina kə'a ya. ⁴⁴ [Tsa mndu dza'a zləmbafta ta tsa pala ya, dza'a hurbə hurbə. Ala, ka tsa pala ya ta zləmbanaghatá mndu katsi, dza'a hu'anap hu'a† ɲərdək ta tsa mndu ya.]»

⁴⁵ Na snanata la mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda la Farisa ta tsa mahdihda Yesu ya, ka graftá həɲ kazlay: Ta ghəɲa taɲ ta gwada tsi ta tsa gwada ya, kə'a. ⁴⁶ Ka zbə həɲ ta ksafťá Yesu. Ama ka zləɲaftá həɲ ta dəmga, kabga klafkla dəmga ta Yesu ka anabi.

22

Mahdihdi ta ghəɲa kla makwa

Luk 14:15-24

¹ Ka Yesu mnəɲlanatá həɲ nda mahdihdi mantsa: ² «Ka guram ga mghama Lazglafta nda sana mgham ta payaftá skwa zay ma klay zwaɲani ta makwa. ³ Ka ghwanafťá tsi ta kwalvahani ɲa hagaktá gwal hagaɲ tsi ɲa za tsa skwa zay ya, ama ka kwalaghuta tsahaya ta sagha. ⁴ Ka ghunglafta tsi ta sanlaha ma kwalvaha ɲa dza'a “mnanatá tsa gwal hagaɲ tsi ya nda mnay kazlay: Ndanana ná, ndusa skway zay kə'a. Pslapsla yu ta slaha da, nda rina fisika da nda uwasla nda uwasla, nda paya inda skwi, saghawasa da za skwa zay ma vla kla makwa,” ka'a nda həɲ. ⁵ Ndanəɲ a tsa gwal hagaɲ lu ya wa. Ta laghu ya da vwahani, ta laghu ya da tsakalani, ⁶ ta valafta sanlaha ta tsa kwalvaha ya ka ganaptá iri ta həɲ, ka pslatá həɲ. ⁷ Ka kuzlanafťá tsi ta ɲuduf ta mgham, ka ghunadaptá tsi ta sludzihani zadanatá ta tsa gwal ta pslatá tsa mnduha ya ka drintá luwa taɲ. ⁸ Tahula tsa, ka'a nda kwalvahani mantsa: “Wana nda paya skwa zaya kla makwa. Tsa gwal si hagaɲ

† 21:44 Ngha ta Lukwa 20:18.

lu ya, ran̄ ta həŋ a zay wa. ⁹ Lawala ta madədga tviha, ka hagakta kuni ta inda mndu dza'a guyuŋta kuni da na vla za skwa zay na," ka'a nda həŋ. ¹⁰ Ka sli'af̄ta tsa kwalvahani ya ka laghwi ta tvi. Ka tsakaktá həŋ ta inda mndu ya guyuŋ həŋ. Nda ghwadaka mnduha tani, nda ŋərma mnduha tani, ka ndəghanaf̄tá həga ma tsa vla kla makwa ya.

¹¹ «Ka lamə mgham da nghanaghatá tsa gwal hagak lu ya. Ka nghanj́tá tsi ta sana mndu kul had̄ lguta kla makwa tida. ¹² Ka'a nda tsi mant̄sa: "Ari gra! Waka kagha sami da na həga na kul had̄ lguta kla makwa ta kagha na?" ka'a nda tsi. Sew, sna a tsa mndu ya ta skwi ŋa mnay wa. ¹³ Ka mgham nda kwalvahani mant̄sa: "Habafwa haba ta dzvuhani nda səl̄hani, ka klafta kuni ka wudidiŋta dzibil da grum, ka tawa tsi ta taw, ka hpada sli'ijani* hada," ka'a. ¹⁴ Tsaya tama ná, dagala hagatani, ama ki'a yeya d̄gatani,» ka Yesu sganaghata.

Nda ra ka pla dzumna ŋa mgham Sezar ra?

Mak 12:13-17, Luk 20:20-26

¹⁵ Mbadaka la Farisa ka tskavata ka dzrafta ka həŋ dza'a ksaf̄tá Yesu nda gwada dza'a sabi ma wani. ¹⁶ Ka ghunaf̄tá həŋ ta sanlaha ma duhwalha tan̄ kawadaga nda mnduha Hiridus slanaghatá Yesu. Bhadaghata tan̄, ka həŋ nda Yesu mant̄sa: «Mghama da, nda sna ŋni kazlay: Ta mnay kagha ta kahwathwata kə'a. Skwi ta kumə Lazglafta ta magay mu ta taghə kagha kahwathwata ŋa mnduha. Had̄ kagha ta zləŋa ira mndu wu, kabga gala a kagha nda gala ta mndu wa. ¹⁷ Mnaŋnamna ta ŋa gha ma ndanu. Nda ra re, ari ra a wa'a ka pla dzumna ŋa mgham Sezar na?» ka həŋ.

¹⁸ Tsaw nda sna Yesu ta tsa ghwadaka ndana tan̄ ya. Ka'a nda həŋ mant̄sa: «Tsa madgwirmad̄gwira ghuni ya.

* 22:13 Ngha ta Mata 8:12.

Kabgawu ta kəl kuni ka dzəgha i'i na? ¹⁹ Marihawa tsa kwaḅu ta kəl lu ka pla dzumna ya,» ka'a. Ka klanaktá lu ta tsa kwaḅu† ya. ²⁰ Ka'a nda həŋ mantsa: «Ija wa na fwatu nda hgu ta na kwaḅu na ná,» ka'a. ²¹ «Ija mgham Sezar ya,» ka həŋ. «Ka mantsa tsi ya ní, vlarŋwavla ta mgham Sezar ta ya ta nzakway ka ŋa mgham Sezar. Vlarŋwavla guli ta Lazglafta ta ya nzakway ka ŋa Lazglafta,» ka'a. ²² Snaŋta taŋ ta tsa gwada ya, ka ndərmim həŋ nda ndərmima. Ka zlanavatá həŋ ta Yesu ka laghwa taŋ.

Gwada ta sli'agapta ma mtaku nda hafu

Mak 12:18-27, Luk 20:27-40

²³ Baḁu va tsaya, ka laghala Sadukiya, tsa gwal ta mnay kazlay: Haḁ lu dza'a sli'agapta ma mtaku wu kə'a ya slanaghata Yesu. ²⁴ Ka həŋ nda Yesu mantsa: «Mghama ḁa, ka Musa na: "Ka mtumta mndu ta kul yatá tsi ta zwaŋ katsi, klay zwaŋamani ta tsa wadgani ya ka markwa taŋ ŋa yanatani ta zivir ta tsa zwaŋamani ta mtuta‡ ya," ka'a. ²⁵ Tsaw mamu sana mndu da aŋni ndəfáŋ zwanani. Ka klaftá mali ta marakw, ka mtuta tsi ta yana a lu ta zwaŋ wa. Ka wunanaghatá sagəŋani ta tsa marakw ya. ²⁶ Ka mtutá tsa mahisa zwaŋ ya guli, ya a ta zwaŋ wa. Ka klafta ma hkən, ha ka klafta mandəfáŋ, haḁ ya ta yatá zwaŋ ma həŋ nda tsi wa. ²⁷ Tahula rwuta taŋ demdem, ka mtuta tsa marakw ya guli. ²⁸ Baḁu sli'agapta dza'a sli'agapta gwal nda rwa ma mtaku nda hafu ní, wati dza'a nzakway ka zə'ala tsa marakw ya mataba tsa zwaniha ndəfáŋ ya, ya wya klukla həŋ demdem ka marakw na?» ka həŋ. ²⁹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta nanay kuni ta ghəŋa ghuni, kabga sna a kuni ta skwi nda vinda ma defteri nda ghufa wa. Sna a kuni guli ta mbrakwa Lazglafta wa. ³⁰ Baḁu

† 22:19 Ngha ta Mata 20:2. ‡ 22:24 Ngha ta Zlrafta 38:8, nda Vrafta ta Zlahu 25:5-6.

sli'agapta dza'a sli'agapta lu ma mtaku ná, had lu dza'a kləgəltá vgha ŋa nzakway ka marakw nda zə'al wa. Dza'a nzakway lu ta nzaku tavata Lazglafta manda duhwalha Lazglafta. ³¹ Gwada ta ghəŋa sli'agapta ma mtaku ná, ta dzaŋaf a kuni ma defteri ta tsa gwada Lazglafta ta manay kazlay: ³² I'i Lazglafta Abraham, i'i Lazglafta Izak, i'i Lazglafta Yakubu[§] kə'a ya ra? Lazglafta ná, Lazglafta gwal nda rwa a wu, Lazglafta gwal nda hafu ya,» ka'a. ³³ Snaŋta mnduha ta tsa tagha skwani ya, ka ndərmim həŋ nda ndərmima katakata.

Wati mali mataba zlahuha na?

Mak 12:28-34, Luk 10:25-28

³⁴ Na snaŋta la Farisa kazlay: Hanafha Yesu ta wi ta la Sadukiya kə'a, ka tskavatá həŋ. ³⁵ Lagha sani mataba taŋ ta nzakway ka mndu ta tagha zlahu ŋa mnduha, ka kuma tsanamtá matsavada ta Yesu. Ka'a nda tsi mantša: ³⁶ «Mghama da! Wati mali mataba zlahuha na?» ka'a nda tsi. ³⁷ Ka Yesu nda tsi mantša: «“Dvudva ta Mgham Lazglafta gha nda hyahya ŋudufa gha, nda inda hafa gha, nda inda ndana* gha.” ³⁸ Tsahaya mali mida, tsahaya taŋtaŋa zlahu guli. ³⁹ Mamu mahisani manda tsaya guli: “Dvudva ta sləvda gha manda va ghəŋa gha†” kə'a. ⁴⁰ Inda zlahu Musa, nda inda skwi ta taghə la anabi ná, ta tsa zlahuha‡ his ya sladafta həŋ,» ka'a.

Daway ta ghəŋa i Kristi nda Dawuda

Mak 12:35-37, Luk 20:41-44

⁴¹ Mbadaka la Farisa ka tskavata hada tavata Yesu. Ka Yesu nda həŋ mantša: ⁴² «Kinawu ka kaghuni ta ndanay ta ghəŋa Kristi na? Zwaŋa wa ya na?» ka'a. «Zivra Dawuda ya,» ka həŋ nda tsi. ⁴³ Ka Yesu nda həŋ guli mantša:

§ 22:32 Ngha ta Sabi 3:6, 15-16. * 22:37 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:5.

† 22:39 Ngha ta Zlahu 19:18. ‡ 22:40 Ngha ta 7:12.

«Waka Dawuda mnay nda ma mbrakwa Sulkum nda ghuba kazlay: Mgham kə'a ba? Ya wya ka Dawuda na:

⁴⁴ «Ka Mgham nda Mghama da na:

Sawi nzata nda ga zeghwa da,
ha ka nanafta da ta ghumaha gha ka skwa ta dirlay sɔla gha§”, ka'a.

⁴⁵ «Ka si “Mghama da”, ka Dawuda ta hgay ya ní, waka Kristi dza'a nzakway ka zivrani tama?» ka'a.

⁴⁶ Trid, traptra dər wa ta zlghanaftá wi. Daga badu tsa, had mndu ta walgarnta dawutá vli da tsi wa.

23

Nzakwa la mali ta ghəŋa dina la Yahuda

Mak 12:38-39, Luk 11:43,46, 20:45-46

¹Tahula tsa, ka Yesu nda dɛmga nda ya nda duhwalhani tani mantsa: ² «Dzarjanaghatá gwal tagha zlahu, nda la Farisa na tsi lanaptá zlahu Musa ta mnduha. ³Tsaya tama ná, nda ra ka snanata ghuni ta həŋ, ka magay ghuni ta inda skwi ta mnaghunata həŋ. Nziya nza tsi ná, yaha kuni da magay manda ya ta magə hahəŋ, kabga had hahəŋ ta magay manda va ya ta mnata həŋ wa. ⁴Ta hbaŋhba həŋ ta huzla ndəgaku ka fanaghatá mnduha, ama va a hahəŋ ta ksarnta dər nda wa ndəfiŋa dzva taŋ wa. ⁵Inda slna ta magə həŋ ná, ta magay həŋ ŋa nghan wa ira mnduha. Mantsa ya ná, bərlzəzla ka hahəŋ ta mbaŋhaftá ŋa taŋ ayaha ta funta ta wa bizlbizla kuma, nda ya ta dzvu. Zutut ka həŋ ta zlarntá dzva lguta* taŋ. ⁶Vli nda paya ta kəma ŋa taŋ ta zbay ŋa nzakwa taŋ ma fitika za skwa zay ta badawa. Vli nda paya ta kəma guli ta zbə həŋ ŋa nzakwa taŋ ma həga tagha skwa la Yahuda. ⁷Ta kumay həŋ ta ganaghata mnduha ta zgu ta həŋ ma vla tsakata vgha mnduha, ka hga

§ 22:44 Ngha ta Zabura 110:1. * 23:5 Ngha ta Mbsak 15:38-41.

həŋ ka “maləm.”⁸ Ama kaghuni ya, ma đvaf kuni ta hga kaghuni ka maləm. Turtuktuk Maləma ghuni. Kaghuni ná, la zwanama kuni.⁹ Ma hgə kuni ta mnda səla ta ghəŋa hadik ka “Da” kabga turtuktuk Da ghuni ta nzakway ta luwa.¹⁰ Ma đvaf kuni ta hga kaghuni ka “mali,” kabga turtuktuk Mala ghuni ta nzakway ka Kristi.¹¹ Ka kwalva ghuni ká mali mataba ghuni nzakway.¹² Inda mndu ta kapanaftá ghəŋani ná, dza’a dzaganadza lu. Inda mndu ta hanaganatá ghəŋani guli ná, dza’a kapanafkapa lu,» ka’a.

Đaŋwa ŋa gwal tagha zlahu nda la Farisa

Mak 12:40, Luk 11:39-52, 20:45-47

¹³ «Đaŋwa ŋa ghuni gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Mbađa ka kuni ka hanaftá tgha ga mghama Lazglafta ta mnduha. Lamə a vərđa kaghuni wu, zlanəŋ a kuni ta tvi ta gwal ta kuma lami guli wa.

¹⁴ «Đaŋwa ŋa ghuni gwal tagha zlahu ŋa mnduha nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Kaghuni ta hluguduntá skwa mi’a wadgu. Ka va slriŋtá maga du’a ŋa nghan wa ira mnduha. Tsaya tama dza’a kəl lu ka tsaghunaghatá guma ka malaghutá mbraku†.

¹⁵ «Đaŋwa ŋa ghuni gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Ta wawaku kuni ka ra vli ta drəf nda ya ta hadik ŋa mutsaftá dər mndu turtuk ŋa da dina ghuni. Ka mutsafmutsa kuni, ŋa niŋta ghuni ka mnda nzakway ma duda vu ka malaghutá ŋa ghuni mantša ya mantša ya his.

¹⁶ «Đaŋwa ŋa ghuni gwal nda ghulpa ta kla gwal nda ghulpa. Ka kuni ta mnay tazlay na: “Ka wadawadā mndu ta wadū nda həga Lazglafta ná, bla a tsaya wa. Ama ka wadawadā mndu ta wadū nda dasu ma həga Lazglafta

† 23:14 Ngha ta Markus 12:40.

katsi ná, nda nza tkwe' ka magatani ta skwi wada tsi ɲa magay ya, ka kuni.” ¹⁷ La rghaha, gwal nda ghulpa! Wati mali mida? Mal dasu re, ari mal həga Lazglafta ta nanaftá dasu ka skwi nda ghuḅa ya a ka na? ¹⁸ Ka kuni guli ná, “ka wadawada mndu ta wadu nda gwir ná, bla a tsaya wa. Ama ka wadawada mndu ta wadu nda skwi ya vlarɲ tsi ta Lazglafta ta gwir ná, nda nza tkwe' ka magatani ta tsa skwi wada tsi ɲa magay ya,” ka kuni. ¹⁹ Ghulpata mnduha! Wati mali mida. Skwi ya kəl lu ka mbəhata nda tsi re, ari gwir ta nanaftá skwa mbəhu ka skwi nda ghuḅa ya a ná? ²⁰ Wya tsi, mndu ta wada ta wadu nda gwir ná, wadawada ta wadu nda skwi tida tani. ²¹ Mndu ta wada ta wadu nda həga Lazglafta ná, wadawada ta wadu nda Lazglafta ta nzaku mida ya tani. ²² Mndu ta wada ta wadu nda luwa ná, wadawada ta wadu nda dughurukwa nzakwa Lazglafta, nda Lazglafta ta nzaku‡ tida ya tani.

²³ «Daɲwa ɲa ghuni gwal tagha zlahu ɲa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Ta ɲavaɲa kuni ka vla zaka nidali§, ka zluɲtá mali ma skwi ma zlahu ta nzakway ka nzaku tdukwa, nda maga zdaku, nda nzaku ka ɲərma. Tsahaya skwi ma ɲa magay nda kwal kul zanaptá sanlaha ma skwiha. ²⁴ Gwal ta kla gwal nda ghulpa kuni! Ta dɪzapdiza kuni ta imi ɲa klinɲta miyaunɲ mida, ka laghwa ghuni da ndutá ɲalibwa.

²⁵ «Daɲwa ɲa ghuni gwal tagha zlahu ɲa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Hula leghwa ta sa imi nda hliba ɲa ghuni ta laghwi da mbaziɲta, ama ma hudani, nda ndəgha nda skwa ghala ghuni nda ya nda skwiha zla'owa kuni. ²⁶ La Farisa ghulpata mnduha! Tinɲəl ma ka kuni ghubiɲtá huḁa leghwa nda hliba, kada nzakwa hulani nda ghuḁa.

‡ 23:22 Ngha ta Isaya 66:1, nda Mata 5:34. § 23:23 Ngha ta Zlahu 27:30, nda Vrafta ta Zlahu 14:22.

²⁷ «Dajwa ɲa ghuni gwal tagha zlahu ɲa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Manda kulu ɓap lu ka ɲusliɲ nzakwa ghuni. Ká ka nda dinakwani nda ta hulani, ama nda ma huɗani ná, tskata ghudzifa gwal nda rwa, nda ya nda rwata ɲɔɗak yeya mida. ²⁸ Manda va tsaya kaghuni guli. Ta nghadaghatá mnduha ta kaghuni ná, manda skwi tɗukwa nzakwa ghuni. Ama ta ghɛɲa madgwirmadgwir, nda kwal kul sna gwada da Lazglafta yeya ma kaghuni.

²⁹ «Dajwa ɲa ghuni gwal tagha zlahu ɲa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Ta baba kulu kuni ɲa la anabi, ta pɣha rka kuni ta kula gwal ta snanatá gwada Lazglafta. ³⁰ Ka kuni ta mnay ná, “ka má si mamu aɲni ta fitika dzidziha ɲni ná, ma gwafta a aɲni ta wi nda hɛɲ ka pslatá la anabi wu, ka kuni.” ³¹ Ma tsa mnay ta mnɔ kuni mantsa ya ná, maraɲmara kuni kazlay: Zivra tsa gwal ta zadanatá la anabi ya kuni kɔ’a. ³² Dina tsa, lawa ta kɔma ta kɔma nda maga tsa ghwadaka slna zlaf dzidziha ghuni ya! ³³ Nahadikha! Mndɔra la mupuha! Had wa ghuni ɲa ndapta ma tsa guma nda vu ya wa. ³⁴ Tsaya tama ná, dza’a ghunaghunafghuna yu ta la anabi, nda gwal nda difil da hɛɲ, nda gwal tagha zlahu. Dza’a pslata nda psla kuni ta sanlaha, dza’a zlerɲafta nda zlerɲa kuni ta sanlaha, dza’a slɔvapta nda slɔva kuni ta sanlaha ma hɛga tagha skwa ghuni, dza’a zbirɲzba kuni ta hɛɲ ma inda luwaha, ka giri ɲa taɲ. ³⁵ Tsaya tama, ta ghɛɲa ghuni dza’a vrafta usa gwal tɗukwa psla kuni. Zrafta ta Abel mndu tɗukwa, ha ka sagha ta dzata dza kuni ta Zakari zwaɲa Baraki, ya dza lu ma takataka vli nda ghuɓa ma hɛga Lazglafta nda gwir* ya. ³⁶ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza’a vrafta ta ghɛɲa gwal ta na fitik na inda tsaya,» ka’a.

* 23:35 Ngha ta Zrafta 4:8, nda 2 Krunik 24:20-22.

Gwada Yesu ta ghəŋa Ursalima

Luk 13:34-35

³⁷ «Aya Ursalima! Aya Ursalima! Kagha ta pslatá la anabi, kagha ta pslata nda pala ta gwal ghunadaghagha Lazglafta. Nda kda fitika zban̄ta da ta tskanatá zwana gha manda mana ghatalakw ta tskanatá ndudúkhan̄i ma zlambakhani ya, ama ka kwalaghuta kuni. ³⁸ Ndana tama, zlaghunar̄zla lu ta həga ghuni ka kufik†. ³⁹ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had̄ kuni dza'a nghəglar̄ntá i'i wa, ha ŋa mnay ghuni dazlay kazlay: Tfawi ta ghəŋa mndu ta sagha ma hga Mgham‡ Lazglafta kə'a,» ka'a.

24

Gwada ta ghəŋa tasiŋtá həga Lazglafta

Mak 13:1-2, Luk 21:5-6

¹ Mbada Yesu ka sabi ma həga Lazglafta, ka sli'i. Ka lagha duhwalhani tavatani ŋa maranata batá həga Lazglafta. ² Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nda ngha kuni ta inda ya nzakwani ya ki'e? Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a tasiŋtasa lu ta indani demdem. Had̄ nzugwatá pala sani ta sani, dza'a p̄data wa,» ka'a.

Ma k̄faku k̄dakwa ghəŋa hadik ka sagha

Mak 13:3-13, Luk 21:7-19

³ Ka sli'af̄tá Yesu ka laghwi nzata ta ghwá Zaytuŋ. Ka lagha duhwalhani slanaghata. Ka nzata həŋ nda ghəŋa tar̄ kawadaga nda tsi. Ka dawar̄ntá həŋ da tsi: «Mnar̄namna ka yawu dza'a magakwa tsa skwi ya. Kinawu ka ŋni dza'a snar̄ntá fitik dza'a kəl ka ka sagha, nda fitika k̄dakwa ghəŋa hadik na?» ka həŋ. ⁴ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Dasuwa ka kuni, yaha lu da nanaghunafta. ⁵ Wya nda ndəgha mnduha dza'a klafta hga da ka sagha: "I'i Kristi,"

† 23:38 Ngha ta Irmia 22:5. ‡ 23:39 Ngha ta Zabura 118:26.

ka hən̄ dza'azlay ɲa nanaghata taɲ ta ndəghata mnduha.
⁶ Dza'a nda sna kuni ta gwada ta vulu ma vliha ndusa
 ndusa nda ya ma vliha di'in̄ di'in̄. Dasuwa ka kuni, yaha
 ɲudufa ghuni tdu, kabga nda nza tkwe' ka magakwa inda
 tsa skwiha ya. Ama tsaya a kdakwa ghəɲa hadik wa.
⁷ Dza'a vulay sana luwa ta vulu nda sana luwa. Dza'a
 vulay sana mgham ta vulu nda sana mgham. Dza'a slasla
 maya ma sana vliha. Dza'a gigdavafgigda hadik. ⁸ Inda tsa
 skwiha dza'a magaku ya ná, dza'a nzakway manda zlrakwa
 basa yaku.

Skwi dza'a slanaghatá duhwalha Yesu

Mak 13:14-23, Luk 21:20-24

⁹ «Dza'a vlavla lu ta kaghuni ma dzvu ɲa mnduha,
 ɲa gaghunaptá iri. Dza'a pslapsla lu ta kaghuni guli.
 Dza'a husan̄husa kuni ta inda mndəra mnduha ta ghəɲa
 hadik kabga gwada ta i'i. ¹⁰ Ta ghəɲa tsaya tama, nda
 ndəgha gwal dza'a zlanavatá zlḡhay nda ɲudufa taɲ. Dza'a
 skwapskwa sani ta sani, ta husantá sani ta sani. ¹¹ Nda
 ndəgha ghwadaka anabiha dza'a sagha ɲa nanaghata taɲ
 ta ndəghata mnduha guli. ¹² Ta dza'a sgaku nda sga
 maga ghwadaka skwi, dza'a vyaku nda vya d̄vu ma ɲudufa
 ndəghata sanlaha ma gwal zlḡhay nda ɲuduf. ¹³ Ama
 mndu ta su'af̄ta ha ka lagha ta kdavaktani, dza'a mbaku.
¹⁴ Dza'a mnay lu ɲa mnduha ta ghəɲa hadik demdem ta tsa
 Lfida Gwada ta ghəɲa ga mghama Lazglafta ya, ɲa snant̄a
 gwal kul snant̄á Lazglafta. Tahula tsaya tama, ɲa sagha
 fitika gwada ta kdakwa ghəɲa hadik.

Dza'a ghuyay mnduha ta dan̄wa

Mak 13:14-23, Luk 21:20-24

¹⁵ «Tsaya tama, ka nda ngha kuni ta sana “ghwadaka
 manzakdaway ta vla mbida” manda ya mnə anabi

Daniyel*, fa lu ma vli nda ghuba ya, dina ka saraŋta mndu ta dzaŋay.

¹⁶ «Ma tsa fitik ya, ka hwaya gwal ta hadika Zudiya ta hwaya ta ghwa. ¹⁷ Ka ta ghəŋa həga nda dədəma mndu, yaha ləglami nda ma həga da hla huzla mida, ka hwaya tsi ta hwaya. ¹⁸ Ka ma vwah mndu, yaha da vrəgelta dzagha da hla ləguthani. ¹⁹ Daŋwa taŋ ŋa mi'aha nda hudi nda ya nda mi'aha nda zwaŋ ta ghuva taŋ ma tsa fitik ya. ²⁰ Ka ndəba kuni ta dzvu yaha tsa fitika hwaya ghuni ya da nzakway ma fitika mazlam, nda ya badu sabat, ²¹ kabga dagala ghuya daŋwa dza'a slaku ma tsa fitik ya. Ta walaŋ a mndərga ghuya daŋwa manda tsaya ta slata ka yawu fata ghəŋa hadik wa. Had mndəra tsaya dza'a sləglata† guli wa. ²² Ka má had ka Lazglafta ta htanaktá tsa fitik ya wu, ma had mndu dza'a ndapta wa. Ama kabga gwal ya zabap tsi, ka htanaktá tsi ta tsa fitik ya.

²³ «Ka ka mndu nda kaghuni mantsa: “A! Wana Kristi hadna.” “A! Wa a hada a,” ka'a ná, yaha kuni da tsu'aftha. ²⁴ Ya dza'a sli'agaghasli'a ghwadaka krista nda ghwadaka anabiha, ŋa magay taŋ ta skwa mandərmimiha nda mazənzəmhə katakata ŋa nana mndu, ka ta magaku tsi, nda gwal daŋap Lazglafta tani. ²⁵ Wya mnaghunamna yu ta tseke'luwa.

²⁶ «Ka ka lu nda kaghuni mantsa: “A! Wa a Kristi ta wa mtak kə'a,” yaha kuni da dza'a. “A! Wana difaghuta hadna kə'a,” yaha kuni da zlgħafta. ²⁷ Sagha dza'a sagha Zwaŋa mndu ná, dza'a sagha manda wudakwa luwa nda ma mndəra luwa, ka ranaftá vli kutsuk ma mndəra luwa ya, dza'a nzakwa tsi. ²⁸ Ma vli dər ga mbəla skwi ya ná, hada dza'a tska gugzlum ta vgha.

* 24:15 Ngha ta Daniyel 9:27 nda 11:31 nda 12:11. † 24:21 Ngha ta Daniyel 12:1.

*Dza'a vragavra Zwaṇa mndu**Mak 13:27, Luk 21:25-28*

²⁹ «Gi tahula fitika tsa ghuya daṇwa ya, gi tɔfik dza'a nzata fitik, haɔ tili dza'a tsuwadakgəltá vli wu, dza'a rkaga rka tekwatsa ta luwa, dza'a gigdavafgigda[‡] skwiha nda mbra nda mbra ta luwa. ³⁰ Ma tsaya tama dza'a ngha lu ta saha zwaṇa mndu ta luwa ṇa wahay mnduha ta ghəṇa haɔfik ka wahu, ṇa nghay taṇ ta Zwaṇa mndu ta saha ta luwa ma ghwayak nda inda mbrakwani, nda inda glakwani[§]. ³¹ ṇa ghunaftani ta duhwalha Lazglafta ṇa vyata taṇ ta duli ta taw katakata, ṇa tsakakta taṇ ta gwal ya daḡap tsi ta slərpa luwa fwad, sli'aftani ta mndəra luwa dikw dista luwa*.»

*Tagha skwi ta ghəṇa ghuraf**Mak 13:28-31, Luk 21:29-33*

³² «Mamu skwi ṇa taghay ghuni ma nzakwa ghuraf. Ka nda sta ghuraf ta daɔkudaku sluhwa tida katsi, nda sna kuni kazlay: Ndusa duwiṇ tama kə'a. ³³ Manda va tsaya guli ná, ka nda ngha kuni ta inda tsa skwiha ya, grafwa gra kazlay: Ndusa Zwaṇa mndu, manda skwi ta watgha nzakwani kə'a. ³⁴ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ta sagha tsa skwiha ya ná, rwuta a na mnduha ta na fitik na demdem wa. ³⁵ Dza'a lula luwa nda haɔfik, ama gwada da ná, walaṇta a ta luta wa.»

*Nzawanza hzleya**Mak 13:32-37, Luk 17:26-30,34-36*

³⁶ «Tsa gwada ta ghəṇa fitik ya dza'a magaku tsa skwiha ya, nda ya ka ta wati luwa tsi ya ná, haɔ mndu nda sna wa. Dər duhwalha Lazglafta, dər Zwaṇ, sna a wa. Da

[‡] 24:29 Ngha ta Isaya 13:10, nda 34:4, Izekiyel 32:7, Yuwel 2:10, 3:4. [§] 24:30

Ngha ta Daniyel 7:13. * 24:31 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 30:4, Zakari 2:10, Nehemi 1:9.

turtukwani yeya nda sna. ³⁷ Ma tsa fitik dza'a sagha Zwaŋa mndu ya ná, manda va skwi ta luta ma fitika Nuhu ya dza'a magakwa tsi. ³⁸ Manda va ya ma tsa fitik ma kdaku tsa ima mabudbud' ya dza'a nzakwa tsi, laghula mnduha da hamtá ghəŋ ma za skwi, nda ya ma sasaku. Laghula həŋ da hamtá ghəŋ ma kla makwa, nda valantá kwagha taŋ ŋa zə'al, ha ka sagha fitik kəl Nuhu ka lamə da kwambalu†. ³⁹ Had sana skwi ndanaŋ həŋ wu, ha ka sagha ima mabudbud' hlaghatá həŋ demdem‡. Bađu tsa fitik dza'a sagha Zwaŋa mndu ya ná, manda va tsaya dza'a magakwa tsi. ⁴⁰ Ma tsa fitik ya, ta maga slna mnduha his ma vwah, ŋa klanaghutá sani ka zlanavata sani. ⁴¹ Mi'aha his ta hu'u ta buna, ŋa klanaghuta sani ka zlanavata sani. ⁴² Ka si mantsa tsi, nzawanza hzleŋa, kabga sna a kuni ta tsa fitik dza'a kəl mghama ghuni ka sagha ya wa. ⁴³ Wya skwi dīna ŋa snarŋta ghuni: Ka má nda sna daŋahəga ta fitik má dza'a lamə ghali da həgani ná, má dza'a nzanza hzleŋa, má zlanata a ta ghali ka lamani da həgani wa. ⁴⁴ Tsaya tama ná, nzawanza kaghuni guli nda payatá vgha, kabga ma tsa fitik kul faftá kuni ta ghəŋ ya, dza'a sagha Zwaŋa mndu.

ŋərma kwalva ya nda hida

Luk 12:41-48

⁴⁵ «Wa na ŋərma kwalva nda hida fanam daŋahəgani ma dzvu ta inda gwal ksanata slna, ŋa nghaptani ka həŋ ka dgayni ta skwa zay ŋa taŋ nda fitikani na na? ⁴⁶ Rfu ŋa tsa kwalva dza'a sagha daŋahəgani slanaghata ta magaymagay ta tsa slna ya. ⁴⁷ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a fanamfa daŋahəgani ta inda gadghəlani ma dzvu. ⁴⁸ Ala, ka ghwadaka kwalva tsi, “saghata a daŋahəga da misimmisim wu” ka'a dza'azlay ma ghəŋani, ⁴⁹ ŋa liŋtani ta psła grahani ta ksə həŋ slna ka skwa turtuk. ŋa

† 24:38 Ngha ta Zlrafta 6:9—7:6. ‡ 24:39 Ngha ta Zlrafta 7:7-24.

laghwani zazakwani, ka sasakwani kawadaga nda gwal ghwayaku. ⁵⁰ Nda sagha danahəgani slanaghata dluk ma fitik kul faftá tsi ta ghəŋ, nda ya ka ta wati luwa tsi, sna a wa. ⁵¹ Dza'a dgapdga danahəgani, ɲa tsanaghatani ta guma kawadaga nda la ghwadak, ɲa taway tsa kwalva ya ta taw, ka hpada sli'ɲani[§] hada,» ka'a.

25

Gwada ta ghəŋja ku'aha ghwanj

¹ «Ma tsa fitik ya, dza'a gray lu ta ga mghama Lazglafta nda sana ku'aha ghwanj ta klaftá pitirla taŋ ka dza'a da gəma zwanja midzi. ² Mataba taŋ, hutaf gwal kul hidaku, hutaf gwal nda hida. ³ Ta klafta tsa ku'aha kul hidaku ya ta pitirla taŋ ná, tana a həŋ ta rdi ɲa sɣay da tsa pitirla taŋ ya wa. ⁴ Ama tsa ku'aha nda hida ya, tana'atá hahəŋ ta rdi ma hwarak ɲa sɣay da ɲa taŋ. ⁵ Ka gərdatá zwanja midzi ka sagha misimmisim. Ka zuŋur hani ta həŋ, ka pslatá hani ta həŋ demdem.

⁶ «Ma takala tama, ka gugudatá lu: “Wa'a zwanja midzi kay ta sagha! Lawala da gmay,” ka lu. ⁷ Ka sli'avatá tsa ku'aha ya demdem ta hani, ka sganaghatá vu ma pitirla taŋ. ⁸ Ka tsa ku'aha kul hidaku ya nda tsaha nda hida ya mantša: “Taŋnafwata ta na rda ghuni na, wana na ɲa ɲni ma pitirla na ta mtaku,” ka həŋ. ⁹ Ka tsaha nda hida ya mantša: “Kay! Slaghwa a ka dɣay mu wa, lawala da gwal ta dzawapta, ka skwakta kuni ta ɲa ghuni,” ka həŋ. ¹⁰ Ta laghu hahəŋ da skwa rdi ya ná, ta bhagaghatá zwanja midzi. Ka lamə tsaha nda hba vgha taŋ ya kawadaga nda tsi da həga kla makwa, ka hawutá lu ta tgha. ¹¹ Bats nzda tama, ka vraktá tsa ku'aha ya. Ka həŋ mantša: “Mghama da, mghama da! Gunarɲaguna ta watgha,” ka həŋ. ¹² Ka'a

§ 24:51 Ngha ta Mata 8:12.

nda hən mantsa: “Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, sna a yu ta kaghuni wu,” » ka’a. ¹³ Ka Yesu sganaghata mantsa: «Nzawanza hzleŋa, kabga sna a kuni ta tsa fitik ya, ka ta wati luwa tsi wu,» ka’a.

Gwada Yesu ta ghəŋa kwalvaha hkən

Luk 19:11-27

¹⁴ «Manda va tsaya ná, dza’a gray lu ta ga mghama Lazglafta nda sana mndu ma sli’ani dista luwa, ka hagaftá tsi ta kwalvahani, ka dganaftá tsi ta gadghəlani ta hən ma dzvu. ¹⁵ Ka klaftá tsi ta talaŋ* hutaf, ka vlaŋtá sani. His kə’a klafta ka vlaŋtá sani. Pal kə’a klafta guli ka vlaŋtá mahkənani. Tafta mbrakwa taŋ kə’a dganaftá hən. Ka sli’aftá tsi ka laghwi. ¹⁶ Ka gi sli’afta tsa ta zlglaftá talaŋ hutaf ya da tsakala nda tsi, ka zanaghatá tsi ta ndeli ka talaŋ hutaf guli. ¹⁷ Ka sli’aftá tsa ta zlglaftá talaŋ his ya guli ka laghwi da tsakala, ka zanaghatá tsi ta ndeli ka talaŋ his guli. ¹⁸ Tsa ta zlglaftá talaŋ turtuk ya, ka laghu tsi da lapta ghurum ma hadik, ka difanatá tsa tseda danahəgani ya.

¹⁹ «Nzdavanzdá lu katakata tama, ka vraktá danahəga tsa kwalvaha ya dzagha. Ka daw tsi da hən ta skwi maga hən nda tsa tsedani ya. ²⁰ Ka lagha tsa ta zlglafta talaŋ hutaf ya, ka kladanaghata nda talaŋ hutaf guli. Ka’a mantsa: “Mghama dá, talaŋ hutaf vliha ka, wana zanaghata yu ta ndeli ka talaŋ hutaf guli,” ka’a. ²¹ Ka danahəgani nda tsi mantsa: “Dina tsa, nərma kwalva ka! Manda va tsa nzakwa gha ka nərma mndu ma skwi kwitikw ya, ta vlaghavla yu ta skwi dagala. Saghusa gha da rfu kawadaga nda i’i,” ka’a. ²² Ka lagha tsa ta zlglaftá talaŋ his ya guli, ka kladanaghata nda sana talaŋ his. Ka’a mantsa: “Mghama dá, talaŋ his vliha ka, wana zanaghata

* ^{25:15} Talaŋ: Tsaya tsedi ta klaftá zlibi hutaf.

yu ta ndeli ka talarj his guli,” ka’a. ²³ Ka darjahəgani nda tsi mantsa: “Dina tsa, nərma kwalva ka. Manda va tsa nzakwa gha ka nərmani ma skwi kwitikw ya, ta vlaghavla yu ta skwi dagala guli. Saghusa gha da rfu kawadaga nda i’i,” ka’a. ²⁴ Tahula tsa, ka lagha tsa ta zlgħafta talarj turtuk ya guli. Ka’a mantsa: “Mghama da, nda sna yu kazlay: Nda bla gwada ta kagha kə’a. Ta ts kay ka ta skwi ta vwah ma vli kul sləgadata ka. Ta hlay ka guli ta skwi ma vli kul vihanjtá ka. ²⁵ Ka zlənjáftá yu ta zlənj, ka laghu yu da dífanatá tsa talarja gha ya ma hadik. Wana tsi, kla ta skwa gha,” ka’a. ²⁶ Ka darjahəgani nda tsi mantsa: “Kagha ná, ghwadaka kwalva ka, yadi. Ka si nda sna ka kazlay: Ta ts kay yu ta skwi ta vwah ma vli kul sləgadatá yu, ta hlay yu ta skwi ma vli kul vihanjtá yu kə’a ya ní, ²⁷ má fafa ka ta tsa tseda da ya ma banjki†, ma na vragaghata da na ná, má saghasa yu da kla skwa da nda imi ta ghənjani. ²⁸ Kləgadanaghwakla ta tsa talarj ya, ka gwanavata kuni ta tsa nda talarj ghwanj ya,” ka’a.

²⁹ «Mantsa ya ná, nja mndu mamu tsi da tsi, ta sganaghata lu ta skwi nja nzakwani dagala da tsi. Ama mndu ya kul had tsi da tsi ya, kləgadanaghutá va tsa kwitikwatani da tsi ya. ³⁰ Klafwa kla ta tsa ghwadaka kwalva ya ka wudidinjta kuni dzibil da grum, ka dza’a tsi taw, ka hpada tsi ta sli’ijani‡ hada,» ka’a.

Dza’a sasa Zwanja mndu da tsa guma

³¹ «Badu sagha dza’a sagha Zwanja mndu ma glakwani kawadaga nda inda duhwalha Lazgláfta ná, dza’a nzafnza ta dughurukwa glakwani. ³² Dza’a ts kanatska lu ta inda mndəra mnduha ta ghənja hadik ta kəmani, nja dganatani ta sanlaha nda sanlaha manda ya ta dganata mnda ngha

† 25:27 Banjki: Tsaya vla pgha tseda mnduha ma luwa. ‡ 25:30 Ngha ta Mata 8:12.

rini ta tuwak nda gu ya. ³³ Ɔa pghatani ta tuwak nda ga zeghwani, pghaha ta gu nda ga zlabani. ³⁴ Ka mgham dza'azlay nda tsaha nda ga zeghwani ya mantsa: "Saghawasa, kaghuni gwal tfanagha Da da ta wi ya. Tsu'awa tsu'a, ta za mgham ya payaghunaf Lazglafta daga ma zrafta ghəŋa hadik ya. ³⁵ Ma fitika dzay maya ta i'i, vlihavla kuni ta skwa zay. Ma fitika dzay ndala ta i'i, tidiftá kuni ta imi ŋa say. Nzanza yu ka matbay, ka tsu'aftá kuni ta i'i. ³⁶ Ma nzakwa da ka fərđi'u, sudidiva suda kuni ta lgut. Ma nzakwa da kul dughwanaku, nghapngaha kuni ka i'i. Ma nzakwa da ma gamak, nghadighangha kuni," ka'a. ³⁷ Ka tsa gwal ta snatá gwada Lazglafta ya dza'azlay mantsa: "Yawu nghanja ŋni ta kagha ta dzə maya, ka vlaghatá ŋni ta skwa zay? Yawu nghanja ŋni ta kagha ta dzə ndala, ka taghaftá ŋni ta imi ŋa say? ³⁸ Yawu nghanja ŋni ta kagha ka matbay, ka tsu'aftá ŋni ta kagha? Yawu nghanja ŋni ta kagha ka fərđi'u ka sudavaghatá ŋni ta lgut? ³⁹ Yawu nghanja ŋni ta kagha kul dughwanaku? Yawu nghanja ŋni ta kagha ma gamak ka lagha ŋni nghaghata?" ka həŋ ⁴⁰ Ka Mgham dza'azlay mantsa: "Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, inda fitik ya maga kuni ta tsa skwiha ya ŋa zwanama da gwal ya nda hta katakata ya ná, magihatá i'i kuni nda tsa."

⁴¹ «Tahula tsa, ka'a dza'azlay nda tsa gwal nda ga zlabani ya mantsa: "Laghwala tavata i'i, kaghuni gwal ksi'af Lazglafta. Lawala da həga vu ya ŋa kdekeden, payaf lu ŋa i halaway nda duhwalhani. ⁴² Ma fitika dzay maya ta i'i, vliha a kuni ta skwa zay wa. Ma fitika dzay ndala ta i'i, tidif a kuni ta imi ŋa say wa. ⁴³ Nzanza yu ka matbay, tsu'af a kuni ta i'i wa. Ma nzakwa da ka fərđi'u, sudidiva a kuni ta lgut wa. Ma nzakwa da kul dughwanaku nda ya ma nzakwa da ma gamak guli, nghadigha a kuni wu," ka'a. ⁴⁴ Ka həŋ dza'azlay guli na: "Mghama da, yawu nghanja

ɲni ta kagha ta dzə maya? Yawu nghanɲa ɲni ta kagha ta dzə ndala? Yawu nzata ka ka matbay? Yawu nghanɲa ɲni ta kagha ka fərđi'u? Yawu nghanɲa ɲni ta kagha kul dughwanaku? Yawu nghanɲa ɲni ta kagha ma gamak kul kataghata ɲni na?" ka həɲ. ⁴⁵ Ka Mgham dza'azlay nda həɲ mantsa: "Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, inda fitik ya kul maganata kuni ta tsa skwiha ya ɲa gwal ya nda hta katakata ya, ɲa da kwalaghuta kuni ta magay nda tsaya." ⁴⁶ ɲa sli'a tsaha ya da vla ghuya daɲwa ɲa kdekedzeɲ, ta sli'i gwal ta snatá gwadá Lazglafta da vla hafu ɲa kdekedzeɲ§ guli,» ka'a.

26

Dzrawi ɲa dzatá Yesu

Mak 14:1-2, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53

¹ Manda kdiɲta Yesu ta inda tsa gwadaha ya, ka'a nda duhwalhani mantsa: ² «Nda sna kuni kazlay: Ta his fitik ka skala Pak kə'a, ɲa vlatá Zwaɲa mndu ɲa zləɲafta,» ka'a.

³ Ka tskavatá la mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda la galata mndu mataba mnduha ma daba həga ga mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta ta hgə lu Kayifa ya. ⁴ Ka dzraftá həɲ ta ksafatá Yesu ma difa ma difa ɲa dzata. ⁵ Ama ka həɲ mantsa: «Yaha da nzakway badu fitika skala Pak tama, kabga yaha da sli'anaftá ɲudufa mnduha,» ka həɲ.

Pghəganata sana marakw ta rđi ta Yesu ma ghəɲ

Mak 14:3-9, Yuh 12:1-8

⁶ Ta nzaku Yesu ma həga ga Simuɲ, sana mndu nda rđa mndu tida ma luwa Betani, ⁷ ta za skwa zay həɲ, ka lagha sana marakw tavata Yesu nda klatá hwaraka albastra nda ndəghatani nda urđi ya nda bla dzvani. Ka pghəganatá

§ 25:46 Ngha ta Daniyel 12:2.

tsi ma ghəj. ⁸ Nghay duhwalhani ta tsa skwi ta magə tsa marakw ya, zdəgana a ta həj wa. «Kabgawu ta kəl lu ka badza skwi manda na na? ⁹ Skwi ma ɲa skwapta na urdi na ka tse di dagala, ka daganafá la ka pđu ná,» ka həj. ¹⁰ Snaɲta Yesu ta tsa gwada taɲ ya, ka'a nda həj mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ghuya daɲwa ɲa na marakw na na? Dina skwi magiha tsi ta i'i. ¹¹ Kawadaga a kaghuni* nda la ka pđu inda fitik wu ra? Ama i'i ná, gdavata a yu kawadaga nda kaghuni inda fitik wa. ¹² Nana pghata urdi pghidigha tsi na ná, paya i'i ɲa dza'a da kulu† ya. ¹³ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma inda vli dza'a mnə lu ta na Lfida Gwada na ta ghəɲa hadik tender ná, dza'a gdagda lu ta rusa skwi maga na marakw na ɲa havay,» ka'a.

Kurata Zudas ta dza'a skwaptá Yesu

Mak 14:10-11, Luk 22:3-6

¹⁴ Ka gi sli'afɛa sani mataba duhwalhani ta hgə lu ka Zudas Iskaryut, ka laghwi slanaghata la mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta. ¹⁵ Ka'a nda həj mantsa: «Nu dza'a vli hata kuni ka vlaghunavla yu ta Yesu na?» ka'a. Ka vlaɲtá həj ta suley hkən mbsak.‡ ¹⁶ Daga ma tsa fitik ya, ka zbə tsi ta tvi ya nda ra ɲa vlatani ta Yesu.

Payafɛa Yesu ta skwa zaya skala Pak

Mak 14:12-21, Luk 22:7-14,21-23, Yuh 13:21-30

¹⁷ Bađu taɲtaɲa fitika skala buradi kul haf is mida, ka duhwalhani nda Yesu mantsa: «Ga ta kuma ka ta payaghafta ɲni ta vla skwa zaya skala Pak na?» ka həj. ¹⁸ Ka'a nda həj mantsa: «Lawala da huđa luwa, ka lagha kuni da sana mndu. Ka kuni dza'azlay nda tsi na: “Wana ndusakndusa fitika da, ga ghuni dza'a za yu ta skwa skala

* 26:11 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 15:11. † 26:12 Ngha ta Markus 14:8.

‡ 26:15 Ngha ta Zakari 11:12.

Pak kawadaga nda duhwalha da, ka Mghama r̄ni, ka kuni dza'azlay,"» ka'a. ¹⁹ Ka laghu duhwalhani magata manda va ya mnana Yesu ta h̄əŋ. Ka payaftá h̄əŋ ta skwa zaya skala Pak.

Mamu sani ma kaghuni dza'a skwaptá i'i, ka Yesu

²⁰ Gahawani, ka nzata Yesu kawadaga nda duhwalhani ghwanp̄d̄ə his ka za skwa zay. ²¹ Ta zə h̄əŋ ta tsa skwa zay ya, ka'a mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mamu sani mataba ghuni dza'a vlatá i'i ma dzva mnduha,» ka'a nda h̄əŋ. ²² Rmasas ka vgha inda taŋ. «I'i a wu su'u ní Mghama da! I'i a wa su'u ní Mghama da!» ka inda hah̄əŋ. ²³ Ka'a nda h̄əŋ mantsa: «Tsa mndu tsghada r̄ni da hliba[§] ka guram nda tsi ya, tsa mndu ya dza'a vlatá i'i ma dzva mnduha. ²⁴ Dza'a laghulani Zwaŋa mndu manda ya nda vinda ma gwada Lazglafta ta gh̄əŋani*. Ama danwa ŋa mndu dza'a vlatá Zwaŋa mndu ma dzvu ŋa mnduha. Ta dran ya má kwal lu kul yatá tsa mndu ya,» ka'a. ²⁵ Ka Zudas dza'a vlata ma dzva mnduha ya guli mantsa: «Ari i'i a ní Mghama da?» ka'a. «Manda va ya mna kagha nda wa gha,» ka Yesu nda tsi.

Skwa zay na slu'uvgha da, ka Yesu

Mak 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kwa 11:23-25

²⁶ Ta za skwa zay h̄əŋ, ka klafta Yesu ta buradi. Tahula rfanaghatani ta Lazglafta, ka blanaptá tsi ka vlan̄tá duhwalhani. Ka'a mantsa: «Zlghawazlgha ka za kuni. Nanana ná, slu'uvgha da ya,» ka'a. ²⁷ Ka klafta tsi ta leghwa ima inabi guli. Tahula rfanaghatani ta Lazglafta, ka vlan̄tá tsi ta h̄əŋ. Ka'a mantsa: «Sasa'awasasa kaghuni demdem, ²⁸ kabga nanana ná, usa da ya, usa slərba zughu[†] dza'a pghin̄ta lu ŋa pla dmakwa ndəghata mndu. ²⁹ Ka yu ta

§ 26:23 Ngha ta Markus 14:20. * 26:24 Ngha ta Zabura 22:2-19, nda Isaya

53. † 26:28 Ngha ta Sabi 24:8, nda Irmiya 31:31-34.

mnaghunata ná, had yu dza'a səglantá na ima inabi na wu, ha ka sagha fitik ya dza'a kəl yu ka səgəltá lfidani kawadaga nda kaghuni ma ga mghama Da da,» ka'a.

Dza'a zlidivazla ka, ka Yesu nda Piyer

Mak 14:27-31, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38

³⁰ Tahula fafanafta taŋ ta laha skala Pak, ka laghu həŋ ta ghwá Zaytuŋ. ³¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta na rvidik gita'una, dza'a hwayaghuhwaya kuni ka zlihata. Ka lu vindafta ma defteri Lazglafta na:

Dza'a dzadza lu ta mnda ngha tuwak,

ŋa gazlata tuwakha demdem ta bra‡. ³² Ama tahula sli'agapta da ma mtaku, dza'a tiŋlaghutiŋla yu ta bhata ma Galili ka kaghuni,» ka'a.

³³ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Dər ma dza'a hwayaghuhwaya lamndu ka zlavaghata ná, had i'i dza'a walaŋta hwayaghuta ka zlavaghata wu,» ka'a. ³⁴ «Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ta va na rvidik gita u na, ma kdaku vazak ka wahata, dza'a mnamna ka hkən səla kazlay: Sna a yu ta na mndu na wu kə'a,» ka Yesu nda tsi. ³⁵ «Dər ŋa mtuta da kawadaga nda kagha tsi, had yu dza'a mnay kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a wu,» ka Piyer. Manda va tsaya ka inda sanlaha ma duhwalhani mnata guli.

Maga du'a Yesu ma Getsemene

Mak 14:32-42, Luk 22:39-46

³⁶ Ma va tsaya, ka bhadaghatá i Yesu nda duhwalhani da sana vli ta hgə lu ka Getsemene. Ka'a nda duhwalhani mantsa: «Nzawanza hadna ta labə yu da maga du'a hada a,» ka'a.

³⁷ Ka klana'ata tsi i Piyer nda tsa zwana Zebedi his ya mistani. Ka tdata ŋudufani ka ksay ka zləŋ. ³⁸ Ka'a nda həŋ tama mantsa: «Tdatda ŋudufa da manda skwi dza'a

‡ 26:31 Ngha ta Zakari 13:7.

dzihata. Nzawanza hadna, ka nzata kuni ndiri kawadaga nda i'i,» ka'a. ³⁹ Zadaptani daw' ta kōma, ka zləmbatá tsi ka mbumba, ka maga du'a. Ka'a mantsa: «Da dá, ka ta magaku tsi, di'injindi'inja ta na leghwa ghuya dāŋwa na nda i'i. Nziya nza tsi ná, manda ya ta kumə i'i a wu, manda ya ta kumə kagha,» ka'a.

⁴⁰ Ka sli'aftha tsi ka vradaghata slanaghatá duhwalhani, pslapsla hani ta həŋ. Ka'a nda Piyer mantsa: «Trapta ghuni ta nzata ndiri kawadaga nda i'i dər ka awa turtuk tsa ra? ⁴¹ Nzawanza ndiri ka ndəba kuni ta dzvu, kada ŋaŋta kuni ta skwi dza'a dzəghaghunata. Ta kumay kuni ta maga skwi dina mndani, ama had mbrakwa slu'uvgha ghuni wu,» ka'a.

⁴² Ka zəgladaptá tsi daw' ka mahis, ka ndəbəgəltá dzvu, ka'a mantsa: «Da dá, ka va a ka ta di'inghuta na leghwa ghuya dāŋwa na nda i'i wu katsi, ka nda nza tsi ŋa say dá ná, ka maga tsi manda ya kumaŋ ka,» ka'a.

⁴³ Ka vrəglagaghatá tsi ka sləglanaghatá həŋ ta hani, nda ghərba həŋ da hani.

⁴⁴ Ka zləglantá tsi ta həŋ ka zəgladapta daw', ka ndəbəgəltá tsi ta dzvu ka ma hkən, ka vrəglintá tsi ta va tsa gwadaha mna tsi ya. ⁴⁵ Ka vrəgladaghatá tsi da tsa duhwalhani ya, ka'a nda həŋ mantsa: «Tata hana ghuni kuni ta mbi'a vgha ghuni ba? Daswa ka kuni tama tsa, wana nda maga fitik dza'a kəl lu ka vlata Zwaŋa mndu ma dzva gwal dmaku. ⁴⁶ Sli'afwasli'a mbadma. Wa'a tsa mndu ta vlatá i'i ŋa dzata ya ta sagha,» ka'a.

Ksaftá Yesu ŋa dza'a dzata

Mak 14:43-50, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12

⁴⁷ Tata tsa gwada ya i Yesu, nda bhakta Zudas ta nzakway tekw mataba duhwalha ghwanjpdə his ya. Kawadaga həŋ nda ndəghata mnduha nda kafay nda kafay, nda sarak nda sarak, ghunaf la mali ta ghəŋa gwal dra

skwi ɲa Lazglafta nda la galata mndu mataba mnduha. ⁴⁸ Mnanafmna Yuda ta nzakway dza'a vlata ya kə'a dza'a magay nda tsi, ta həŋ. «Tsa mndu dza'a yu brusata ya ná, ya vani tsaya, ka ksa kuni.» ⁴⁹ Na gi ndusadaghatani tavata Yesu, ka'a mantsa: «Zgu tsa ɲa gha Mghama da,» ka'a ka gi brusay. ⁵⁰ «Gra da, maga ta skwi sagha ka magay,» ka Yesu nda tsi.

Ka gi sli'adaghata tsa mnduha ya, ka pghaftá vgha tida ka ksaf. ⁵¹ Gi fay, tshagaptsha sani ma duhwalha Yesu ta kafayani, gi tay, tsaghuta sləmɲəŋa[§] sani ma kwalva mali ta ghəŋa gwal dra skwi ɲa Lazglafta. ⁵² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Vradanamvra ta kafaya gha da kupakani. Inda gwal ta kla huzla vulu ná, tsa huzla vulu ya dza'a zadana ta həŋ guli. ⁵³ Ka kagha ta gray ná, laviŋ a yu ta hgaŋta Da da, ɲa gi ghunigihatani ta bra sludza duhwalha Lazglafta ta malaghuta ghwaŋpɔdə his ra? ⁵⁴ Kinawu tama dza'a nzakwa dzata ghəŋa skwi ya nda vinda ma deftera Lazglafta ta mnay kazlay: Mantsa ya dza'a magakwa tsi kə'a ya?» ka'a.

⁵⁵ Ma va tsa fitik ya, ka Yesu nda tsa mnduha ya mantsa: «Nya ɲa sagha ghuni da ksa i'i nda kafay nda kafay, nda sarak nda sarak, manda skwi ɲa ksa gənda na? Inda fitik yu ta nzaku kawadaga nda kaghuni ta tagha skwi ma həga Lazglafta, ksaf a kuni ta i'i wa. ⁵⁶ Kəl na skwiha na ka magaku ná, nda nza ɲa dzanaghata ghəŋa skwi ya vindaf la anabi ma deftera Lazglafta,» ka'a. Ka gi hwayaghutá* inda duhwalha Yesu krawats ka zlanavata.

Yesu ta kəma guma

Mak 14:53-65, Luk 22:54-55,63-71, Yuh 18:13-14,19-24

⁵⁷ Ka klaghatá tsa gwal ta ksaf ya ta Yesu da mali ta ghəŋa gwal dra skwi ɲa Lazglafta ta nzakway ka Kayifa,

§ 26:51 Ngha ta Yuhwana 18:26. * 26:56 Ngha ta 26:31.

ma vla tskatá vgha gwal tagha zlahu ña mnduha nda la galata mndu ya tani. ⁵⁸ Mbadaka Piyer ka dza'a ta hulani ta hulani, ha ka lami da daba hëga ga tsa mali ta ghëña gwal dra skwi ña Lazglafta ya. Ka nzamtá tsi mataba la kwalva ka nghay ka kinawu kdavaktani.

⁵⁹ Ka zbə la mali ta ghëña gwal dra skwi ña Lazglafta, nda inda gwal tsa guma, ta tsanavatá ghwadaka gwada ta Yesu prək ka dzata. ⁶⁰ Trid, mutsaf a hëñ wa. Añ mndani, nda ndəgha tsakalawiha ya hladagha† lu. Ma kdavaktani, ka lagha sana mnduha his da mnay: ⁶¹ Ka na mndu na ná, laviñlava yu ta tasiñtá na hëga Lazglafta na, ka bəgladafta da badu mahkən‡, ka'a. ⁶² Ka sli'afra mali ta ghëña gwal dra skwi ña Lazglafta, ka'a nda Yesu mantša: «Zlgha a ka ta wani ra? Nu ta mnə na mnduha na ta kagha na na?» ka'a. ⁶³ Pslaf a Yesu ta wani wa. Ka mali ta ghëña gwal dra skwi ña Lazglafta nda tsi mantša: «Nda hëga Lazglafta nda hafu mida, ta dawa yu da kagha, zlghidifzlgħa ta wani. Kagha Kristi ta nzakway ka Zwaña Lazglafta ra?» ka'a. ⁶⁴ Ka Yesu nda tsi mantša: «Manda va ya mna kagha nda wa għa. Ka yu ta sgaghunaghata ta ghëñani ná, daga ndanana, dza'a nda ngha kuni ta Zwaña mndu ta nzaku nda ga zegħwa Lazglafta ta mbruta, dza'a nda ngha kuni ta sahani ma kusay ta luwa§ guli,» ka'a.

⁶⁵ Lagħa tsa mali ta ghëña gwal dra skwi ya ka kuhintá lğut ta vghani. Ka'a mantša: «Ya wana kwara ta kwarakwara ta ghëña Lazglafta. Mndəra wati gwada ya ta psəgəлта mu, ya wana nda sna sləməña ghuni ta kwarakwara ya kwara tsi na? ⁶⁶ Kinawu ka kaghuni ta gray na?» ka'a. «Nda ra ka dzata* na mndu na,» ka hëñ hlafta wi.

† 26:60 Ngha ta Zabura 27:12, nda 35:11. ‡ 26:61 Ngha ta Yuhwana 2:19.

§ 26:64 Ngha ta Zabura 110:1 nda Daniyel 7:13. * 26:66 Ngha ta Zlahu 24:16.

⁶⁷ Ka gi tafə həŋ ta sərdək ma kuma ŋa Yesu, ka dəŋəzl sanlaha, ta dgharu† ya laha. ⁶⁸ «Ka si Kristi ka ná, tsatsaftsatsa ka waya ta dza kagha,» ka həŋ.

Wadutá vla Piyer

Mak 14:66-72, Luk 22:56-62, Yuh 18:25-27

⁶⁹ Ma tsa fitik ya, ta nzaku Piyer ma bli ma dāba tsa həga ya. Ka lagha sana kwalva ka marakw slanaghata. «Kagha guli ná, si ka kawadaga kagha nda tsa Yesu mnda la Galili ya,» ka'a nda tsi. ⁷⁰ Əŋ, ya'! «Sna a yu ta skwi ta kumə ka ta mnay wu,» ka'a ta kəma mnduha demdem.

⁷¹ Tahula tsa, ka sli'aftha tsi ka nzata ma dzuguva watgha. Ka nghanjá sana kwalva ka marakw guli. «Si ka kawadaga na mndu na nda Yesu mnda la Nazaret,» ka'a nda tsa gwal hada ya. ⁷² Əŋ, ya'! «Sna a yu ta tsa mndu ya wu,» ka'a ka wadgəлта.

⁷³ Bats nzda, ka gavanavatá tsa gwal ma tsa vli ya ta Piyer, ka həŋ nda tsi mantša: «Dər ki tsi, tekw kagha mataba tsa mnduha ya, ta tsatsaku ta lwa gha,» ka həŋ nda tsi. ⁷⁴ «Kusekw!» ka Piyer ka waday. «Ka ksi'afksi'a Lazglafta ta i'i ka tsakalawa da tsi. Sna a yu ta na mndu na wu,» ka'a. Gi ka wahatá vazak. ⁷⁵ Ka gi havaktá Piyer ka gwada ya si mnana Yesu kazlay: Ma kdaku vazak wahata ná, dza'a mnay ka hkən səla kazlay: Sna‡ a yu ta tsa mndu ya wu kə'a ya. Ka gi sli'aftha tsi ka laghwi dzibil ka hərba taw.

27

Kladaghatá Yesu ta kəma Pilatus

Mak 15:1, Luk 23:1-2, Yuh 18:28-32

¹ Tsadakwa vli gasərdək, ka tskavata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda la galata mndu, ka dzraftá

† 26:67 Ngha ta Isaya 50:6. ‡ 26:75 Ngha ta 26:34.

gwada ta ghəŋa Yesu, ŋa dzata. ² Ka habaftá həŋ, ka klaghatá həŋ vlarŋtá Pilat ta nzakway ka ŋumna.

Mtakwa Yuda Iskaryut

Slg 1:18-19

³ Nghay tsa Zudas ta vlatá Yesu ya, ta tsanaghatá guma ŋa dzata ná, ka hagə tsi ta madər. Ka klaftá tsi ta tsa suley hkən mbsak ya, ka lagha vranavatá tsa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda la galata mndu ya. ⁴ «Gaga yu ta dmaku ta vlatá mndu kul had' dmakwani ŋa dzata,» ka'a nda həŋ. «Nu gwada aŋni! Dzik nda kagha tsaya,» ka həŋ nda tsi. ⁵ Ka pghidiŋtá Yuda ta tsa tsemi ya ma həga Lazglafta, ka laghwi hamtá ketsiŋ ma ŋurzlurŋani, ka dzuvtá htsiŋani. ⁶ Ka hlafta la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta tsa tsemi ya. «Ra a ka gwafta na tsemi na nda tsemi ma vla tskatá skwa Lazglafta wu, kabga tsemi nasa ya,» ka həŋ.

⁷ Ka dzraftá həŋ, ka laghwi skwatá vwaha sana mnda tsa huzla nda tsi, ŋa la mbla la matbay. ⁸ Tsaya tama ta kəl lu ka hga tsa vwah ya ka «vwaha nasa» kulam gitana. ⁹ Tsaya dzatá ghəŋa skwi ya mna anabi Irmija kazlay: Ka klaftá həŋ ta tsa suley hkən mbsak ya, tsa mbsaka tsemi kura la Isra'ila ta planata ya, ¹⁰ ka vlatá həŋ ŋa skwatá vwaha sana mnda tsa huzla, mantsa ya mnidifta* Mgham Lazglafta kə'a ya.

Yesu ta kəma Pilatus

Mak 15:2-5, Luk 23:3-5, Yuh 18:33-38

¹¹ Ka kladaghatá lu ta Yesu ta kəma Pilat ta nzakway ka ŋumna. «Kagha na mghama la Yahuda na ra?» ka ŋumna đawaŋta da tsi. «Manda va tsa mna ka ya,» ka Yesu nda tsi.

* 27:10 Ngha ta Zakari 11:12-13 nda Irmija 18:2-3 nda 19:1-2 nda 32:6-15.

¹² Ama, ta ghəŋa hamata tsakalawa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu ya ná, zlgħa a ta wani wa. ¹³ «Sna a kagha ta inda na skwi ta gwadə həŋ ta kagha na ra?» ka Pilat nda tsi. ¹⁴ Ama mbədanagha a Yesu dər te' ta inda tsa daway ta daw tsi ya wa. Ka ndərmim ŋumna Pilat katakata.

Tsanaghata lu guma mtaku ta Yesu

Mak 15:6-15, Luk 23:13-25, Yuh 18:39—19:16

¹⁵ Inda fitika skala Pak ya, ta snusna ŋumna ta zligiŋtá mndu turtuk ma gamak. Mndu ya dawəŋ mnduha da tsi ta zliŋta tsi. ¹⁶ Ma tsa fitik ya, mamu sana mnda dmaku snaŋ lu ksamə lu da gamak, Barabas hgani. ¹⁷ Nghay Pilat ta tsa tskata mnduha ya, ka'a nda həŋ mantsa: «Wati ta kumə kuni ta zlighunista dá na? Barabas re, ari Yesu ta hgə lu ka Kristi ya a na?» ka'a nda həŋ. ¹⁸ Nda sna Pilat kazlay: Ka draku vlata həŋ ta Yesu kə'a ya kay.

¹⁹ Ta nzaku Pilat ma vla tsa guma tama, ka ghunafta markwa taŋ ta mndu ŋa mnanata kazlay: Ma famə ka ta ghəŋa gha ma gwadə ta na mndu kul had dmakwani na. Ya ghuyə ghuya yu ta dərŋwa katakata ta ghəŋa na mndu na ma suna dá ta na rvidik gita u na kə'a.

²⁰ Lagha la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu, ka liŋtá bara mnduha ŋa daway taŋ ta sliŋtá Barabas, ta dzatá lu ta Yesu. ²¹ «Wati mataba na mnduha his na ta kumə kuni ta zlighunista dá na?» ka Pilat nda həŋ. «Barabas! Barabas! Barabas!» ka həŋ hlaftá wi. ²² «Nu dza'a yu magay ŋa Yesu ta hgə lu ka Kristi na tama?» ka Pilat dawəŋta da həŋ. «Zləŋafta ta udzu! Zləŋafta ta udzu! Zləŋafta ta udzu!» ka həŋ hlaftá wi. ²³ «Nahgani va skwi maga tsi?» ka ŋumna nda həŋ. «Zləŋafta ta udzu! Zləŋafta ta udzu! Zləŋafta ta udzu!» ka həŋ hlaftá wi nda mbraku. ²⁴ Nghay Pilat

ná, zlranta a mataba tarj wu, ta sgaku nda sga sli'avafra
 ɲudufa mnduha, ka ta'atá tsi ta imi, «wya dzva dá, wya
 dzva dá,» kə'a mbazɲtá dzvani ta kəma mnduha†. «Sabsa
 dzva dá ta ghəɲa gwada ta na mndu na, dzik nda kaghuni
 tsa,» ka'a. ²⁵ «Ka la usani ta ghəɲa aɲni nda zwana ɲni
 tani!» ka həɲ hlafá wi. ²⁶ Lagha Pilat ka zlinistá Barabas
 ta həɲ. Tahula slvaptani ta Yesu nda krupi, ka vlatá tsi ɲa
 zləɲafra ta udzu.

*Ghu*basay sludziha ta Yesu

Mak 15:16-20, Yuh 19:2-3

²⁷ Ka kladamtá la sludza ɲumna Pilatu ta Yesu da dabi
 ma hudá həga, ka hagadaghata həɲ ta inda la sludzi
 demdem ka tskanaghatá ghəɲ. ²⁸ Ka sudatá həɲ. Ka
 sudanavatá həɲ ta lguta dva ma mgham mgham. ²⁹ Ka
 daftá həɲ ta zewazewa teki, ka fanamta ma ghəɲ, fanamha
 həɲ ta dafa ma dzva zeghwi. Ka lagha həɲ da tsəlbə ta
 kəmani ka gagay. «Zgu tsa ɲa gha mghama la Yahuda,»
 ka həɲ.

³⁰ Ka tafa sərdək tida, ka klaghutá tsa dafa da tsi ya,
 ka dzay nda tsi ma ghəɲ. ³¹ Manda kdakwa tarj ta gagay,
 ka sudaghutá həɲ ta tsa lguta ma mgham mgham ya, ka
 sudglanavatá tsa ɲani ma lgut ya. Ka klə həɲ ɲa dza'a
 zləɲafra ta udza zləɲay.

Kla Yesu ɲa zləɲafra

Mak 15:21-32, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27

³² Ta sap həɲ ma hudá luwa, ka guyatá həɲ nda sana
 mnda la Sireɲ, ta hgə lu ka Simuɲ. Ka mblanaftá həɲ ta
 kla udza zləɲa Yesu. ³³ Manda bhadaghata tarj da vli ta
 hgə lu ka Gwalgwata, manda mnay kazlay: Vla ghudzifa

† ^{27:24} Ngha ta Vrafta ta Zlahu 21:6-8.

ghəŋ kə'a ya, ³⁴ka vɫaŋtá həŋ ta ima inabi nda skwi ya dáh dāha‡. Tapanata Yesu ná, ka kwalaghutá tsi ta say.

³⁵Tahula zləŋafta taŋ, ka vzə həŋ ta vindima§, ŋa daguvustá lguthani. ³⁶Tahula tsa, ka nzatá həŋ ka nghay.

³⁷Ŋa maraŋtá skwi kəl lu ka tsanaghatá guma, wya ká lu vindafta nda ta ghəŋani: «Nana mndu na Yesu, Mghama la Yahuda, ka lu.» ³⁸Ka zlaŋaftá lu ta gəndaha his kawadaga nda tsi. Pal nda ga zeghwani, pal nda ga zlabani.*

³⁹Ka rarazə gwal ta mbaďa ta tvi ka kəktsa ghəŋ†. ⁴⁰«Kagha dza'a tasiŋtá həga Lazglafta ka bəgladafta gha ma fitik hkən‡ ná, mbanafmba ta ghəŋa gha tama ba, ka si Zwaŋa Lazglafta ka. Sasa gha ta na udza zləŋay na tama ba,» ka həŋ.

⁴¹Ka gagə la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la galata mndu guli, ka həŋ mantsa: ⁴²«Mbanafha ta sanlaha ná, trid' trapta ma mbanafha ghəŋani. Ka si mghama la Isra'ila tsi ya ní, ka sasa tsi ta na udza zləŋay na kada grafta mu. ⁴³Faffa yu ta ghəŋa dā ta Lazglafta, ka'a. Ka mbanafmba Lazglafta ndana§ tama, ka si ta dṽay tsi. "I'i ná, Zwaŋa Lazglafta yu," a katsi kay ra,» ka həŋ. ⁴⁴Ka rarazə tsa gəndaha zlaŋaf lu kawadaga nda tsi ya manda va tsaya guli.

Mtakwa Yesu

Mak 15:33-41, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30

⁴⁵Zrafta ta fitik dək ma ghəŋ ha ka laha ta nzemndi hkən ta fitik hawu, ka nutá vli tđik ka grum ta ghəŋa hadik demdem. ⁴⁶Lagha vli ta nzemndi hkən tama, ka wahatá Yesu nda lwi dagala. «Eluwa! Eluwa! Lama sabaktani,» manda mney kazlay: «Da dā! Da dā! kabgawu kəl ka

‡ 27:34 Ngha ta Zabura 69:22. § 27:35 Ngha ta Zabura 22:19. * 27:38

Ngha ta Isaya 53:12. † 27:39 Ngha ta Zabura 22:8. ‡ 27:40 Ngha ta

26:61, Yuhwana 2:19. § 27:43 Ngha ta Zabura 22:9.

ka zlidivata* na?» kə'a ya. ⁴⁷ «Wya ta haga Iliya,» ka tsa gwal ta snay hada ya. ⁴⁸ Ka gi hwayaftá sana mndu turtuk mataba tañ, ka laghwi klaftá susu, ka tsumamta ma imi masmasa, ka hburta ta wa udzu, ka vlay ñani ña sayni†. ⁴⁹ «Zlañzla ka ngha mu, ka dza'a saghasa tsa Iliya ya da mbanafita,» ka sanlaha.

⁵⁰ Ka wahglatá Yesu nda lwi dagala, ka sap hafu mida.

⁵¹ Ma va tsa fitik ya, ka gi tavaptá zlala ma həga‡ Lazglafta his, daga ta ghəñ dikw ta mndər, ka gigdavaftá hadik, ka tatavaptá palaha, ⁵² ka gwanutá wa kuluha, ka sli'a-gaptá ndəghata mnduha Lazglafta si ta rwuta, nda hafu. ⁵³ Tahula sli'agapta Yesu, sli'agapta hahəñ ma kulu, ka laghu həñ da luwa Ursalima ta nzakway ka luwa nda ghuḅa. Nda ndəgha mnduha ta nghanja həñ hada.

⁵⁴ Nghanj mghama sludza la Ruma nda sanlaha ma sludzi kawadaga nda tsi ta ngha Yesu ta tsa gigdavafta hadik, nda tsa skwi ta magaku ya ná, ka ksutá zləñ ta həñ katakata. «Kahwathwata ná, Zwanja Lazglafta na mndu na,» ka həñ. ⁵⁵ Hada guli ná, nda ndəgha mi'aha ta nzakta di'ij ka nghanj. Tsaw daga ma luwa Galili sli'afita həñ mista Yesu ña maganata slna. ⁵⁶ Mataba tsa mi'aha ya, hada Mari makwata Magdala, nda Mari mani ma i Yakubu nda Yusufu, nda mani ma zwana Zebedi.

Paɗamta Yusufu ta Yesu

Mak 15:42-47, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42

⁵⁷ Laha fitik hawu, ka sagha sana mnda luwa la Arimate ta hgə lu ka Yusufu. Tsa mndu ya ná, gadghəl ya, duhwala Yesu ya guli. ⁵⁸ Ka lagha tsi da Pilat da dawaftá mbli Yesu. Ka vlatá Pilat ta tvi ña vlarja. ⁵⁹ Ka klaftá Yusufu ta tsa mbli ya, ka mbsamta ma wupaya ñusliñ. ⁶⁰ Ka klaftá tsi ka laghwi da famta ma kulu ta ka lfid, si lap tsi ma kluluh ña

* 27:46 Ngha ta Zabura 22:2. † 27:48 Ngha ta Zabura 69:22. ‡ 27:51 Ngha ta Sabi 26:31-33.

ghəjani. Ka tarjalurjtá tsi ta mghama klam ta wa tsa kulu ya. Ka sli'aftá tsi, ka laghwi. ⁶¹ Ka nzaktá i Mari makwa ta Magdala nda tsa sana Mari ya mbəj nda tsa kulu ya.

Nghay la sludzi ta kula Yesu

⁶² Gamahtsimani, tahula fitika paya skwi ɲa bađu Sabat, ka sli'aftá la mali ta ghəja gwal dra skwi ɲa Lazglafta kawadaga nda la Farisa, ka laghu slanaghatá Pilat. ⁶³ Ka həj nda tsi mantša: «Mghama da, mamu sana skwi havagagha ɲni. Ka tsəna mnda tsakalawi na mnata ta ma nzakwani ta ndiri ná, “tahula fitik hkən dza'a sli'agapsli'a yu nda hafu§,” ka'a. ⁶⁴ Tsaya tama ná, mnanamna ta la sludzi ka dza'a həj ngha tsa kulani ya, ha bađu mahkəna fitik, da lagha duhwahani da ghalaghata mblani, da mnə həj ɲa mnduha kazlay: Wa a sli'agapsli'a ma mtaku, kə'a. Ya dza'a malaghumala tsa tsakalawi ma kdavaktani ya katakata ka tsa tarjtarj ya,» ka həj. ⁶⁵ «Ya mamu sludziha, hlawa həj ka dza'a kuni da nghay, manda ya ta kumə kuni,» ka Pilat. ⁶⁶ Ka laghu həj da vla tsa kulu ya, ka ɲerzlaftá həj ta tsa klam ya, ka pghatá həj ta la sludzi ɲa nghay.

28

Sli'agapta Yesu ma mtaku

Mak 16:1-10, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10

¹ Tahula luta Sabat, wurək tgha bađu Dəmas, ka sli'afta i Mari makwa ta Magdala nda tsa sana Mari* ya ka laghu ta kulu. ² Gi ka gigdavaftá hadik katakata. Ka saha duhwala Lazglafta daga ta luwa, ka tarjalaghutá tsa klam ya, ka nzafta tida. ³ Ta wudaku manda wuda luwa. Ka ɲusliɲ lgutani tilil manda papla. ⁴ Ka ghudzaku tsa sludziha ta

§ 27:63 Ngha ta 16:21, 17:23, 20:19. * 28:1 Ngha ta 27:56.

ngha tsa kulu ya da zləŋ. Ka zlambutá həŋ manda gwal nda rwa.

⁵ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsa mi'aha ya mantsa: «Kaghuni, ma zləŋ kaghuni ta zləŋ. Nda sna yu kazlay: Tsa Yesu si zləŋaf lu ta udzu ya ta zbə kuni kə'a. ⁶ Ta had'hadna wa, sli'agapsli'a ma mtaku manda va ya si mna tsi. Sawa nghanatá vli si hanana lu 6a. ⁷ Ka dza'a kuni misimmisim da mnanatá duhwalhani kazlay: Sli'agapsli'a Yesu ma kulu, wa'a ta kzla kaghuni ma luwa Galili† kə'a. Hada dza'a gmakwa kuni nda tsi. Tsaya skwi mnaghuna yu,» ka'a.

⁸ Ka gi sli'afta tsa mi'aha ya ta kulu nda zləŋ nda zləŋ, nda rfu nda rfu guli, ka laghu nda hwaya nda hwaya mnay ŋa duhwalha Yesu. ⁹ Ka gi lagha Yesu da guyaku nda həŋ. «Zguwa tsa!» ka'a nda həŋ. Ka gavadaghatá tsa mi'aha ya tavatani, ka ŋaŋanatá səlahani, ka tsəlbə ta kəmani. ¹⁰ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ma zləŋ kuni ta zləŋ! Lawala da mnanata zwanama 6a, ka dza'a həŋ da luwa Galili, hada dza'a gmakwa ŋni nda həŋ,» ka'a.

Rusay la sludzi ta skwi ta maguta nda mbla Yesu

¹¹ Tata tvi tsa mi'aha ya, ta sli'amtá sanlaha ma tsa gwal si ta ngha kulu ya da luwa, ka laghu da rusay ŋa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta inda skwi ta maguta.

¹² Ka tskavatá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu, ka dzraftá həŋ ta klafta tsemi dəmblək ka vlantá tsa la sludzi ya. ¹³ Ka həŋ nda həŋ mantsa: «“Duhwalhani ta sagha ghalaghata girvidik ta hani‡ aŋni ná, ki6a” ka kuni dza'azlay, ka həŋ. ¹⁴ Ka snanaghasna tsa gwada ya ta ŋumna ya, dza'a nda sna aŋni ta skwi ŋa mnanata, had' sana skwi dza'a ksaghunata wu,» ka həŋ. ¹⁵ Ka zlghaftá tsa la sludzi ya ta tsa tsemi ya, ka laghwi

† 28:7 Ngha ta 26:32. ‡ 28:13 Ngha ta 27:64.

magata manda ya mnanaf lu ta həŋ. Ka tutá tsa gwada ya mataba la Yahuda, ta mnə həŋ ha gita.

Maravata Yesu da duhwalhani ta ghwá

Mak 16:14-18, Luk 24:36-49, Yuh 20:19-23, Slg 1:6-8

¹⁶ Ka sli'afɗa tsa duhwalha Yesu ghwanɗɗe ndeŋ ya ka laghwɗi da luwa Galili ta ghwá ya mnanaf[§] Yesu ta həŋ. ¹⁷ Na gi nghay taŋ ta Yesu, ka tsəlbatá həŋ ta kəmani. Ama ta dga ghəŋ sanlaha. ¹⁸ Ka gavadaghatá Yesu, ka'a nda həŋ mantsa: «Inda mbraku ta luwa nda ya ta haɗik tani ná, vlihavla lu. ¹⁹ Lawala ta ghəŋa haɗik demdem, ka nanafta kuni ta mnduha ka duhwalha* ɗa, ka maganafta kuni ta batem ta həŋ ma hga Da, ma hga Zwan, nda ya ma hga Sulkum nda ghuɓa. ²⁰ Ka taghanafta kuni ta həŋ ta snatá inda skwiha ya mnaghunaf yu. Ya wana yu kawadaga nda kaghuni ha kdavakta ghəŋa haɗik,» ka'a.

§ 28:16 Ngha ta 26:32. * 28:19 Ngha ta Slna gwal ghunay 1:8.

Deftera Lfiċa Dżratawi
New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

